

**NATIONALE STRATEGIE VOOR DUURZAME OPERATIONELE
PROGRAMMA'S**

België

VLAANDEREN

Gemeenschappelijke marktordening voor groenten en fruit

Raadsverordening (EG) nr. 1234/2007

Commissieverordening (EU) nr. 543/2011

DEEL 4 bijlagen

- 1. Inventaris van nationale wetgeving m.b.t. milieuwetgeving**
- 2. PDPO 2007-2013 As 2: Verbetering van het milieu en het platteland**
- 3. Overzicht van maatregelen uit As 2 (inclusief agromilieumaatregelen) toepasbaar in de groente- en fruitsector**
- 4. Subsidiabele milieuvriendelijke en biologische gewasbeschermingsmiddelen en –technieken**
- 5. Maximale forfaitaire standaardtarieven betreffende de meerkost van resistente zaden, gecoate zaden, geënte planten, biologisch zaaizaad en aanverwanten**
- 6. Samenvattende tabel milieumaatregelen in operationele programma's**
- 7. Lijst van de groenbedekkers die in aanmerking komen voor subsidies**

Toepassingsjaar 2012

Bijlage 1¹

Inventaris van nationale wetgeving m.b.t. milieuwetgeving

Hieronder wordt een overzicht gegeven van de Nationale milieuwetgeving waarmee de groenten- en fruitsector in aanraking komt en zal moeten rekening houden. De acties of maatregelen die binnen het operationele programma ontwikkeld worden moeten het wettelijke kader overstijgen. Wat een wettelijke verplichting is, is binnen de GMO per definitie niet subsidieerbaar. De wetgeving is opgedeeld in verschillende milieuthema's. De milieuthema's waarvan gedacht wordt belangrijker te zijn voor de nieuwe GMO sporenbeleid, worden in detail behandeld verderop in de tekst. Voor dit overzicht werden verschillende bronnen gebruikt.²

Afvalstoffen

- Vlarem I³ rubriek 2 afvalstoffen:
  - o 2.2.3.a: opslag en biologische behandeling –aërobe **compostering** van uitsluitend tuin- en plantsoenafval
- Vlarem II⁴ sectorale milieuvorwaarden:
  - o Hfdst 5.2: inrichting en verwerking van afvalstoffen
- Afvalstoffendecreet Vlarea⁵ in het algemeen en in het bijzonder:
  - o Bepalingen inzake zuiveringsslib, **compost** (zie bijlage)
    - Volledige hoofdstuk IV: Aanwending van afvalstoffen als secundaire grondstof
    - Hoofdstuk IV Afdeling II, onderafdeling I: voorwaarden voor het gebruik als meststof of als bodemverbeterend middel
    - Bijlage 4.2.1 Voorwaarden inzake samenstelling en gebruik van meststof of bodemverbeterend middel
  - o Bepalingen aangaan bijzondere afvalstoffen zijnde landbouwfolies, lampen, papier en karton en anderen
    - Hoofdstuk V: inzameling, vervoer en verwerking van afvalstoffen: afdeling V: bijzondere afvalstoffen
  - o Hoofdstuk VI: registreren en rapporteren van afvalstoffengegevens
- Samenwerkingsakkoord van 30 mei 1996 betreffende de preventie en het beheer van verpakkingsafval

---

¹ Opmerking: de onderstreepte tekst (met eventueel bijhorende tabellen) is gewijzigd t.o.v. de vorige tekst.

² Bibliografie zal later toegevoegd worden

³ Besluit van de Vlaamse Regering van 06/02/1991 houdende de vaststelling van het Vlaams Reglement betreffende de milieuvergunning (B.S. 26/06/1991)

⁴ Besluit van de Vlaamse Regering van 01/06/1995 houdende algemene en sectorale bepalingen inzake milieuhygiëne (B.S. 31/07/1995)

⁵ decreet van 02/07/1981 betreffende de voorkoming en het beheer van afvalstoffen, gewijzigd op 20/04/1994 en 19/04/1995) en haar uitvoeringsbesluiten. *Vlarea* is het Besluit van de Vlaamse Regering van 17/12/1997 houdende het Vlaams Reglement inzake afvalvoorkoming en beheer, gewijzigd op 12/12/2003 (B.S.13/02/2004)

Groente- en fruitsector

Organische stromen die op de lijst van bijlage 4.1 afdeling 1 van het VLAREA voorkomen kunnen rechtstreeks toegepast worden op de bodem als meststof of bodemverbeterend middel, in overeenstemming met de landbouwkundige en milieuhygiënische eisen. Fracties die niet op deze lijst voorkomen kunnen in principe enkel onrechtstreeks worden toegepast, dit wil zeggen na verwerking tot compost die voldoet aan de VLACO-kwaliteitseisen. Bij onrechtstreekse toepassing wordt het eindproduct van de verwerking als meststof/bodemverbeterend middel op het land gebracht.

Het gebruik als meststof of bodemverbeterend middel, komt onder druk te staan, als gevolg van de vermestingsproblematiek. De meeste organische bedrijfsstromen blijken rechtstreeks toegepast te worden. Vanaf het bedrijf waar de afvalstoffen vrijkomen, worden zij naar het land gebracht en uitgespreid.

Biologische verwerking

Een gering deel van het organische bedrijfsafval wordt vergist of gecomposteerd. Composteren en vergisten is immers veel duurder dan rechtstreeks op land uitrijden. Ook ontbreekt de noodzakelijke capaciteit. Initiatieven terzake zijn niet doorgezet wegens onvoldoende gegarandeerd en continu aanbod.

Op te merken valt dat bedrijven niet kunnen "thuiscomposteren". Dit is voorbehouden aan gezinnen. Indien bedrijven zelf hun organisch afval wensen te composteren, moet zij hiervoor vergund zijn. In uitzonderlijke gevallen bekijkt de overheid per aanvraag onder welke voorwaarden "thuiscomposteren" zou mogelijk zijn. Als minimumvoorwaarde geldt dat de compost voor eigen gebruik wordt aangewend en dat de sectorale voorwaarden van VLAREM II worden gerespecteerd.

Thermische verwerking

Een deel van de organische bedrijfsafvalstoffen wordt nog verwijderd door middel van verbranden of storten. Het gaat voornamelijk om fracties die omwille van verontreiniging niet op een andere manier verwerkt kunnen worden.

Nutriënten

- Vlarem I rubriek 28 mest en meststoffen:
  - o 17 Gevaarlijke stoffen
  - o 28.1.f opslag van kunstmest en 28.2 opslag van dierlijke mest
- Algemene milieuvorwaarden van Vlarem II (deel 4):
  - o Beheersing van oppervlaktewaterverontreiniging (Hfdst 4.2)
  - o Beheersing van bodem- en grondwaterverontreiniging (Hfdst 4.3)
- Sectorale milieuvorwaarden van Vlarem II (deel 5):
  - o Hfdst 5.28 minerale meststoffen en dierlijke mest

- Decreet van 22 december 2006 houdende de bescherming van water tegen de verontreiniging door nitraten uit agrarische bronnen (het nieuwe mestdecreet)
  - o In het bijzonder: Hoofdstuk III. Maatregelen van bijlage II en bijlage III van de nitraatrichtlijn
    - Afdeling I. Periodes die niet geschikt zijn voor het op of in de bodem brengen van meststoffen
    - Afdeling II. De capaciteit van de opslagtanks voor dierlijke mest en andere maatregelen ter voorkoming van waterverontreiniging
    - Afdeling III. De beperking van het op of in de bodem brengen van meststoffen overeenkomstig de goede landbouwpraktijken en rekening houdend met de kenmerken van de betrokken kwetsbare zone water
      - o Onderafdeling I. Algemene bepalingen
      - o Onderafdeling II. Beperking van het op of in de bodem brengen van meststoffen
      - o Onderafdeling III. Gebiedsgerichte maatregelen aangaande het op of in de bodem brengen van meststoffen
      - o Onderafdeling IV. Het op of in de bodem brengen van meststoffen op steile hellingen
      - o Onderafdeling V. Het op of in de bodem brengen van meststoffen op drassig, ondergelopen, bevroren of met sneeuw bedekt land
      - o Onderafdeling VI. Het op of in de bodem brengen van meststoffen in de nabijheid van waterlopen
      - o Onderafdeling VII. Methoden voor het op of in de bodem brengen van meststoffen

Water

Vlarem I

- rubriek 3 afvalwater en koelwater
  - o 3.1: lozen van bedrijfsafvalwater niet in rubriek 3.4 of 3.6 begrepen
  - o 3.4: het lozen van niet in rubriek 3.6 begrepen bedrijfsafvalwater dat één of meer van de in bijlage 2C bij titel I van het Vlarem bedoelde gevaarlijke stoffen bevat in concentraties hoger dan de geldende milieukwaliteitsnormen voor het uiteindelijk ontvangende oppervlaktewater
  - o 3.6: afvalwaterzuiveringsinstallaties met inbegrip van het lozen van het effluentwater
- rubriek 52 lozingen in grondwater
  - o 52.1: indirecte lozing in grondwater binnen waterwingebieden en beschermingszones type I, II of III van de gevaarlijke stoffen bedoeld in de bijlage 2B bij titel I van het Vlarem met uitzondering van de uitspreiding van meststoffen en andere stoffen voor

- gebruik in land- en tuinbouw mits de opgelegde normen of toegelaten hoeveelheden worden nageleefd.
- o 52.2: indirecte lozing in grondwater buiten waterwingebieden en beschermingszones type I, II of III: indirecte lozing in grondwater van de gevaarlijke stoffen bedoeld in de bijlage 2B bij titel I van het Vlarem met uitzondering van de uitspreiding van meststoffen en andere stoffen voor gebruik in land- en tuinbouw mits de opgelegde normen of toegelaten hoeveelheden worden nageleefd.
- rubriek 53 winning van grondwater
  - o 53.8: boren van grondwaterwinningsputten en grondwaterwinning, andere dan deze bedoeld in rubriek 53.1 tot en met 53.7

Vlarem II

- Algemene milieuvoorwaarden (deel 4):
  - o Beheersing van oppervlaktewaterverontreiniging (Hfdst 4.2)
  - o Beheersing van bodem- en grondwaterverontreiniging (Hfdst 4.3)
- Sectorale milieuvoorwaarden (deel 5)
  - o Hfdst 5.3 het lozen van afvalwater en koelwater
  - o Hfdst 5.53 winning van grondwater

Grondwaterdecreet

- De winning van grondwater wordt sinds 1998 aan een belasting onderworpen. Het grondwaterdecreet werd aangevuld met een hoofdstuk IV-bis bij programmadecreet 20/12/1996. Hierbij werden heffingen ingesteld op grondwaterwinning. Nadien werd de regeling achtereenvolgens gewijzigd via decreet 19/12/1997, decreet 22/12/1999, decreet 22/12/2000, decreet 21/12/2001 en decreet 24/12/2004. Vóór 2000 was het AMINAL die de grondwaterheffing inde. Sinds 2000 in VMM de heffing op het oppompen van grondwater.

Decreet heffingen op waterverontreiniging

- De heffingen op de waterverontreiniging worden bepaald door de Wet van 26/03/1971 op de bescherming van de oppervlaktewateren tegen verontreiniging en de Bijzondere Bepalingen voor het Vlaams Gewest inzake heffingen op de waterverontreiniging – Decreet 21/12/1990 – Decreet 25/06/1992 art. 44.

Besluit Vlaamse regering aangaande hemelwater

- Sinds 1 februari 2005 is het besluit van de Vlaamse regering van 1 oktober 2004 houdende vaststelling van een gewestelijke stedenbouwkundige verordening inzake hemelwaterputten, infiltratievoorzieningen, buffervoorzieningen en gescheiden lozing van afvalwater en hemelwater van toepassing (B. S. 08/11/04).

Integraal waterbeheer

- Decreet van 18 juli 2003 betreffende integraal waterbeleid
- Besluit van de Vlaamse Regering van 9 september 2005 betreffende de geografische indeling van watersystemen en de organisatie van het

integraal waterbeleid in uitvoering van Titel I van het decreet betreffende het integraal waterbeleid

Energie

- Vlarem II algemene milieuvoorwaarden (deel 4 van Vlarem II)
  - o Energieplanning (Hfdst 4.9)
- Decreet 2 april 2004 tot vermindering van de uitstoot van broeikasgassen in het Vlaamse Gewest door het bevorderen van het rationeel energiegebruik, het gebruik van hernieuwbare energiebronnen en de toepassing van flexibiliteitsmechanismen (REG-decreet)

Gewasbeschermingsmiddelen (inclusief biologische)

- Vlarem I rubriek 5 biociden (pesticiden, herbiciden, insecticiden)
  - o 5.3 Opslagplaatsen van biociden
- Vlarem I rubriek 17 Gevaarlijke stoffen
- Vlarem II (deel 5 sectorale milieuvoorwaarden)
  - o Hfdst 5.5 Biociden
- MB 31/08/1998 betreffende de verplichte controle van spuittoestellen (B.S. 10/10/1998)
- KB 28/02/1994 betreffende het bewaren, het verkopen en het gebruiken van bestrijdingsmiddelen voor landbouwkundig gebruik (B.S. 11/05/1994), herhaaldelijk gewijzigd (omzetting van 91/414/EEG)⁶
- Wet van 21 december 1998 betreffende de productnormen ter bevordering van duurzame productie- en consumptiepatronen en ter bescherming van het leefmilieu en de volksgezondheid
- Koninklijk besluit van 13 maart 2000 tot vaststelling van de maximumgehalten aan residuen van bestrijdingsmiddelen toegelaten in en op voedingsmiddelen, herhaaldelijk gewijzigd (zie bijlage)
- Koninklijk besluit van 22 februari 2005 betreffende het eerste reductieprogramma van de gewasbeschermingsmiddelen voor landbouwkundig gebruik en de biociden
- Actuele informatie Belgische erkenning gewasbeschermingsmiddelen: <http://www.fytoweb.fgov.be>

Bodem

- Bodemsaneringsdecreet⁷ in het algemeen. In het bijzonder:

---

⁶ Bij elk gebruik van gewasbeschermingsmiddelen dient men eerst aandachtig kennis te nemen van de gebruiksaanwijzing en van alle andere vermeldingen in verband met voorzorgsmaatregelen die in acht genomen moeten worden. Het kan gebeuren dat verschillende handelsproducten, op basis van eenzelfde werkzame stof, niet voor dezelfde doeleinden erkend zijn. We vestigen er tevens de aandacht op dat de giftigheid van producten op basis van eenzelfde werkzame stof kan verschillen. Voor elk middel dient de gebruiker zich te houden aan de voorwaarden die bij de erkenning werden opgelegd. Het uitvoeren van een chemische bestrijding moet steeds als het ultieme redmiddel aanzien worden. Het bestrijden van ziekten, plagen of onkruiden dient te gebeuren rekening houdend met al de factoren die meespelen bij de ontwikkeling ervan. Voor zover mogelijk moet de voorkeur gegeven worden aan een biologische of een geïntegreerde bestrijding waarbij rekening gehouden wordt met alle natuurlijke factoren die meespelen.

⁷ Decreet van 22 februari 1995 betreffende de bodemsanering) en haar uitvoeringsbesluit (Vlarebo, 14/12/2007)

- HOOFDSTUK II. - Identificatie van verontreinigde gronden. Register van verontreinigde gronden. Gebruiksbeperkingen en voorzorgsmaatregelen. Aanpassing van de plannen van aanleg.
  - Afdeling 1.- Identificatie van verontreinigde gronden
  - Afdeling 2. - Register van de verontreinigde gronden
  - Afdeling 3 - Gebruiksbeperkingen en voorzorgsmaatregelen
  - Afdeling 4. - Aanpassing van plannen van aanleg
- Hoofdstuk III. – Bodemverontreiniging tot stand gekomen inwerkingtreding van het decreet
  - Afdeling 1. - Algemene principes
  - Afdeling 2. - Verplichting tot uitvoeren van de bodemsanering en van de andere maatregelen ter behandeling van de bodemverontreiniging
  - Afdeling 3. - Verloop van de bodemsanering
- Hoofdstuk IV. - Historische bodemverontreiniging
  - Afdeling I. - Criteria voor sanering
  - Afdeling 2. - Verplichting tot uitvoering van de bodemsanering
  - Afdeling 3. - Aansprakelijkheid en zekerheden
  - Afdeling 4. - Gemengde verontreiniging
  - Afdeling 5. - Verwijzing
- Hoofdstuk V. - Overdracht van gronden
  - Afdeling 1 - Bepalingen van toepassing op alle overdrachten
  - Afdeling 2. - Bepalingen van toepassing op gronden waar een inrichting gevestigd is of was of een activiteit wordt of werd uitgevoerd die opgenomen is op de lijst bedoeld in artikel 3, § I
  - Afdeling 3. - Onteigening
- Hoofdstuk VI. - Sluiting van inrichtingen of stopzetting van activiteiten

Elektriciteit

- Vlarem I rubriek 12 elektriciteit
  - 12.1 Elektriciteitsproductie
  - 12.2 accumulatoren
- Vlarem II sectorale milieuvoorwaarden:
  - Hfdst 5.12 Elektriciteit

Lucht

- Vlarem I rubriek 16 gassen
  - 16.3: Inrichtingen voor het fysisch behandelen van gassen (o.a. koelinstallaties)
  - 16.7: opslagplaatsen voor samengeperste, vloeibaar gemaakte of in oplossing
gehouden gassen in verplaatsbare recipiënten

- 16.8: opslagplaatsen voor samengeperste, vloeibaar gemaakte of in oplossing
gehouden gassen in vaste reservoirs
- Vlarem II algemene milieuvoorwaarden (deel 4 van Vlarem II):
  - Beheersing van luchtverontreiniging (Hfdst 4.4)
- Vlarem II sectorale milieuvoorwaarden (deel 5 van Vlarem II):
  - Hfdst 5.16 Gassen

Gevaarlijke stoffen

- Vlarem I Rubriek 17 gevaarlijke stoffen
  - 17.3.2: opslag van (zeer) giftige en ontplofbare stoffen
  - 17.3.3: opslag van oxiderende, schadelijke, corrosieve en irriterende stoffen
  - 17.3.4: opslagplaatsen voor zeer licht ontvlambare en licht ontvlambare vloeistoffen
  - 17.3.5: opslagplaatsen voor ontvlambare vloeistoffen
  - 17.3.6: opslagplaatsen voor vloeistoffen met een ontvlammingspunt hoger dan 55°C maar dat 100°C niet overtreft
  - 17.3.7: opslagplaatsen voor vloeistoffen met een ontvlammingspunt hoger dan 100°C
  - 17.3.8: opslag van milieugevaarlijke stoffen
  -
- Vlarem II algemene milieuvoorwaarden (deel 4 van Vlarem II)
  - Opslag van gevaarlijke stoffen (Hfdst 4.1.7)
- Vlarem II sectorale milieuvoorwaarden (deel 5 van Vlarem II)
  - Hfdst 5.17: opslag van gevaarlijke stoffen
- Wet houdende instemming met het samenwerkingsakkoord van 22 mei 2001 betreffende de beheersing van de gevaren van zware ongevallen waarbij gevaarlijke stoffen zijn betrokken (Seveso2)

Verbrandingsinrichtingen

- Vlarem I rubriek 43 verbrandingsinrichtingen
  - 43.1: verbrandingsinrichtingen zonder elektriciteitsproductie (b.v. stookinstallaties)
  - 43.2: verbrandingsinrichtingen met elektriciteitsproductie (b.v. thermische centrales, WKK)
  - 4.3.3: stookinstallaties met een hoeveelheid vrijkomende warmte van meer dan 50 MW
- Vlarem II sectorale milieuvoorwaarden (deel 5 van Vlarem II):
  - Hfdst 5.43 in het algemeen. In het bijzonder de emissiegrenswaarden voor SO₂, NO_x, Stof, CO, Nikkel, Vanadium, Chloriden, Fluoriden) :
    - Afdeling 5.43.2 Voorwaarden met betrekking tot stookinstallaties, met uitzondering van gasturbines en stoom- en gasturbine-installaties
      - Subafdeling 5.43.2.2. Middelgrote stookinstallaties

- Subafdeling 5.43.2.3. Kleine stookinstallaties
- Besluit van de Vlaamse Regering van 8 december 2006 betreffende het onderhoud en het nazicht van stooktoestellen voor de verwarming van gebouwen of voor de aanmaak van warm verbruikswater

Motoren

- Vlarem I rubriek 31 motoren met inwendige verbranding
  - 31.1: vast opgestelde motoren (inwendige verbranding)
- Vlarem II sectorale milieuvoorwaarden (deel 5 van Vlarem II)
  - Hfdst 5.31 motoren met inwendige verbranding

Geluid

- Vlarem II algemene milieuvoorwaarden (deel 4 van Vlarem II)
  - Beheersing van geluidshinder (Hfdst 4.5)
- Koninklijk Besluit van 6 maart 2002 betreffende het geluidsvermogen van materieel voor gebruik buitenshuis

Licht

- Vlarem II algemene milieuvoorwaarden (deel 4 van Vlarem II)
  - Beheersing van hinder door licht (Hfdst 4.6)

Verordening (EG) en besluiten Biologische landbouw

- Koninklijk besluit van 17 april 1992 inzake de biologische productiemethode en aanduidingen dienaangaande op landbouwproducten en levensmiddelen
- Verordening (EG) nr. 834/2007 van de Raad van 28 juni 2007 inzake de biologische productie en de etikettering van biologische producten en tot intrekking van Verordening (EEG) nr. 2092/91
- Steunmaatregelen voor biologische landbouw in het kader van het Besluit Vlaamse regering van 27 oktober 2006 Vlaamse programma voor Plattelandsontwikkeling (PDPOII) in het kader van Verordening 1698/2005: maatregel 214-F hectaresteen voor de biologische landbouwproductie en 111-D opleidingen in de biologische landbouw, zijnde de omschakelingsplannen en begeleidingen

Besluiten aangaande de geïntegreerde productie voor pitfruit

- Koninklijk besluit van 22 januari 1996 tot erkenning van de geïntegreerde productiemethoden voor pitfruit en van de producenten die volgens deze methode telen
- Ministerieel besluit van 1 maart 1996 tot vastlegging van het lastenboek en veldboek betreffende de geïntegreerde productiemethode voor pitfruit

Natuur

- Decreet van 21 oktober 1997 betreffende het natuurbehoud en het natuurlijk milieu (Natuurdecreet) *in het algemeen en in het bijzonder:*

- Hoofdstuk IV Algemene maatregelen ter bevordering van het natuurbehoud
- Hoofdstuk V Gebiedsgericht beleid
  - Afdeling 1 Het Vlaams Ecologisch Netwerk (VEN)
  - Afdeling 2 Het Integraal Verwevings- en Ondersteunend Netwerk (IVON)
  - Afdeling 3 Natuurreserveaten
  - Afdeling 4 Algemene maatregelen voor de bescherming van het natuurlijk milieu
- Hoofdstuk VI De bescherming van plant- en diersoorten en van hun levensgemeenschappen

Productiebeleid

- Wet van 21 december 1998 betreffende de productnormen ter bevordering van duurzame productie- en consumptiepatronen en ter bescherming van het leefmilieu en de volksgezondheid in het algemeen en in het bijzonder:
  - Hoofdstuk 2 bevat, gespreid over drie artikels, de algemene bepalingen betreffende producten.
    - Artikel 4 stelt als principe dat producten "niet of zo weinig mogelijk moeten bijdragen tot een toename van de hoeveelheid en de mate van schadelijkheid van afvalstoffen en tot andere vormen van verontreiniging".
    - Artikel 5 voorziet voor de Koning de wettelijke mogelijkheid om, teneinde het leefmilieu of de volksgezondheid te beschermen, maatregelen te nemen voor 17 welomschreven doeleinden die zich allen inschrijven binnen productnormering.
    - Artikel 6 vormt een wettelijk kader voor sectorale overeenkomsten die kunnen afgesloten worden tussen de Belgische Staat en sectoren.
  - Hoofdstuk 4 omvat twee artikels met bijzondere bepalingen betreffende biociden.
    - Artikel 8 voorziet de wettelijke mogelijkheid voor de Koning om het op de markt te brengen van biociden te onderwerpen aan een voorafgaande toelatingsaanvraag. Ook in dit geval is een advies van de Hoge Gezondheidsraad voorzien.
    - Artikel 9 biedt de Koning de specifieke wettelijke mogelijkheid om ten aanzien van biociden normerend op te treden.
  - Hoofdstuk 5 omvat in 5 artikels bijzondere bepalingen betreffende verpakkingen.
    - Artikel 10 stelt het principe dat verpakkingen een zo klein mogelijk volume en gewicht moeten hebben, met een maximale mogelijkheid van hergebruik of recyclage en een minimale aanwezigheid van schadelijke en andere gevaarlijke stoffen in geval van verbranding of storting.
    - Artikel 11 omvat de eisen voor herbruikbare verpakkingen.

- Artikel 12 omvat de eisen voor niet-herbruikbare verpakkingen en verwijst hierbij naar recyclage, energiete terugwinning en **compostering**.
- Artikel 13 legt de verplichting op tot het periodiek voorleggen van preventieplannen.

Compostering

- Koninklijk Besluit van 7 januari 1998 betreffende de handel in meststoffen, bodemverbeterende middelen en teeltsubstraten.
- Koninklijk Besluit van 14 november 2003 betreffende autocontrole, meldingsplicht en traceerbaarheid in de voedselketen.
- Besluit van de Vlaamse regering van 17 december 1997 tot vaststelling van het Vlaams reglement inzake afvalvoorkoming- en beheer (Vlarea). Grondige wijziging 5 december 2003.
  - o **Compost** moet aan de voorwaarden van het Vlarea voldoen om als secundaire grondstof in aanmerking te komen. De volgende bepaling is van toepassing op **compost**⁸:
    - Volledige hoofdstuk IV: Aanwending van afvalstoffen als secundaire grondstof
    - Hoofdstuk IV Afdeling II, onderafdeling I: voorwaarden voor het gebruik als meststof of als bodemverbeterend middel
    - Bijlage 4.2.1 Voorwaarden inzake samenstelling en gebruik van meststof of bodemverbeterend middel
- Decreet van 22 december 2006 houdende de bescherming van water tegen de verontreiniging door nitraten uit agrarische bronnen.

“Milieuvriendelijke” compostering in het kader van het milieuvriendelijk uit de markt nemen van groenten en fruit.

Een definitie van “milieuvriendelijke” compostering zou kunnen opgemaakt worden aan de hand van de onderstaande tekst⁹.

Kwaliteitsvereisten

Essentieel aan de verwerking door middel van compostering is het bereiken van een goede kwaliteit van de compost, zodanig dat deze inzetbaar is als bodemverbeterend middel.

Voor het stimuleren van de afzet van compost werd in Vlaanderen VLACO opgericht [8]. De kwaliteitsborging die VLACO aan haar leden oplegt is, in vergelijking met de ons omringende landen, relatief streng. Dit resulteert enerzijds in een hoge verwerkingskost, maar vergemakkelijkt anderzijds de afzet. Op Europees niveau is een richtlijn¹ in ontwerp waarin kwaliteitseisen voor compost worden vastgelegd.

---

⁸ Details van de Vlarea wetgeving zijn verder in de tekst opgenomen

⁹ Bron: BBT kenniscentrum van het VITO.

Een overzicht van de VLACO criteria inzake concentraties aan zware metalen en de waarden die hiervoor in het ontwerp van de Europese richtlijn worden voorgesteld, wordt gegeven in onderstaande tabel.

parameter (mg.kg DS)	VLACO	Ontwerp Europese richtlijn ¹		
		klasse 1 compost	klasse 2 compost	klasse 3 compost
Cd	1,5	0,7	1,5	3
Cr	70	100	150	300
Cu	90	100	150	300
Hg	1	0,5	1	2
Pb	120	100	150	250
Ni	20	50	75	100
Zn	300	200	400	600

Daarnaast dient ook voldaan te worden aan de vereisten van het VLAREA, voor hergebruik van secundaire grondstoffen als bodemverbeterend middel (VLAREA bijlage 4.2.1). Vermits metalen en moeilijk afbreekbare organische stoffen niet verwijderd worden in het composteringsproces, dienen deze stoffen in de input vermeden te worden.

Basisstoffen/hulpstoffen

Voor het verhogen van de C/N-verhouding en het verhogen van de porositeit wordt veelal gebruikt gemaakt van houtsnippers.

Om het vochtgehalte tijdens het composteringsproces op peil te houden, dient daarnaast ook regelmatig gesproeid te worden. In hal- of tunnelcomposteringen is ongeveer 100 liter/ton organische massa noodzakelijk [1].

Eindproduct

Als eindproduct wordt compost verkregen. Compost is een bodemverbeteraar die vooral door zijn hoge gehalte stabiele organische stof bijdraagt tot een goede bodemstructuur. De hoeveelheid hangt in zekere mate af van het type afval. Bij de verwerking van 1.000 kg GFT wordt 350 – 420 kg compost verkregen [1].

Bij een oordeelkundige verwerking wordt een compost verkregen, die zich uitstekend leent tot gebruik als bodemverbeterend middel.

Emissies

Afvalwater

Het afvalwater van een composteringsinstallatie bestaat hoofdzakelijk uit percolaat en verontreinigd regenwater. Dit wordt opgevangen in een percolaatbuffer en hergebruikt voor besproeiing. Over het ganse jaar beschouwd zou alle afvalwater theoretisch hergebruikt kunnen worden. Door

de beperkte capaciteit van de buffer, dient echter gemiddeld 20 – 200 liter/ton organische massa geloosd te worden.

Het afvalwater wordt gekenmerkt door een aanzienlijke organische vracht [1]:

Parameter	Eenheid	Concentratie
BOD	mg/l	4.000 – 5.000
COD	mg/l	8.000 – 15.000
Totaal N (NO ₃ ⁻ , NO ₂ ⁻ , NH ₄ ⁺ , ...)	mg N/l	600
Zouten	? S/cm	10.000 – 16.000

Luchtemissies

De beluchting levert enerzijds zuurstof aan en voert anderzijds gasvormige afbraakproducten, zoals waterdamp, CO₂, NH₃, N₂O, H₂S, mercaptanen, ... af, hetgeen aanleiding kan geven tot geurhinder. De samenstelling van de afgassen is onder meer afhankelijk van de gecomposteerde fractie en van de procescondities.

Voor halcompostering is theoretisch een debiet van 3 Nm³/m² uur vereist. Praktisch bedraagt de hoeveelheid typisch 10 - 20 Nm³/m² uur. Bijvoorbeeld voor de installatie van VLAR te Grimbergen, met een capaciteit van 50.000 ton/jaar, resulteert dit in een afgasdebiet van 100.000 - 120.000 m³/uur. Bij tunnelcompostering wordt de beluchting nog verder opgedreven tot 50 - 150 Nm³/m² uur, waarvan echter een deel gerecirculeerd wordt.

Afval

In de voor- en nabehandeling worden harde delen, zoals steentjes, afgescheiden. Deze fractie wordt gestort als inert afval.

Milieubeschermdende maatregelen

Afvalwater

Het afvalwater dient gezuiverd te worden, vóór lozing in oppervlaktewater. Door de hoge organische vracht, de relatief hoge stikstofconcentratie en het zoutgehalte kan de zuivering praktische problemen stellen.

Slechts 2 van de 6 composteringsinstallaties in Vlaanderen beschikken over een eigen afvalwaterzuiveringsinstallatie.

Afgassen

Voor zuivering van de afgassen wordt typisch gebruik gemaakt van een biofilter met voorgeschakelde oxidatieve gaswassing of een gelijkaardige techniek.

Wetgeving rond verpakkingsproblematiek

Verpakkingen vormen het voorwerp van talrijke wetteksten. Deze hebben onder meer betrekking op de etikettering, de bescherming van de verbruiker

en de aansprakelijkheid van de producent. Sommige wetteksten zijn geldig voor alle producten, anderen zijn specifiek voor een bepaalde productgroep.

Sinds 1994 bestaat er een wettelijk kader dat expliciet de preventie en het beheer van verpakkingen en verpakkingsafval regelt. Aan de basis hiervan ligt een Europese richtlijn, de zogenaamde verpakkingsrichtlijn. Deze richtlijn werd omgezet in Belgisch recht door het Samenwerkingsakkoord betreffende verpakkingsafval van 1996 en door de wet betreffende de productnormen van 1998.

De Europese wetgeving

De Richtlijn 94/62/EG van het Europees Parlement en de Raad van 20 december 1994 betreffende verpakking en verpakkingsafval, ook verpakkingsrichtlijn genoemd, schetst het algemeen kader waarin de lidstaten van de Europese Unie hun beleid kunnen ontwikkelen inzake de preventie en het beheer van verpakkingen en verpakkingsafval. De Richtlijn 2004/12/EG van 11 februari 2004 wijzigt deze tekst op een aantal punten.

Inzake preventie bepalen artikel 9 en bijlage II van de verpakkingsrichtlijn een aantal essentiële eisen, waaraan verpakkingen moeten voldoen om op de Europese markt gebracht te kunnen worden. Het gaat dan om:

- eisen betreffende de vervaardiging en de samenstelling van verpakking,
- eisen betreffende het hergebruik van verpakking,
- eisen betreffende de terugwinning van verpakking (recyclage, nuttige toepassing met energierecuperatie, **compostering** en biodegradatie).

Artikel 4 van de verpakkingsrichtlijn bepaalt het volgende:

“De lidstaten zorgen ervoor dat in aanvulling op de maatregelen ter voorkoming van het ontstaan van verpakkingsafval, die worden genomen overeenkomstig artikel 9, ook andere preventieve maatregelen worden toegepast.

Dergelijke maatregelen kunnen bestaan uit nationale programma's, projecten waarbij de producenten verantwoordelijk worden gesteld voor de beperking van de gevolgen voor het milieu van verpakkingen, of soortgelijke acties – zo nodig in overleg met ondernemingen – die

zijn opgezet om de vele initiatieven op het gebied van preventie in de lidstaten te bundelen en ten nutte te maken”.

De artikels 4 en 10 voorzien tevens in de opstelling van Europese normen die onder meer betrekking hebben op de essentiële eisen.

Artikel 11 voert een concrete maatregel in inzake de maximale aanwezigheid van zware metalen.

De federale wetgeving

Met de bijzondere wetten en de gewone wet van 16 juli 1993 werd België omgevormd tot een federale staat. De bevoegdheden van de gewesten en de federale overheid werden herschikt.

De belangrijkste federale bevoegdheden in het kader van het verpakkingsbeleid zijn:

→ het vaststellen van productnormen, dit zijn normen waaraan verpakkingen moeten voldoen bij het op de markt brengen;

→ het vaststellen van milieutaksen op in verbruik gebracht milieuschadelijke producten; de aangepaste wet met betrekking tot milieutaksen en ecobonussen voor bepaalde drankverpakkingen past in dit kader.

In het raam van de herdefiniëring van de milieubevoegdheden van de federale staat is de wet Productnormen¹⁰ van 21 december 1998 (BS 11/02/1999) een belangrijke verwezenlijking. Deze kaderwet heeft tot doel om duurzame consumptie- en productiewijzen¹¹ te bevorderen en het leefmilieu en de volksgezondheid te beschermen. Bij deze wet hoort ook een koninklijk besluit van 25 maart 1999, gewijzigd op 15 mei 2003 (B.S. 18/06/2003), houdende bepaling van productnormen voor verpakkingen.

Artikel 4 van de kaderwet Productnormen bepaalt de *kwantitatieve* en *kwantitatieve* preventieplicht van de producent (producentenverantwoordelijkheid, algemene zorgvuldigheidsplicht):

“Alle producten die op de markt worden gebracht, moeten zodanig ontworpen zijn dat hun fabricage, voorziene gebruik en verwijdering de volksgezondheid niet aantasten en niet of zo weinig mogelijk bijdragen tot een toename van de hoeveelheid en de mate van schadelijkheid van afvalstoffen en tot andere vormen van verontreiniging.”

Daarnaast is in de kaderwet een hoofdstuk ‘bijzondere bepalingen betreffende verpakkingen’ (hoofdstuk V) opgenomen ter omzetting van de Verpakkingsrichtlijn 94/62/EG. In het bijzonder paragraaf 1 van artikel 11 beschrijft bepalingen in het kader van *kwantitatieve* en *kwantitatieve* preventie aan de bron van verpakkingen:

“ De verpakking moet zodanig worden ontworpen en vervaardigd dat:

- 1) volume en gewicht van de verpakking worden beperkt tot de minimale hoeveelheid die nodig is om het vereiste niveau van veiligheid, hygiëne en aanvaardbaarheid zowel voor het verpakte product als voor de gebruiker te handhaven;*
- 2) hergebruik of nuttige toepassing, met inbegrip van recyclage, mogelijk is en dat het milieueffect bij de inzameling, de nuttige toepassing en de verwijdering van de verpakkingsafval of van de reststoffen van deze verrichtingen zoveel mogelijk wordt beperkt;*

---

¹⁰ Wet van 21 december 1998 betreffende de productnormen ter bevordering van duurzame productie- en consumptiepatronen en ter bescherming van het leefmilieu en de volksgezondheid (BS 11/02/99).

¹¹ Het gebruik van producten en diensten die aan de basisbehoeften beantwoorden en tot een betere levenskwaliteit leiden, en waarbij tegelijkertijd het gebruik van natuurlijke hulpstoffen en gevaarlijke stoffen en de emissies van afval en verontreinigende stoffen gedurende hun levenscyclus tot een minimum wordt herleid, om alzo de behoeften van de toekomstige generaties niet in het gedrang te brengen (Oslo Symposium on Sustainable Production and Consumption; 1994, geciteerd in Gedr. St., Kamer, 1997-1998, nr. 1673/1, p. 12)

3) *de aanwezigheid van schadelijke en andere gevaarlijke stoffen en materialen als bestanddeel van het verpakkingsmateriaal of van de verpakkingscomponenten tot een minimum wordt beperkt in emissies, as of percolaat, wanneer verpakkingsafval of reststoffen van beheersoperaties van verpakkingsafval verbrand of gestort worden."*

Toepassing van de (gedeeltelijk) geharmoniseerde norm EN 13428:2000 (Verpakking – specifieke eisen voor fabricage en samenstelling – Preventie door reductie aan de bron¹²) geeft vermoeden van conformiteit voor punten a en b, niet voor punt c (zie Beschikking 2001/524/EG van de Commissie van 28 juni 2001¹³).

Paragraaf 2 van artikel 11 van de wet Productnormen voert het 'standstillprincipe' in als aanvullend instrument voor *kwantitatieve* preventie aan de bron:

"Eén ieder die in niet-herbruikbare verpakkingen verpakte producten op de markt brengt, is verplicht ervoor te zorgen dat, voor een zelfde verpakkingsmateriaal, de verhouding tussen het gewicht van de verpakking en het gewicht van het product dat in deze verpakking op de markt wordt gebracht, niet toeneemt ten opzichte van de verhouding die bestond op de datum van inwerkingtreding van deze wet."

De Koning kan afwijkingen van deze verplichting toestaan indien het meergewicht aan verpakking:

→ *hetzij noodzakelijk is om te voldoen aan de wettelijke normen van hygiëne, veiligheid of bewaring;*

→ *hetzij gecompenseerd wordt door een gelijktijdige gewichtsdeling bij de andere onderdelen van het verpakkingssysteem, verkoop-, verzamel- en verzendverpakking, waarvan de betrokken verpakking deel uitmaakt;*

→ *hetzij veroorzaakt wordt door de overschakeling van éénmalige naar herbruikbare verpakkingen;*

→ *hetzij veroorzaakt wordt door de opname van gerecycleerde materialen in de verpakking;*

→ *hetzij bijdraagt tot een betere recycleerbaarheid."*

Het koninklijk besluit van 25 maart 1999 voert een concrete *kwantitatieve* preventiemaatregel

in inzake het gehalte aan zware metalen in verpakkingen (limiet 100 ppm):

---

¹² Packaging – Requirements specific to manufacturing and composition – Prevention by source reduction

¹³ Beschikking van de Commissie van 28 juni 2001 betreffende de publicatie van de referentiegegevens van de normen EN 13428:2000, EN 13429:2000, EN 13430:2000, EN 13431:2000 en EN 13432:2000 in het Publicatieblad van de Europese Gemeenschappen in

het kader van de uitvoering van Richtlijn 94/62/EG van het Europees Parlement en de Raad betreffende verpakking en verpakkingsafval

"Het is verboden verpakte producten op de markt te brengen waarvan de verpakking of verpakkingscomponenten een hogere totale concentratie van lood, cadmium, kwik en zeswaardig chroom bevatten dan 100 mg/kg."

Er is een afwijking voorzien voor kunststofkragen en -pallets in een gesloten en gecontroleerde productketen en voor glazen verpakkingen.

Artikel 12 van de wet Productnormen bevat de voorwaarden waaraan herbruikbare verpakkingen moeten voldoen.

Artikel 13 van de wet Productnormen bevat de voorwaarden waaraan niet herbruikbare verpakkingen moeten voldoen:

(1) terugwinning in de vorm van recycling van materialen, (2) terugwinning in de vorm van energie, (3) terugwinning in de vorm van **compostering**. (4) biologisch afbreekbare verpakking.

Toepassing van de geharmoniseerde norm EN 13432:2000 (Verpakkingen – Eisen voor verpakking terugwinbaar door **compostering** en biodegradatie – Beproevingsschema en evaluatiecriteria voor de eindacceptatie van verpakking)¹⁴ geeft vermoeden van conformiteit voor **composteerbare** verpakkingen (zie Beschikking 2001/524/EG van de Commissie van 28 juni 2001).

De Gewestelijke wetgeving

Het Samenwerkingsakkoord van 30 mei 1996 (BS 05/03/1997) werd gesloten tussen het Waalse, het Vlaamse en het Brussels Hoofdstedelijk Gewest. Het heeft betrekking op de preventie en het beheer (recyclage en nuttige toepassing) van verpakkingsafval en heeft kracht van decreet op het volledige Belgische grondgebied.

Inzake preventie bepaalt artikel 4, §1 van het samenwerkingsakkoord dat elke verpakkingsverantwoordelijke bedoeld in artikel 2,19°,a)¹⁵ die per jaar met minstens 10 ton verpakkingen goederen heeft verpakt of doen verpakken in België is gehouden om elke drie jaar een algemeen preventieplan voor te leggen aan de Interregionale Verpakkingscommissie.

Het preventieplan bevat de door de verpakkingsverantwoordelijke voorziene maatregelen inzake de preventie van verpakkingsafval in de komende 3 jaar. Het moet onder meer de voorziene maatregelen en de becijferde doelstellingen bevatten betreffende:

- de toename van de hoeveelheid recycleerbare verpakkingen in verhouding tot de hoeveelheid niet-recycleerbare verpakkingen;
- de toename van de hoeveelheid herbruikbare verpakkingen in verhouding tot de hoeveelheid eenmalige verpakkingen;

---

¹⁴ Packaging – Requirements for packaging recoverable through composting and biodegradation – Test scheme and evaluation criteria for the final acceptance of packaging

¹⁵ Elke persoon die zijn producten heeft verpakt of heeft doen verpakken in België met het oog op of naar aanleiding van het op de Belgische markt brengen ervan.

→ de verbetering van de fysische eigenschappen en kenmerken van de verpakking om deze hetzij onder de normaal te verwachten gebruiksvoorwaarden verschillende omlopen of bewegingen te laten doorstaan, hetzij te recycleren;

→ de verbetering van de fysische eigenschappen en de chemische samenstelling van de verpakking met het oog op de vermindering van het schadelijk karakter van de materialen die deze bevat en de vermindering van de invloed op het leefmilieu tijdens het beheer van verpakkingsafval;

→ de vermindering van de hoeveelheid eenmalige verpakkingen.

Voor het opstellen van een algemeen preventieplan kan men gebruikmaken van een standaardformulier dat wordt ter beschikking gesteld door de Interregionale Verpakkingscommissie.

Volgens artikel 4, §2 van het samenwerkingsakkoord kunnen sectorfederaties preventieplannen indienen voor hun leden. We spreken dan over een sectoraal preventieplan.

Beoordeling van de preventieplannen

De Interregionale Verpakkingscommissie beoordeelt de algemene preventieplannen en geeft aan elk plan haar goedkeuring of weigering (art. 5 van het Samenwerkingsakkoord). De Interregionale Verpakkingscommissie is niet aan een expliciete beoordelingstermijn gehouden, maar richt zich naar een volledige beoordeling binnen 6 maanden.

De kwaliteit van het algemeen preventieplan wordt niet alleen bepaald door de aard en de impact van de voorziene preventiemaatregelen, maar tevens door de aard en de omvang van de preventiemaatregelen die in het verleden werden genomen, alsook door de eventuele beperkende factoren die het nemen van bepaalde preventie-initiatieven zouden kunnen verhinderen.

In geval van weigering moet het niet goedgekeurde preventieplan worden aangepast overeenkomstig de opmerkingen en richtlijnen van de Interregionale Verpakkingscommissie; het aangepaste preventieplan moet worden ingediend binnen de door de Interregionale Verpakkingscommissie bepaalde termijn.

Jaarlijkse evaluatie

De verpakkingsverantwoordelijke of de sectorfederatie (in het geval van een sectoraal preventieplan) is gehouden om jaarlijks vóór 31 maart een evaluatie van de uitvoering van het algemeen preventieplan aan de Interregionale Verpakkingscommissie over te maken (art. 17, § 4). De Interregionale Verpakkingscommissie stelt hiervoor jaarlijks een modelformulier ter beschikking.

Deze evaluatieplicht is een middel om naderhand te kunnen nagaan of de maatregelen die voorgesteld werden in het preventieplan ook effectief uitgevoerd werden.

Samenvatting Interregionaal samenwerkingsakkoord betreffende de preventie en het beheer van verpakkingsafval

Het ISA is gebaseerd op drie basisprincipes die resulteren in drie verplichtingen opgelegd aan de verpakkingsverantwoordelijke.

a) Respect voor de hiërarchie van de doelstellingen

De preventie van verpakkingen geniet de voorkeur ten opzichte van hergebruik respectievelijk recyclage en nuttige toepassing. Om deze doelstelling in de praktijk te realiseren dient de verpakkingsverantwoordelijke in een preventieplan concrete maatregelen voor te stellen om de hoeveelheid en de milieu-impact van zijn verpakkingen te beperken.

b) De vervuiler betaalt

De verpakkingsverantwoordelijke moet instaan voor alle kosten voor het beheer van zijn verpakkingsafval. De terugnameplicht verplicht de verpakkingsverantwoordelijke ertoe een gedeelte van zijn verpakkingen terug te nemen of te laten terugnemen teneinde de door het ISA voorgeschreven percentages voor recyclage en nuttige toepassing te bereiken.

c) Doorzichtigheid in het beheer van afval

Door het instellen van de informatieplicht dient de verpakkingsverantwoordelijke jaarlijks cijfermatige gegevens mede te delen betreffende de verpakkingen die hij op de markt brengt.

Verpakkingsverantwoordelijke en verpakkingen

De verpakkingsverantwoordelijke (VV) is degene die:

- producten in België verpakt en ook in België op de markt brengt;
- verpakte producten invoert en in België op de markt brengt;
- verpakte producten rechtstreeks invoert en verbruikt.

De VV is dus degene die de zeggingskracht heeft over de keuze van de verpakking (meestal de eigenaar van het merk) of degene die de verpakte goederen als eerste eigenaar verwerft in België. Per verpakking kan dan ook slechts één VV aangeduid worden. Er bestaan bovendien verschillende soorten verpakkingen. De primaire verpakking of verkoops-verpakking vormt samen met het eindproduct een verkoopseenheid (bv. pak suiker 1 kg). Secundaire verpakkingen of verzamelverpakkingen groeperen een aantal verkoopseenheden en kunnen van het product gescheiden worden zonder het karakter van dit product te wijzigen (bv. kartonnen doos met 50 pakken suiker). De tertiaire verpakking of de vervoersverpakking vergemakkelijkt het verladen of het vervoer van de verkoopseenheden en vermijdt beschadiging bij deze handelingen (bv. paletten, folies,...). Verpakkingen worden hetzij eenmalig gebruikt of zij maken meerdere gebruiksomlopen (herbruikbare verpakkingen).

Verpakkingsafval kan daarenboven nog ingedeeld worden in verpakkingsafval van huishoudelijke of bedrijfsmatige oorsprong.

Algemeen preventieplan

Elke VV die per jaar minstens 10 ton verpakkingen verbruikt, dient elke 3 jaar en voor het eerst één jaar na de inwerkingtreding van het ISA, een preventieplan voor te leggen aan de

Interregionale Verpakkingscommissie (IVC) 1. Dit plan beschrijft de voorziene maatregelen en de becijferde doelstellingen betreffende:

- de toename van de hoeveelheid recycleerbare verpakkingen in verhouding tot de niet-recycleerbare;
- de toename van de hoeveelheid herbruikbare verpakkingen in verhouding tot de eenmalige;
- de verbetering van de fysische eigenschappen van de verpakking, ter verbetering van recyclage of herbruikbaarheid;
- de verbetering van de fysische en chemische eigenschappen van de verpakking ter vermindering van de milieu-impact van de verpakking;
- de vermindering van de hoeveelheid eenmalige verpakkingen.

De VV kan dit preventieplan zelf schrijven of laten opstellen door een rechtspersoon, bijvoorbeeld door de sectorfederatie.

De VV of de rechtspersoon die namens hem optreedt, moet jaarlijks, en voor het eerst 2 jaar na de inwerkingtreding van het ISA, een evaluatie van de uitvoering van het preventieplan overmaken aan de IVC. VBT, Het verbond van Belgische Tuinbouwveilingen, heeft de taak op zich genomen om een preventieplan op te stellen voor de volledige voedingsindustrie.

Terugnameplicht

Elke VV is onderworpen aan de terugnameplicht. Hij moet erop toezien dat zijn eenmalige verpakkingen opnieuw worden verzameld en dat een bij wet vastgelegd gedeelte wordt gevaloriseerd. De vooropgestelde minimale globale percentages van nuttige toepassing en recyclage van verpakkingsafval (uitgedrukt in gewichtspercentage ten opzichte van het totale gewicht van de in België op de markt gebrachte eenmalige verpakkingen) zijn:

Jaar	% Recyclage	% Nuttige toepassing
1998	45	70
1999	50	80

Deze percentages gelden voor alle verpakkingsafval, zowel van huishoudelijke als van bedrijfsmatige oorsprong, waarvoor men VV is en worden berekend overeenkomstig de door de IVC uitgewerkte methodes. Het percentage van de totale nuttige toepassing is de som van de bereikte percentages van recyclage, organische recyclage en terugwinning van energie.

De terugnameplicht per materiaal betekent dat een minimaal recyclagepercentage van 15% moet bereikt worden voor elk soort verpakkingsmateriaal, zowel van huishoudelijke als bedrijfsmatige oorsprong.

De terugnameplicht kan gebeuren in eigen beheer of door een door het bedrijf aangestelde publieke of private rechtspersoon (private ophaler of gespecialiseerde intercommunale).

Het bedrijf kan deze verplichting ook overdragen aan een erkend organisme. Dit is een vereniging zonder winstoogmerk erkend door de IVC en die de terugnameplicht van alle aangesloten leden globaal op zich neemt.

Aangezien het uitvoeren van de terugnameplicht in eigen beheer in de praktijk nagenoeg onhaalbaar is, is het aangewezen om aan te sluiten bij een erkend organisme. Het voordeel van aan te sluiten bij een erkend organisme is dat de te bereiken percentages van recyclage en nuttige toepassing mogen geglobaliseerd worden over de verpakkingen van alle aangeslotenen.

Informatieplicht

De informatieverplichting verplicht de VV ertoe een aantal gegevens met betrekking tot het kwalitatief en kwantitatief beheer van verpakkingsafval door te geven aan de IVC. Dit gebeurt jaarlijks aan de hand van formulieren opgesteld door de IVC.

In eerste instantie is de VV ertoe gehouden jaarlijks aan de IVC mee te delen hoe hij aan zijn terugnameplicht gaat voldoen t.t.z. individueel of via een erkend organisme.

Eveneens moet jaarlijks een aangifteformulier aan de IVC overgemaakt worden met gegevens over de verpakkingen die het voorbije jaar op de markt werden gebracht, alsmede ramingen over het lopende jaar: totale hoeveelheid in de handel gebrachte verpakkingen, samenstelling van elk type van verpakking, hoeveelheid verpakkingsafval dat wordt ingezameld, gerecycleerd, nuttig toegepast, verbrand met of zonder energierecuperatie en gestort, hoeveelheid van de in eenmalige verpakkingen in de handel gebrachte goederen, hoeveelheid van verpakkingen beschouwd als gevaarlijk.

Per sector van economische activiteit kan elke VV deze informatieverplichting toevertrouwen aan een rechtspersoon, bijvoorbeeld een bedrijfsfederatie.

Indien de VV een erkend organisme belast met de uitvoering van zijn terugnameplicht, dan zal deze laatste de informatieplicht van de VV ten aanzien van de IVC vervullen en dit op basis van de door de VV aan het erkend organisme meegedeelde informatie.

Verplichtingen ten laste van verkopers en verbruikers

Ook de verkopers en verbruikers van verpakte goederen zijn aan een aantal verplichtingen onderhevig. Elke verkoper van goederen voor huishoudelijk gebruik is verplicht om alle verzend- en verzamelverpakkingen terug te nemen voor zover deze verpakkingen afkomstig zijn van producenten die hij verhandeld heeft.

Voor verpakkingsafval van bedrijfsmatige oorsprong moet de verbruiker van de verpakte goederen:

- ofwel het verpakkingsafval terugbezorgen aan de VV;
- ofwel het verpakkingsafval terugbezorgen aan het erkend organisme;
- ofwel zelf het verpakkingsafval recycleren of nuttig toepassen en hiervan het bewijs leveren aan de VV.

Men is dus niet alleen verantwoordelijk voor de eigen geproduceerde verpakkingen, maar men heeft eveneens verplichtingen ten opzichte van de verpakkingen die het bedrijf worden binnengehaald.

Organismen aangaande de problematiek

21.4.1 Interregionale verpakkingscommissie

De Interregionale Verpakkingscommissie (IVC) is een interregionale publieke instelling, gecreëerd in 1997, die toeziet op de naleving van het Samenwerkingsakkoord betreffende de preventie en het beheer van verpakkingsafval. Dat Samenwerkingsakkoord is in de driegewesten in voege sinds 5 maart 1997 en beschrijft de rechten en de plichten van de verpakkingsverantwoordelijken.

De Interregionale Verpakkingscommissie is samengesteld uit een beslissingsorgaan en een permanent secretariaat dat instaat voor het technische en administratieve werk.

De belangrijkste opdrachten van de IVC zijn:

- een erkenning verlenen aan de organismen voor het beheer van verpakkingsafval;
- controle uitvoeren van de naleving van de terugnameplicht door de verpakkingsverantwoordelijken en de erkende organismen;
- de preventieplannen beoordelen die ingediend worden door de verpakkingsverantwoordelijken en de sectorale federaties;
- de goede functionering van het systeem garanderen

Gemeenschappelijk platform verpakking en verpakkingsafval

Gezien de toename van de regelgevende initiatieven op alle bevoegdheidsniveaus hebben het

VOKA – Vlaams Economisch Verbond, het Verbond van Ondernemingen te Brussel (VOB), de Union Wallonne des Entreprises (UWE) en het Verbond van Belgische Ondernemingen (VBO) en hun leden in 1997 het initiatief genomen om een permanent overlegkader te creëren. Dat overlegkader, het 'Gemeenschappelijk Platform Verpakking en Verpakkingsafval', wenst de samenhang en de opvolging van de standpunten van het bedrijfsleven inzake verpakking en verpakkingsafval op de verschillende bevoegdheidsniveaus te verzekeren.

Het 'Gemeenschappelijk platform Verpakking en Verpakkingsafval' heeft de volgende doelstellingen:

- de strategie van het bedrijfsleven bepalen ten aanzien van het beleid inzake verpakking en verpakkingsafval;
- de coördinatie van de stellingen voorbereiden en bevorderen die de werkgeversorganisaties ten aanzien van de gewestelijke, federale en Europese overheden wensen te verdedigen;
- de collectieve belangen verdedigen van de ondernemingen die verpakkingen produceren en gebruiken.

Het VBO staat in voor het secretariaat van het Platform.

Val-I-Pac

De v.z.w. VAL-I-PAC is het erkende organisme dat de uitvoering van de terugname- en informatieplicht betreffende het bedrijfsmatig verpakkingsafval overneemt van de Verpakkingsverantwoordelijken. Deze verplichtingen zijn vastgelegd in het Samenwerkingsakkoord.

Het VAL-I-PAC systeem staat open voor alle bedrijfssectoren alsook voor alle verpakkingsmaterialen.

Daarnaast stimuleert VAL-I-PAC het selectief sorteren van bedrijfsmatig verpakkingsafval via het verlenen van financiële stimuli aan 'ontpakkers'.

FOD Volksgezondheid, Veiligheid van de Voedselketen en Leefmilieu

In 1994 werd in de Belgische grondwet (artikel 23) een grondrecht op de bescherming van een gezond leefmilieu opgenomen, dit in het kader van het recht van iedereen om een menswaardig leven te leiden.

De 'FOD (Federale Overheidsdienst) Volksgezondheid, Veiligheid van de Voedselketen en Leefmilieu – Directoraat-generaal Leefmilieu' draagt een stuk verantwoordelijkheid, samen met de gewesten, voor het beleid inzake leefmilieu.

Het koninklijk besluit van 23 mei 2001 houdende oprichting van de Federale Overheidsdienst Volksgezondheid, Veiligheid Voedselketen en Leefmilieu (BS 29/5/2001) heeft volgende opdrachten toegewezen aan het 'Directoraatgeneraal Leefmilieu':

- de invulling en de coördinatie van het nationaal en internationaal milieubeleid;
- de promotie van een duurzame productie- en consumptiewijze, inzonderheid het geïntegreerd productbeleid.

Sectoraal preventieplan voor de groente- en fruitteeltsector

Het Verbond van Belgische Tuinbouwveilingen (VBT) is het landelijk overkoepelende overlegorgaan van elf aangesloten groente- en fruitveilingen. Het VBT coördineert het verpakkingspreventiebeleid voor 70% van de Belgische sector verse groenten en fruit. De uitvoering ervan berust bij de aangesloten groente- en fruitveilingen. In tegenstelling tot de importhandel heeft de Belgische veilingsector geopteerd voor het gebruik van herbruikbare verpakkingen. De uitvoering van het preventieplan heeft dit aandeel opgetrokken tot 80 à 90%. Dat omvat onder meer het gebruik van hergebruikbare plastieken verpakkingen met lange levensduur in de groentesector (EuroPoolSystem) en de herbruikbare houten verpakkingen (onder waarborgsysteem) in de fruitsector. Het gebruik van éénmalige kartonnen en houten verpakkingen voor groenten en fruit op inlands niveau is zeer beperkt.

Wat de transportverpakkingen betreft, voert de Belgische groente- en fruitmarkt een nauwelijks verbeterbare preventiepolitiek. Wat de secundaire en primaire verpakkingen betreft, wordt continu gewerkt om verdere verbeteringen aan te brengen. De inspanningen inzake preventie voor de groente- en fruitsector, ook in Europees verband, drukken zich uit in het aantal rotaties van de herbruikbare kisten met lange levensduur. In België alleen leidt het gebruik van deze herbruikbare kisten tot een reductie van de afvalberg met minstens 80000 ton.

Bijlage afvalstoffendecreet Vlarea

Hoofdstuk IV. Aanwending van afvalstoffen als secundaire grondstoffen

Afdeling I. Algemene bepalingen

Art. 4.1.1.

§1. Bijlage 4.1 bevat de lijst met afvalstoffen die als secundaire grondstoffen mogen worden gebruikt op voorwaarde dat ze voldoen aan de voorwaarden, bepaald in afdeling 4.2. Een afvalstof verliest het statuut afvalstof en wordt secundaire grondstof vanaf het ogenblik dat ze voldoet aan de vastgestelde voorwaarden.

§2. De Vlaamse regering kan in afwijking van de lijst in bijlage 4.1 en mits alle andere voorwaarden voor het gebruik als secundaire grondstof worden

gerespecteerd, het gebruik van afvalstoffen als secundaire grondstof toelaten binnen de gebruiksgebieden "gebruik in of als meststof of als bodemverbeterend middel, gebruik in of als bouwstof, gebruik als bodem". De houder van de afvalstof dient hiertoe een aanvraag in bij de OVAM. De houder maakt hiervoor gebruik van het standaardformulier, waarvan het model is vastgesteld in bijlage 4.3. De procedure verloopt overeenkomstig afdeling III. Elke afvalstof dient individueel te beantwoorden aan de voorwaarden. De voorwaarden mogen niet worden bekomen door een menging van afvalstoffen.

§3. De afvalstoffen, opgesomd in bijlage 4.1, en de afvalstoffen die overeenkomstig §2 een toelating hebben gekregen, mogen alleen als secundaire grondstoffen gebruikt worden als ze geen grotere hoeveelheid van de volgende stoffen bevatten dan die welke bij oordeelkundig gebruik van deze afvalstoffen een gevaar voor de gezondheid van de mens of betekenisvolle nadelige gevolgen voor het milieu kunnen inhouden:

1° geen gevaarlijke stoffen zoals bepaald in de EG-richtlijn 67/584/EEG van 27 juni 1967 betreffende de aanpassing van de wettelijke en bestuursrechtelijke bepalingen inzake de indeling, de verpakking en de kenmerken van gevaarlijke stoffen;

2° geen andere schadelijke stoffen dan de genormeerde stoffen in dit hoofdstuk;

3° geen schadelijke organismen zoals bepaald in het koninklijk besluit van 7 januari 1998 betreffende de handel in meststoffen, bodemverbeterende middelen en teeltsubstraten.

§4. Voor het gebruik van bepaalde afvalstoffen uit de lijst, zoals bepaald in de kolom voorwaarden inzake samenstelling of gebruik in bijlage 4.1, als secundaire grondstof en voor alle afvalstoffen met toepassing van §2 is een gebruikscertificaat noodzakelijk. De procedure voor het verkrijgen van een gebruikscertificaat is beschreven in afdeling III. In afwijking van de lijst in bijlage 4.1 bij dit besluit mogen afvalstoffen gebruikt worden als secundaire grondstof in bodemsaneringswerken als ze voldoen aan de voorwaarden inzake samenstelling of gebruik, vastgesteld in het conformiteitsattest van het bodemsaneringsproject, overhandigd door de OVAM conform de bepalingen van artikel 17 van het decreet van 22 februari 1995 betreffende de bodemsanering en mits alle andere voorwaarden voor het gebruik als secundaire grondstof worden gerespecteerd.

Art. 4.1.2.

§1. Onverminderd de geldende bepalingen inzake productverantwoordelijkheid is de houder van afvalstoffen die ze als secundaire grondstoffen in de handel brengt, verantwoordelijk voor de kwaliteit zoals bepaald in artikel 4.1.1 en stelt hij de OVAM onverwijld in kennis indien hij over informatie beschikt waaruit kan worden besloten dat een partij potentiële secundaire grondstoffen niet meer in aanmerking komt voor het beoogde gebruik als secundaire grondstof.

§2. De afvalstoffen die gebruikt worden als secundaire grondstoffen, worden minstens eenmaal per jaar bemonsterd en geanalyseerd . De OVAM kan de frequentie nader specificeren. Het monster moet representatief zijn voor de productie in een bepaald tijdsinterval. Afhankelijk van de herkomst kan in overleg met de OVAM de parameterlijst, zoals bepaald in bijlage 4.2.1 en 4.2.2 beperkt worden. De conformiteit van de secundaire grondstof met de geldende criteria moet worden verzekerd op basis van een representatieve bemonstering en analyse. De houder van de afvalstof die ze als secundaire grondstof in de handel brengt, is daarvoor verantwoordelijk.

§3. De analysegegevens worden bij de houder van afvalstoffen die als secundaire grondstof mogen

worden gebruikt gedurende 5 jaar ter beschikking gehouden van de toezichthoudende ambtenaren.

Afdeling II.

Voorwaarden inzake samenstelling of gebruik Onderafdeling I.

Voorwaarden voor het gebruik als meststof, of als bodemverbeterend middel

Art. 4.2.1.1.

§1. Onverminderd de voorwaarden van het decreet van 23 januari 1991 inzake de bescherming van het leefmilieu tegen de verontreiniging door meststoffen en de voorwaarden van federale wetgeving betreffende de handel in meststoffen, bodemverbeterende middelen en teeltsubstraten, bepaald in de wet van 11 juli 1969 betreffende de bestrijdingsmiddelen en de grondstoffen voor de landbouw, tuinbouw, bosbouw en veeteelt met haar uitvoeringsbesluiten, zijn de volgende voorwaarden om afvalstoffen als secundaire grondstof te gebruiken als meststof of als bodemverbeterend middel van toepassing :

1° de voorwaarden inzake samenstelling, namelijk de maximale gehalten aan verontreinigende stoffen, bepaald in bijlage 4.2.1.A;

2° de voorwaarden inzake gebruik, namelijk de maximaal toelaatbare dosering, bepaald in bijlage 4.2.1.B; als meer dan een secundaire grondstof gebruikt wordt, mag de som van de toegevoegde individuele verontreinigingen de maximaal toelaatbare dosering niet overschrijden.

§2. In het kader van een driejarig teeltplan mag om de drie jaar het drievoud gebruikt worden van de dosis, berekend op basis van de samenstelling en de gebruiksvoorwaarden, bepaald in bijlage 4.2.1.B.

§3. Bij het gebruik van **composten** en digestaten voor de heraanleg van de bouw voor groenvoorziening, infrastructuurwerken of andere cultuurtechnische werken mag een veelvoud van de maximaal toelaatbare bodemdosering gebruikt worden, berekend op het aantal jaar dat geldt als normale levensduur van de heraangelegde bouwvoor. De maximaal toelaatbare doseringen, bepaald in bijlage 4.2.1.B, worden in dit geval verminderd met de waarden van de eenmalige **compostdosering**, gedeeld door de normale levensduur.

Art. 4.2.1.2.

§1. De producenten van behandeld zuiveringsslib verstrekken aan de gebruikers alle informatie over de zuiveringsslibanalyse, bepaald in bijlage 4.2.1.C. De bemonstering en analyse van behandeld zuiveringsslib gebeurt volgens de bepalingen, vastgesteld in bijlage 4.2.1.C.

§2. Het gebruik van behandeld zuiveringsslib is enkel toegelaten als aan de volgende voorwaarden wordt voldaan :

1° de concentraties in de bodem, bepaald volgens de punten 4 en 5 van bijlage 4.2.1.C, overschrijden voor geen enkel metaal de concentraties, bepaald in bijlage 4.2.1.D;

2° de bodem bezit een pH-waarde die hoger is dan 6;

3° bij toepassing op grasland of akkerland wordt injectie in de bodem toegepast of wordt onmiddellijk ondergeploegd.

§3. Het gebruik van behandeld zuiveringsslib is verboden:

1° op weideland dat wordt beweid of op velden voor de teelt van voedergewassen als die voedergewassen worden geoogst vóór het verstrijken van een wachttermijn van ten minste

6 weken;

2° op **groente-** en **fruitaanplant**, met uitzondering van de aanplant van **fruitbomen** gedurende de groeiperiode;

3° op bodems die bestemd zijn voor de teelt van **groenten** of vruchten die normaliter in rechtstreeks contact met de bodem staan en die normaliter rauw worden geconsumeerd, gedurende een periode van 10 maanden, voorafgaand aan de oogst en tijdens de oogst zelf;

4° in gebieden die volgens de vigerende plannen van aanleg overeenstemmen met een van de bestemmingen, opgesomd onder bestemmingstype I van het Vlarebo, stadstuinen en alle verstedelijkte plaatsen die toegankelijk zijn voor publiek.

Onderafdeling IV. Voorwaarden voor het gebruik in of als diervoeder

Art. 4.2.4.1.

Alle afvalstoffen die voldoen aan de voorwaarden van de federale wetgeving betreffende de handel en het gebruik van stoffen, bestemd voor dierlijke voeding en die rechtstreeks gebruikt worden in of als diervoeder, worden van rechtswege aangeduid als secundaire grondstoffen, onder voorbehoud van de toepassing van de bepalingen van het besluit van de Vlaamse regering van 24 mei 1995 betreffende de ophaling en de verwerking van dierlijk afval.

Afdeling III. Gebruikscertificaat

Art. 4.3.1.

De houder die een afvalstof als een secundaire grondstof, waarvoor volgens de lijst als bijlage 4.1 een gebruikscertificaat verplicht is, wil gebruiken of laten gebruiken, stuurt met een aangetekende brief een aanvraag tot het verkrijgen van een gebruikscertificaat naar de OVAM. De houder maakt gebruik van het standaardformulier, waarvan het model is vastgesteld in bijlage 4.3.

Art. 4.3.2.

De in artikel 4.3.1 genoemde aanvraag bevat ten minste de volgende stukken en gegevens:

1° het volledig ingevulde standaardformulier;

2° een kopie van de milieuvergunning en/of stedenbouwkundige vergunning voor het proces of het werk waaruit de afvalstof vrijkomt, indien van toepassing;

3° een overzicht van het productieproces met aanduiding van de stappen waarbij de afvalstof

vrijkomt, indien van toepassing;

4° een bemonsterings- en analyseverslag van een representatief monster van de afvalstof, als de afvalstof niet voldoet aan de eisen voor gebruik als NV-bouwstof maar met andere stoffen verwerkt wordt tot een V-bouwstof, is een aanvullend bemonsterings- en analyseverslag van de V-bouwstof noodzakelijk;

5° een opsomming van de gebruiksmogelijkheden van de afvalstof als secundaire grondstof.

Art. 4.3.3.

§1. Uiterlijk 30 kalenderdagen na ontvangst van de aanvraag, verklaart de OVAM de aanvraag al dan niet ontvankelijk en volledig en betekent dat aan de aanvrager. Wanneer de aanvrager geen beslissing heeft ontvangen binnen 45 kalenderdagen na het versturen van de aanvraag, wordt de aanvraag geacht ontvankelijk en volledig te zijn.

§2. Als de OVAM bij een onvolledige aanvraag om aanvullingen verzoekt, wordt de termijn van §1 geschorst vanaf de verzending van de aanvraag tot aanvullingen door de OVAM. De aanvullingen worden opnieuw met een aangetekende brief naar de OVAM gestuurd. De termijn overeenkomstig §1 begint opnieuw te lopen vanaf de ontvangst van de aanvullingen.

§3. Als de aanvraag ontvankelijk en volledig is, doet de OVAM uitspraak en betekent die uiterlijk 90 kalenderdagen na de datum van de betekening van de ontvankelijk- en volledigverklaring.

§4. De OVAM verleent het gebruikscertificaat voor een periode van maximaal 5 jaar of weigert het gebruikscertificaat. De OVAM betekent de beslissing aan de aanvrager. De aanvrager kan een nieuwe aanvraag indienen indien hij kan bewijzen dat de afvalstof zodanig is gewijzigd dat aan de voorwaarden is voldaan. De procedure voor het verkrijgen van het gebruikscertificaat wordt hernomen.

Art. 4.3.4.

Het gebruikscertificaat bevat de volgende vermeldingen:

1° dossiernummer;

2° identificatie van de houder;

3° naam van de secundaire grondstof en beschrijving van het productieproces of het werk waaruit de oorspronkelijke afvalstof ontstaat;

4° gebruiksgebied voor de secundaire grondstof;

5° voorwaarden voor het gebruik;

6° geldigheidstermijn.

Art. 4.3.5.

§1. Een kopie van het gebruikscertificaat begeleidt altijd de secundaire grondstof.

§2. Voor niet-verpakte secundaire grondstoffen legt de gebruiker, op verzoek, een kopie van het gebruikscertificaat voor aan de toezichthoudende ambtenaren.

§3. Voor verpakte secundaire grondstoffen staan de gegevens van het gebruikscertificaat op de verpakking.

Art. 4.3.6.

§1. Als rekening houdend met alle systematische en toevallige fouten van de monsterneming en de analyse samen, de toezichthoudende ambtenaar vaststelt dat de secundaire grondstof niet voldoet aan de voorwaarden van dit besluit, schorst de OVAM het gebruikscertificaat, op verzoek van de toezichthoudende ambtenaar. De OVAM betekent de schorsingsbeslissing met een aangetekende brief aan de houder van het gebruikscertificaat.

§2. Vanaf de ontvangst van de schorsingsbeslissing beschikt de houder van het gebruikscertificaat over 30 kalenderdagen om zijn verweermiddelen aangetekend aan de OVAM te sturen. Bij overschrijding van deze termijn heft de OVAM het gebruikscertificaat op. De OVAM betekent de opheffingsbeslissing met een aangetekende brief aan de houder van het gebruikscertificaat.

§3. De OVAM maakt de schorsing ongedaan of heft het gebruikscertificaat op en betekent de beslissing met een aangetekende brief binnen 60 kalenderdagen na de ontvangst van de verweermiddelen.

Art. 4.3.7.

De verleende, geschorste en opgeheven gebruikscertificaten worden vermeld in het register van de gebruikscertificaten dat ter inzage ligt bij de OVAM.

Art. 4.3.8.

Voor de gevallen bedoeld in artikel 4.1.1, §2 bezorgt de OVAM een voorstel aan de Vlaamse minister.

Regelgeving rond water in de glastuinbouw¹⁶

23.1 Wining van hemel-, grond- en oppervlaktewater

23.1.1 Vergunningen

23.1.1.1 Vergunning voor het opvangen en het gebruik van regenwater¹⁷

Voor het winnen van hemelwater of regenwater is geen milieuvergunning nodig. Wel is een stedenbouwkundige vergunning vereist voor de aanleg van een watersilo of een foliebassin. Er worden steeds meer verplichtingen voor opvang en opslag van hemelwater van kracht.

Sinds 1 oktober 2004 is in Vlaanderen een gewestelijke stedenbouwkundige verordening¹⁸ betreffende hemelwaterputten, infiltratievoorzieningen¹⁹, buffervoorzieningen²⁰ en gescheiden lozing van afvalwater en hemelwater van toepassing. Deze verordening bevat minimale voorschriften voor de lozing van niet verontreinigd hemelwater afkomstig van verharde oppervlakken. Het algemene uitgangsprincipe is dat hemelwater in eerste instantie zo veel mogelijk wordt gebruikt. In tweede instantie moet het resterende gedeelte van het hemelwater worden geïnfiltreerd of gebufferd, zodat in laatste instantie slechts een beperkte hoeveelheid water met vertraging wordt afgevoerd. Een stedenbouwkundige vergunning voor het bouwen of herbouwen van gebouwen of constructies met een horizontale dakoppervlakte groter dan 75 vierkante meter kan enkel als op de plannen een hemelwaterput is voorzien. Dit geldt ook als de horizontale dakoppervlakte van een gebouw of constructie met meer dan 50 vierkante meter wordt uitgebreid, maar enkel op die uitbreiding. Voor landbouwbedrijven is het aanleggen van een hemelwaterput niet

---

¹⁶ Zie ook praktijkgids Water in de land-en tuinbouw (www.vlaanderen.be/landbouw/praktijkgidswater - duurzaam watergebruik Algemeen – wettelijke verplichtingen).

¹⁷ <http://lv.vlaanderen.be/nlapps/docs/default.asp?fid=340>

onder de vraag ““Heb ik een stedenbouwkundige vergunning nodig voor het plaatsen van een hemelwateropvang of infiltratievoorziening op mijn bedrijf?”

¹⁸ Besluit van de Vlaamse Regering van 1 oktober 2004 houdende vaststelling van een gewestelijke stedenbouwkundige verordening inzake hemelwaterputten, infiltratievoorzieningen, buffervoorzieningen en gescheiden lozing van afvalwater en hemelwater, Belgisch Staatsblad, 8 november 2004

¹⁹ infiltratievoorziening: een buffervoorziening waarbij de vertraagde afvoer gebeurt door infiltratie, dit is het doorsijpelen van hemelwater in de bodem

²⁰ buffervoorziening: een voorziening voor het bufferen van hemelwater met een vertraagde afvoer en een noodoverlaat

verplicht indien een infiltratievoorziening of een afvoerbegrenzer wordt voorzien.²¹

23.1.1.2. Vergunning voor de winning van grondwater²²

Sinds 1 mei 1999 is de regelgeving rond grondwaterwinning geïntegreerd in de VLAREM-regelgeving²³. Dat betekent dat de vergunning voor grondwaterwinning van meer dan 500 m³ per jaar opgenomen is in de milieuvergunning van het bedrijf en er geen afzonderlijke vergunning voor de winning van grondwater dient aangevraagd te worden.

In VLAREM I wordt de winning van grondwater op basis van het opgepompte debiet ingedeeld in drie klassen. De klassenindeling van een bedrijf in zijn totaliteit komt overeen met de klasse van de meest hinderlijke activiteit die in de inrichting plaatsvindt. Klasse 1-activiteiten zijn hinderlijker dan klasse 2 - activiteiten, die op hun beurt hinderlijker zijn dan klasse 3 - activiteiten.

Een klasse 3-bedrijf dient een melding te doen bij het college van burgemeester en schepenen. Een klasse 2- en klasse 1-bedrijf richten de milieuvergunningsaanvraag aan respectievelijk het college van burgemeester en schepenen en de bestendige deputatie van de provincie. Het meldingsformulier (klasse 3) of het milieuvergunningaanvraagformulier (klasse 1 en 2) kan verkregen worden op de milieudienst van de gemeente of gedownload worden op de website van het Departement Leefmilieu, Natuur en Energie²⁴.

Rubriek	Omschrijving	Klasse
53.3	<u>Drainering (om gebruik en/of exploitatie van cultuurgrond mogelijk te maken en/of te houden)</u>	3
53.8.1°	<u>-grondwaterwinning – opgepompt debiet minder dan 500 m³/jaar</u>	3
53.8.2°	<u>- grondwaterwinning vanaf 500 tot 30.000 m³/jaar</u>	2
53.8.3°	<u>- grondwaterwinning vanaf 30.000 m³/jaar</u>	1

De milieuvergunningsaanvraag dient gegevens te bevatten over de kenmerken van de aangesproken watervoerende laag en technische gegevens van de pomp en de debietmeters. Elke grondwaterwinning van minstens 500 m³ per

²¹ Voor specifieke Vlaamse regelgeving hieromtrent: <http://lv.vlaanderen.be/nlapps/docs/default.asp?fid=340>

²² Voor actuele informatie: <http://lv.vlaanderen.be/nlapps/docs/default.asp?fid=337>

²³ VLAREM: Vlaams reglement betreffende de milieuvergunning

²⁴ <http://www.lne.be/themas/vergunningen/emil/over-milieuvergunningen/digitale-versie-van-de-formulieren>

jaar moet immers sinds 1 juli 1997 uitgerust zijn met een waterteller. De waterteller moet geplaatst worden voor het eerste aftappunt van het grondwaterleidingstelsel volgens een code van goede praktijk. Elke meter totaliseert het volume van het doorstromende water en wordt zo geplaatst dat de aflezing steeds in alle veiligheid kan plaatsvinden en dat beschadiging of verstoring van de meter vermeden wordt.

23.1.1.3. Vergunning voor de captatie van oppervlaktewater²⁵

In Vlaanderen wordt in de glastuinbouw slechts beperkt gebruik gemaakt van oppervlaktewater. Op de meeste bedrijven is de hoeveelheid beschikbaar oppervlaktewater en/of de kwaliteit van het oppervlaktewater onvoldoende voor gebruik als irrigatiewater.

Daarom wordt hier slechts kort ingegaan op de wetgeving. Voor de captatie van oppervlaktewater wordt onderscheid gemaakt tussen, volgens de atlas van de waterlopen, bevaarbare en onbevaarbare waterlopen. Voor winning van meer dan 500 m³ oppervlaktewater per jaar uit bevaarbare waterlopen, kanalen en havens is een captatievergunning vereist. Voor het onttrekken van minder dan 500 m³ uit een bevaarbare waterloop geldt een meldingsplicht. De captatievergunning wordt aangevraagd bij Waterwegen en Zeekanaal NV of bij nv De Scheepvaart. Mits motivering kan te allen tijde in het belang van de waterweg een tijdelijk

verbod of beperking opgelegd worden, bijvoorbeeld bij uitzonderlijk lage waterstanden.

De oevereigenaar van een onbevaarbare waterloop kan het water vrij gebruiken, op voorwaarde dat geen afbreuk gedaan wordt aan de rechten van tegenover of lager gelegen oevereigenaars. Zolang de oevereigenaar het water uit de onbevaarbare waterloop haalt zonder oprichting van vaste constructies of bouwwerken heeft hij geen vergunning of machtiging van de bevoegde overheid voor wijzigingswerken aan de waterloop nodig. Indien de onbevaarbare waterloop zich binnen een poldergebied of watering bevindt, moet rekening gehouden worden met mogelijk binnen het gebied bestaande politiereglementen die de wateropvang afhankelijk stellen van een vergunning of toelating.

23.1.2. Heffingen

23.1.2.1. Heffing op de winning van grondwater²⁶

Om het zuinig en rationeel gebruik van grondwater te stimuleren bestaat voor het oppompen van grondwater een milieuheffing. Sinds 1998 is elke land- of tuinbouwer die in het Vlaamse Gewest één of meer grondwaterwinningen exploiteert en die in het jaar voorafgaand aan het heffingsjaar hieruit

---

²⁵ Voor actuele informatie: <http://lv.vlaanderen.be/nlapps/docs/default.asp?fid=339>

²⁶ Zie <http://lv.vlaanderen.be/nlapps/docs/default.asp?fid=338>

minimum 500 m³ heeft onttrokken, aan deze heffing onderworpen. De heffing wordt berekend op basis van het grondwaterverbruik in het vorige jaar.

Voor de specifieke berekening van de heffing zie: <http://www.heffingen.be/gemeenschappelijk-landbouw-onderneming/de-berekening-van-de-heffing-op-de-winning-van-grondwater> .

Bij grondwaterwinningen van meer dan 30.000 m³ per jaar is de heffing per m³ lager, maar stijgt dit bedrag met toenemend grondwaterverbruik. Dergelijke groot grondwaterverbruik komt echter weinig of niet voor in de land- en tuinbouwsector. Indien de grondwaterwinning uitgerust is met een waterteller, wordt de heffing voor de opgepompte hoeveelheid grondwater berekend op basis van de hoeveelheid geregistreerd met de waterteller in het vorige jaar. Indien geen debietmeter aanwezig is, wordt de vergunde jaarhoeveelheid (of het vergunde dagdebiet) in rekening gebracht. Indien de grondwaterwinning niet vergund is, wordt de hoeveelheid grondwater berekend aan de hand van de totale waterbalans of aan de hand van de pompcapaciteit.

Omwille van verdrogingverschijnselen bij bepaalde grondwatervoerende lagen in Vlaanderen, zullen in de toekomst steeds meer maatregelen genomen worden om het grondwaterverbruik te verminderen. Grondwater zal duurder worden. De heffingen voor het oppompen van grondwater zullen stijgen en afhankelijk zijn van het gebied en de laag waaruit gepompt wordt. Streefdoel van het waterbeleid in Vlaanderen is afbouw van de grondwaterwinning in de kwetsbare grondlagen met 75 %.

23.1.2.2. Heffing op de captatie van oppervlaktewater

Enkel bij captatie van meer dan 500 m³ water per jaar uit bevaarbare waterlopen, kanalen en havens dient een milieuheffing betaald te worden. Voor de schijf van minder dan 1.000.000 m³/jaar geldt 0,063149 euro/m³.

23.1.2.3. Heffing op waterverontreiniging

Iedereen die in het jaar voorafgaand aan het heffingsjaar op het grondgebied van het Vlaamse Gewest water heeft afgenomen via een openbare waterleidingmaatschappij of een eigen waterwinning, of water heeft geloosd, is onderworpen aan de heffing op de verontreiniging van het oppervlaktewater, ook wel 'waterzuiveringsbelasting' genaamd. De heffing wordt berekend op basis van het waterverbruik in het voorgaande jaar.

Er wordt een onderscheid gemaakt tussen:

- kleine verbruikers: minder dan 500 m³ gefactureerd waterverbruik of eigen waterwinning met pompcapaciteit lager dan 5 m³ per uur,
- grote verbruikers: meer dan 500 m³ gefactureerd waterverbruik of eigen waterwinning met pompcapaciteit van 5 m³ per uur of meer.

Grote verbruikers dienen jaarlijks vóór 15 maart een aangifte te doen. Hoewel de Vlaamse Milieumaatschappij belast is met de inning van de heffing moet het heffingsformulier van land- en tuinbouwbedrijven ingevuld en ondertekend

teruggestuurd worden vóór 15 maart naar de provinciale afdeling van de Mestbank.

De berekening van de 'waterzuiveringsbelasting' kan uitgevoerd worden op basis van analyseresultaten van het geloosde water maar courant wordt de vuilvracht in de land- en tuinbouwsector op forfaitaire basis berekend. Hierbij wordt het water ingedeeld in leidingwater, grondwater, oppervlaktewater, water gewonnen op andere wijze (onder andere regenwater) en koelwater. De hoeveelheid water (m^3) wordt vermenigvuldigd met een omzettingscoëfficiënt en een eenheidstarief per vervuilingseenheid.

Dit eenheidstarief wordt jaarlijks aangepast volgens het indexcijfer der consumptieprijzen. Voorbeeld: Het bedraagt 28,61 euro in 2006, indien het tuinbouwbedrijf zelf zuivert en loost op oppervlaktewater, of indien het beschikt over een vergunning met normen voor lozing in gewone oppervlaktewateren en loost in de openbare riolering gelegen in zuiveringszone C. Voor de overige tuinbouwbedrijven bedraagt het eenheidstarief 29,00 euro in 2006. De omzettingscoëfficiënt voor de berekening verschilt naargelang het type landbouwbedrijf en bedraagt voor akker- en tuinbouwbedrijven 0,00025.

De heffing op het huishoudelijke afvalwater en het sanitaire afvalwater van de werknemers is relatief gezien veel hoger is dan op het bedrijfsafvalwater. Voor land- en tuinbouwers wordt per persoon van het gezin en per werknemer een forfaitair waterverbruik van $30 m^3$ per jaar in rekening gebracht.

In 2005 werd de 'integrale waterfactuur' ingevoerd. Op die manier betaalt de consument door middel van één enkele factuur zowel de levering als de zuivering van het gebruikte leidingwater. Deze maatregel heeft geen invloed op de berekening van de heffing zoals hierboven wordt voorgesteld. Wel zal het uiteindelijk te betalen bedrag van de heffing worden verminderd, met de bijdrage voor leidingwater die al in de loop van het jaar werd betaald. Ook een eventuele vergoeding aan de NV Aquafin voor het lozen op de riool en het zuiveren van het afvalwater zal in mindering worden gebracht. Daarnaast komen sinds 2005 ook de grote verbruikers in aanmerking voor een gedeeltelijke vrijstelling van de heffing indien het huishoudelijke afvalwater wordt gezuiverd in een private zuiveringsinstallatie. De vrijstelling wordt enkel toegekend voor het gedeelte huishoudelijk afvalwater met een maximum van $30 m^3$ per persoon per jaar.

23.2. Lozen van afvalwater

Op elk bedrijf komen een aantal afvalwaterstromen voor. Wat met dit afvalwater moet of mag gebeuren, is opgenomen in VLAREM I en II. De regels binnen VLAREM zijn enerzijds afhankelijk van de herkomst van het afvalwater, anderzijds van de ligging van het bedrijf.

presentatie
bedrijfsafvalwater.pc

23.2.1. Ligging van het bedrijf in een bepaalde zuiveringszone

Vlaanderen kent gerioleerde en niet gerioleerde gebieden. De gerioleerde gebieden zijn opgesplitst in zuiveringszones, namelijk A, B en C, afhankelijk van de aanwezige zuiveringsinfrastructuur. In zuiveringszone A stroomt het afvalwater via de riolering naar een gemeenschappelijke waterzuiveringsinstallatie (RWZI). In zuiveringszone B is de aansluiting van de riolering op een RWZI voorzien binnen de vijf jaar, terwijl in zone C geen collectieve waterzuivering voorzien wordt. In de gebieden zonder riolering wordt het afvalwater in de gracht of op het oppervlaktewater geloosd. Indien het bedrijf in zone C of in een niet gerioleerd gebied ligt, dient het afvalwater gezuiverd te worden. Om te weten in welke zone het bedrijf ligt, richt u zich best tot de milieu- of technische dienst van de gemeente.

23.2.2. Lozen van afvalwater volgens herkomst

VLAREM II legt voorwaarden voor de lozing van afvalwater op. Voor het lozen van huishoudelijk afvalwater gelden andere normen dan voor het lozen van bedrijfsafvalwater. Wanneer huishoudelijk afvalwater samen met bedrijfsafvalwater geloosd wordt, wordt het geheel aanzien als bedrijfsafvalwater. Bovendien zijn de lozingsnormen verschillend voor bedrijfsafvalwater dat geen gevaarlijke stoffen bevat en bedrijfsafvalwater met één of meer gevaarlijke stoffen. Daarnaast wordt een onderscheid gemaakt tussen lozing op de riolering en lozing op het oppervlaktewater.

Wat volgens de wetgeving precies gevaarlijke stoffen zijn, wordt vastgelegd in VLAREM I. Voorbeelden van gevaarlijke stoffen zijn organische en anorganische fosforverbindingen, ammoniak, nitrieten en zware metalen zoals koper en zink, bepaalde gewasbeschermingsmiddelen en biociden. De concentraties van deze gevaarlijke stoffen worden getoetst aan de kwaliteitsnormen van de ontvangende waterloop.

Zodra de concentratie van één van de stoffen in het afvalwater hoger is dan de milieukwaliteitsnorm van de ontvangende waterloop, gaat het om afvalwater dat gevaarlijke stoffen bevat. Voor het lozen van dergelijk afvalwater is steeds een milieuvergunning nodig (VLAREM I).

Als de afvalwaterlozing vergunningsplichtig is, worden de lozingsnormen waaraan het afvalwater moet voldoen, vermeld in de milieuvergunning. Voor het vastleggen van die normen baseert de vergunningverlener zich op de algemene lozingsnormen. Afhankelijk van de situatie kunnen in de milieuvergunning strengere grenswaarden worden vastgelegd voor bepaalde stoffen. Voor niet vergunningsplichtige lozingen gelden altijd de algemene lozingsvoorwaarden.

24 Het nieuwe mestdecreet

24.1 Periodes die niet geschikt zijn voor het op of in de bodem brengen van meststoffen

Art.8. §1. Het op of in de bodem brengen van dierlijke mest, andere meststoffen en kunstmest op landbouwgronden is verboden vanaf 1 september tot en met 15 februari.

§2. Het op of in de bodem brengen van dierlijke mest, andere meststoffen en kunstmest is tevens verboden:

- 1° op alle zon- en feestdagen. Deze verbodsbepaling geldt niet voor kunstmest;
- 2° voor zonsopgang en na zonsondergang.

§3. In afwijking van §1 is het verboden:

- 1° stalmest of champost op of in de bodem te brengen vanaf 15 november tot en met 15 januari;
- 2° dierlijke mest op of in de bodem te brengen op de zware kleigronden in de polders, zoals aangeduid door de Vlaamse Regering, vanaf 15 oktober tot en met 15 februari.

§4. In afwijking van §1 is het op of in de bodem brengen van andere meststoffen en bewerkte dierlijke mest die stikstof in dusdanige vorm bevatten, dat slechts een beperkt gedeelte van de totale stikstof vrijkomt in het jaar van opbrenging of waarvan de stikstofinhoud laag is, steeds toegelaten. De Vlaamse Regering kan hieromtrent nadere regels vaststellen en kan inzonderheid de andere meststoffen en bewerkte dierlijke mest bepalen die voor deze afwijking in aanmerking komen.

§5. De Vlaamse Regering kan gemotiveerd afwijkingen van voorgaande paragrafen voorzien in volgende gevallen en voor de gewassen die ze aanduidt:

- 1° voor het op of in de bodem brengen van stikstof uit kunstmest bij overkapte landbouwgronden;
- 2° voor specifieke teelten die nog een belangrijke stikstofopname hebben in de periode bepaald in §1 en waar de bodem onvoldoende stikstof kan leveren uit mineralisatie uit de bodemvoorraad. De door de Vlaamse Regering voor deze specifieke teelten toegestane afwijking kan er in geen geval toe leiden dat er in de periode vanaf 15 november tot

en met 15 januari dierlijke mest, andere meststoffen of kunstmest mag worden opgebracht;

- 3° ingeval van uitzonderlijke weersomstandigheden, maatregelen genomen in toepassing van de dierengezondheidswet van 24 maart 1987, educatieve demonstraties en wetenschappelijke proefnemingen. Ingeval van uitzonderlijke weersomstandigheden kan enkel een afwijking gegeven worden in geval er geen andere bevredigende oplossing bestaat op het verbod om meststoffen op of in de bodem te brengen tot uiterlijk 15 september.

De Vlaamse Regering kan extra voorwaarden aan deze afwijkingen verbinden en kan deze afwijkingen ondermeer beperken tot bepaalde gebieden.

24.2 Hoeveelheden toegelaten nutriënten in groente- en fruitsector

Art. 13. §1. De hoeveelheid nutriënten die met meststoffen per jaar op landbouwgrond mag opgebracht worden, met inbegrip van de uitscheiding door dieren bij beweiding, moet zodanig beperkt worden dat de verontreiniging door nitraten uit agrarische bronnen zowel in grond- als in oppervlaktewater kleiner blijft dan 50 mg nitraat per liter en de eutrofiëring van natuurlijke zoetwatermeren, andere zoetwatermassa's, estuaria, kustwater en zeewater vermeden wordt en verdere verontreiniging van die aard voorkomen wordt.

De volgende hoeveelheden nutriënten, uitgedrukt respectievelijk in kg P₂O₅, kg totale N, kg N uit dierlijke mest, kg N uit andere meststoffen en kg N uit kunstmest mogen per jaar en per hectare landbouwgrond, met uitzondering van het opbrengen van kunstmest op landbouwgrond die permanent overkapt is, opgebracht worden, met inbegrip van de uitscheiding door dieren bij beweiding:

3° vanaf 1 januari 2009:

Gewasgroep	P ₂ O ₅	Totale N	N uit dierlijke mest	N uit andere meststoffen	N uit kunstmest
Gewassen met lage stikstof-behoefte	80	125	125	125	70
Andere leguminosen dan erwten en bonen	80	0	0	0	0
Andere gewassen	85	275	170	170	175

Voor de toepassing van de tabellen bedoeld in het eerste lid, worden volgende gewassen als gewassen met lage stikstofbehoefte beschouwd:

- 1° witloof en cichorei;
- 2° fruit;
- 3° sjalotten;
- 4° uien;
- 5° vlas;
- 6° erwten en bonen.

De Vlaamse Regering bepaalt de procedure voor het vaststellen van deze gronden.

§4. In afwijking van §1, kan voor tuinbouwteelten de toegelaten hoeveelheid Totale N volledig ingevuld worden met N uit kunstmest. Voor een opeenvolging van minstens twee tuinbouwteelten in eenzelfde kalenderjaar, kan de toegelaten hoeveelheid Totale N en N uit kunstmest verhoogd worden tot 345 kg N. De Vlaamse Regering stelt nadere regels vast en stelt een lijst vast van de tuinbouwteelten en de opeenvolgingen van tuinbouwteelten die hiervoor in aanmerking komen, rekening houdend met de te verwachten stikstofbehoeften van de gewassen.

§5. De Vlaamse Regering kan, in afwijking van §1 en ter uitvoering van een beschikking van de Europese Commissie tot verlening van een door de lidstaat België op grond van de nitraatrichtlijn gevraagde derogatie, de hoeveelheid stikstof uit dierlijke mest die per hectare landbouwgrond en per jaar opgebracht mag worden, wijzigen onder de voorwaarden bepaald in de beschikking van de Commissie. Deze voorwaarden kunnen afwijkingen inhouden van de bepalingen van onderhavig decreet.

§6. De Vlaamse Regering kan nadere regels stellen met betrekking tot de methodes voor bemonstering en analyse van landbouwgronden en erkent de laboratoria die gemachtigd zijn deze uit te voeren.

§7. Het is verboden op landbouwgronden P_2O_5 uit kunstmest op of in de bodem te brengen met uitzondering van het op of in de bodem brengen van:

- 1° P_2O_5 uit kunstmest op percelen waarvan aan de hand van een bemonstering en analyse door een daartoe erkend laboratorium kan aangetoond worden dat een bijkomende toediening van P_2O_5 , gelet op de landbouwkundige behoeften, verantwoord is. De Mestbank geeft hiertoe de toelating;
- 2° 20 kg P_2O_5 uit kunstmest toegediend als startfosfor om teelttechnische redenen;

- 3° **50 kg P₂O₅ uit kunstmest, toegediend om teelttechnische redenen, op percelen landbouwgrond waarop tuinbouwteelten, als vermeld in §4, worden geteeld;**
- 4° **P₂O₅ uit kunstmest op percelen landbouwgrond waarop andere leguminosen dan erwten en bonen, worden geteeld.**

De Vlaamse Regering stelt nadere regels.

§8. Het gebruik van slib van rioolwaterzuiveringsinstallaties op landbouwgrond is verboden.

§9. Ter verbetering van de nutriëntenaanwending op landbouwgrond kan de Vlaamse Regering afwijkingen toestaan op de hoeveelheden nutriënten die per hectare landbouwgrond en per jaar opgebracht mogen worden, conform §1, wanneer de bemesting gebeurt door andere meststoffen die stikstof in dusdanige vorm bevatten dat slechts een beperkt gedeelte van de totale stikstof vrijkomt in het jaar van de opbrenging. De afwijkingen mogen niet tot gevolg hebben dat hierdoor binnen een meerjarig perspectief van maximum drie jaar meer stikstof en fosfor wordt toegediend dan toegelaten volgens de bemestingsnormen, vermeld in dit decreet.

Ter verbetering van de nutriëntenaanwending op landbouwgrond kan de Vlaamse Regering, na aanmelding bij en goedkeuring door de Europese Commissie, afwijkingen toestaan op de hoeveelheden nutriënten die per hectare landbouwgrond en per jaar opgebracht mogen worden, conform §1, wanneer de bemesting gebeurt door dierlijke mest of bewerkte dierlijke mest die stikstof in dusdanige vorm bevatten dat slechts een beperkt gedeelte van de totale stikstof vrijkomt in het jaar van de opbrenging. De afwijkingen mogen niet tot gevolg hebben dat hierdoor binnen een meerjarig perspectief van maximum drie jaar meer stikstof en fosfor wordt toegediend dan toegelaten volgens de bemestingsnormen, vermeld in dit decreet.

§10. In afwijking van dit artikel mag, ter verbetering van de humustoestand van landbouwgrond, op bepaalde percelen met een te laag koolstofgehalte, tot 10 ton **GFT-compost** per hectare of 15 ton **groencompost** per hectare, opgebracht worden, op voorwaarde dat, in het vorige kalenderjaar, bij de bemonstering van het betrokken perceel landbouwgrond, in de periode van 1 oktober tot 15 november, een nitraatresidu is vastgesteld dat niet hoger is dan de nitraatresiduwaarde, vermeld in artikel 14.

De Vlaamse Regering stelt nadere regels, en bepaalt ondermeer welke percelen aanzien worden als percelen met een te laag koolstofgehalte.

25 Bijlage: Residu's op landbouwproducten

In talrijke gevallen laat het gebruik van bestrijdingsmiddelen op teelten residuen na waaraan de eindgebruiker blootgesteld wordt. Deze residuen, die beschouwd worden als contaminanten volgens de wet van 24 januari 1977 aangaande de bescherming van de gezondheid van de consumenten wat

betreft de voedingsmiddelen en andere producten, moeten gereguleerd worden via een koninklijk besluit.

Het koninklijk besluit van 13 maart 2000 dat de maximumgehalten aan residuen van bestrijdingsmiddelen (Maximale ResiduLimiet, MRL) toegelaten op en in levensmiddelen vaststelt, vormt deze reglementering. Het beschrijft de toegelaten maximale afwijkingen waaraan de levensmiddelen moeten voldoen om gecommmercialiseerd te kunnen worden. Alle in België toegelaten bestrijdingsmiddelen die gebruikt worden op een voedingsgewas (fruit, groenten, granen, olieplanten, producten van dierlijke oorsprong, thee en hop) vallen onder deze wetgeving. Naast deze bestrijdingsmiddelen zijn er ook nog de bestrijdingsmiddelen die toegelaten zijn in andere landen om andere teelten te beschermen.

De eigenlijke normen worden ofwel op Belgisch niveau ofwel op Europees niveau uitgewerkt.

Op Belgisch niveau stelt het Erkenningscomité voor bestrijdingsmiddelen voor landbouwkundig gebruik de toegelaten landbouwpraktijken vast. Tezelfdertijd bepaalt men MRL's voor producten bij de oogst. Deze grenswaarden hebben bijgevolg direct betrekking op de Belgische goede landbouwpraktijk. Alvorens ze in de wetgeving opgenomen worden, moeten deze MRL's de goedkeuring krijgen van de Wetenschappelijke Raad van het Federaal Agentschap voor de Voedselveiligheid.

Op Europees niveau worden de MRL's ook uitgewerkt in het kader van richtlijnen die de Lidstaten verplicht moeten omzetten. In de Europese context komt men overeen om alle in de verschillende Lidstaten erkende goede landbouwpraktijken te onderzoeken en te bepalen welke waarschijnlijk de grootste hoeveelheid residuen bij de oogst veroorzaakt. Op basis van deze 'kritieke' landbouwpraktijk worden de Europese normen vastgelegd. Tegenwoordig streeft men ernaar om de reglementeringen op Europees niveau zo volledig mogelijk te harmoniseren om de ongelijkheden, die het handelsverkeer kunnen belemmeren, weg te werken.

De MRL's worden dus meestal veel lager vastgelegd dan de niet te overschrijden toxicologische barrière. Ze mogen deze echter nooit overschrijden.

Wanneer ze éénmaal vastgelegd zijn, hebben de MRL's een dubbel doel: bescherming van de gezondheid van de consument en controle van de naleving van de toegelaten landbouwpraktijk.

Ze zijn een middel om de gebruiker, die het voorgeschreven gebruik van het gewasbeschermingsmiddel niet zou eerbiedigen, op te sporen en te bestraffen. De wijze van de vaststelling van de MRL's is dus zodanig dat de niet-naleving van de toegelaten landbouwpraktijk (gebruik van overdreven dosissen, niet-naleving van de minimale termijn voor de oogst) waarschijnlijk uitloopt op

illegale residugehalten.

Technisch gezien vereist de bepaling van de MRL's de uitvoering van studies onder praktijkomstandigheden waar het bestrijdingsmiddel strikt wordt toegepast volgens de aanbevolen goede landbouwpraktijk en waarbij de residuen die voortkomen uit deze toepassing geanalyseerd worden in een laboratorium. Het is duidelijk dat talrijke factoren de eindwaarde van een residu kunnen beïnvloeden: de weersomstandigheden, de plantensoort, het gebruikte toepassingsmateriaal,....Daarom moeten deze studies onder verschillende omstandigheden herhaald worden zodat alle mogelijke beïnvloedingsbronnen zich voordoen. Men neemt in aanmerking dat een minimum van 8 onafhankelijke studies noodzakelijk is om representatieve informatie te verkrijgen. De resultaten van deze proeven ondergaan een statistische analyse met als doel de bepaling van de maximale waarde die de residuen in de praktijk kunnen bereiken. Het MRL wordt op basis van deze analyse vastgelegd.

De uitvoering van studies op residuen van bestrijdingsmiddelen is erg duur en tegenwoordig heeft de industrie de neiging om deze studies enkel uit te voeren op gewassen die op grote schaal geteeld worden en waarbij dus grote hoeveelheden bestrijdingsmiddelen gebruikt worden. Om rentabiliteitsredenen doen de fabrikanten van gewasbeschermingsmiddelen daarentegen weinig inspanningen voor economisch minder belangrijke teelten. Om toch de op kleinere teelten toegelaten producten te kunnen behouden, werd het minimum aantal onafhankelijke studies verminderd tot 4. Anderzijds werd een extrapolatiemechanisme opgesteld. Het is immers mogelijk om in bepaalde gevallen het voor een grotere teelt vastgestelde MRL naar een kleinere teelt te extrapoleren op voorwaarde dat er een morfologische gelijkenis is tussen de 2 teelten en dat de vijanden en de fytosanitaire behandelingen dezelfde zijn.

In de wetgeving worden de MRL vastgesteld voor verse producten. Verwerkte producten zijn ook onderhevig aan de wetgeving en, in geval van controle op een dergelijk product, wordt de MRL die vastgesteld is voor het verse product toegepast rekening houdend met een concentratie- of een verdunningsfactor afhankelijk van het ondergane verwerkingstype.

De MRL worden ook vastgesteld voor producten van dierlijke oorsprong (melk, vlees, eieren,...). De bestrijdingsmiddelen kunnen immers overgedragen worden van voeders, wanneer deze behandeld werden, naar de eetbare weefsels van gefokte dieren. In eerste instantie dient voor de vaststelling van deze MRL een schatting te gebeuren van het mogelijk niveau van blootstelling van het dier aan het bestrijdingsmiddelresidu. Wanneer deze vastgesteld is, wordt er een studie onder reële omstandigheden uitgevoerd waarbij men het dier (herkauwer, pluimvee,...) tijdens over het algemeen 28 dagen, een hoeveelheid bestrijdingsmiddelen toedient die gelijk is aan de berekende mogelijke blootstelling. Op het einde van de 28 dagen, wordt het dier vervolgens geslacht om het vlees en het eetbare slachtafval te analyseren. De resultaten van deze analyses worden gebruikt om de MRL vast te leggen.

Op toxicologisch vlak gaat men na of de residuen geen risico met zich meebrengen voor de gezondheid van de consument en dit zowel op korte als op lange termijn. Het gemiddelde niveau van de blootstelling van de consument op lange termijn evenals het maximale niveau van de blootstelling tijdens een maaltijd worden hiertoe berekend, volgens de principes die vastgelegd werden door de WHO (Wereld Gezondheidsorganisatie-World Health Organization) en worden vervolgens vergeleken met de dagelijkse toelaatbare dosis en de acute referentiedosis. Dit zijn twee parameters die vastgesteld werden op basis van het toxicologisch dossier van de stof. Wanneer de blootstelling op korte of op lange termijn deze aanvaardbare toxicologische niveaus overschrijdt, dan wordt de voorgestelde landbouwpraktijk geweigerd en wordt er geen enkele MRL vastgesteld.

26. Meer informatie over milieuvriendelijk uit de markt nemen van groenten en fruit.

Het begrip "milieuvriendelijk uit de markt nemen" komt voor in de gemeenschappelijke ordening der markten in de sector groenten en fruit. Dit is eveneens opgenomen in het ministeriële besluit van 22 juni 2007 ter uitvoering van het Koninklijke besluit van 18 juni 1998 betreffende de interventieregeling in de sector groenten en fruit.

Hieronder wordt een bijdrage geleverd tot het begrip.

Uit Vlarea (afvalstoffendecreet) blijkt dat het uitrijden van groenten en fruit afval **niet verwerkt tot compost verboden is²⁷**. **Dit is echter tegenstrijdig met bestemming 4 "100 ton per te bemesten hectare in geval van groenbemesting " die opgenomen is in het ministeriële besluit van 22 juni 2007. Dit moet verder uitgeklaard worden.**

Compost van groenten- en fruitafval is een secundaire grondstof, die volgens Vlarea wel gebuikt kan worden voor bemesting in land- en tuinbouwsector.

Indien alle regels aangaande compost als secundaire grondstof zoals vermeld in Vlarea worden nageleefd, kan dit beschouwd worden als een milieuvriendelijk uit de markt nemen van groenten en fruit.

De afvalstoffen, opgesomd in bijlage 4.1 van VLAREA (**zoals GFT verwerkt tot compost**), en de afvalstoffen die overeenkomstig §2 een toelating hebben gekregen, mogen alleen als secundaire grondstoffen gebruikt worden als ze geen grotere hoeveelheid van de volgende stoffen bevatten dan die welke bij oordeelkundig gebruik van deze afvalstoffen een gevaar voor de gezondheid van de mens of betekenisvolle nadelige gevolgen voor het **milieu** kunnen inhouden:

1° geen gevaarlijke stoffen zoals bepaald in de EG-richtlijn 67/584/EEG van 27 juni 1967 betreffende de aanpassing van de wettelijke en bestuursrechtelijke

---

²⁷ Art. 5.3.1. Onder voorbehoud van de toepassing van de bepalingen van dit besluit over het toegelaten gebruik als secundaire grondstof, is de toepassing van de volgende verwijderingshandelingen verboden.
EU-code Handelingen D2 Uitrijden (bijvoorbeeld biodegradatie van vloeibaar of slibachtig afval in de bodem, enz.)

bepalingen inzake de indeling, de verpakking en de kenmerken van gevaarlijke stoffen;

2° geen andere schadelijke stoffen dan de genormeerde stoffen in dit hoofdstuk (*niet opgenomen*);

3° geen schadelijke organismen zoals bepaald in het koninklijk besluit van 7 januari 1998 betreffende de handel in meststoffen, bodemverbeterende middelen en teeltsubstraten.

Indien bedrijven zelf hun organisch afval wensen te composteren, moet zij hiervoor vergund zijn.

Voor het compost moet altijd een attest afgeleverd zijn door het de vzw VLACO of van een gelijkwaardig organisme dewelke aan kwaliteitscontrole doet.

Er wordt aangenomen dat de type 6 bestemming van de interventie van het opgeheven ministerieel besluit van 22 juni 1998 nu ook is ondergebracht in type 5 van ministerieel besluit van 26 juni 2007 "erkende verwerkers van groente-, fruit- en tuinafval" Dit houdt dan in dat de overschotten mogen verwerkt worden in veevoeder én dat fruit mag verwerkt worden tot alcohol.

Wat de verwerking tot veevoeder betreft stelt Vlarea:

"Alle afvalstoffen die voldoen aan de voorwaarden van de federale wetgeving betreffende de handel en het gebruik van stoffen, bestemd voor dierlijke voeding en die rechtstreeks gebruikt worden in of als diervoeder, worden van rechtswege aangeduid als secundaire grondstoffen, onder voorbehoud van de toepassing van de bepalingen van het besluit van de Vlaamse regering van 24 mei 1995 betreffende de ophaling en de verwerking van dierlijk afval."

Hieruit volgt dat groenten en fruit voor gebruik in diervoeding zowel moet voldoen aan het ministeriële besluit van 12 februari 1999 betreffende de handel en het gebruik van stoffen bestemd voor dierlijke voeding als aan de regelgeving over secundaire grondstof zoals Vlarea.

Onder het milieuvriendelijk vervoederen zou kunnen verstaan worden dat aan Vlarea wetgeving is voldaan.

Opmerking:

Er zijn twee bestemming mogelijk van het gebruik van groenten en fruit van in diervoeding: Type 4: rechtstreekse vervoeder aan dieren "die in verhouding staat tot het aantal dieren" en Type 5: inmenging in diervoeders op industriële schaal.

27 Milieuvriendelijke verpakking

Studie universiteit van Stutgard "The Sustainability of packaging Systems for fruit and vegetable transport in Europe based on Life-Cycle-Analysis

Belangrijk is dat in deze studie het **meermalige** gebruik van plasticen kisten vergeleken wordt met het **éénmalig** gebruik van houten kisten en kartonnen dozen.

Uit deze studie blijkt zonder discussie het grote milieuvoordeel van plastic en houten kisten t.o.v. kartonnen verpakking.

De vergelijking plastic kisten/houten kisten is meer genuanceerd:

Groot voordeel plastic kisten t.o.v. houten kisten

- Totaal energieverbruik (minder dan de helft)

Groot voordeel houten kisten t.o.v. plastic kisten

- Aandeel van het energieverbruik dat hernieuwbaar is
- Verbruik niet-hernieuwbare energiebronnen²⁸

Geen verschil:

- Bijdrage tot broeikasgassen (klimaatsverandering)

Licht voordeel plastic kisten:

- Eutrofiëring
- Verzuring
- Zomersmog

Matig voordeel houten kisten:

- Ozon depletie

In de huidige GMO groenten en fruit wordt echter ook subsidie gegeven voor het hergebruiken van houten kisten. Dit is niet opgenomen in de studie van de universiteit van Stutgard.

Alles wijst er echter op dat indien meermalige houten kisten, zelfs al worden ze maar beperkt herbruikt, vergeleken worden met meermalige plastic kisten, het milieuvoordeel duidelijk zal overwegen voor de meermalige houten kisten.

Andere redenen zoals voedselveiligheid, fytosanitair kunnen ook de keuze voor plastic t.o.v. hout beïnvloeden.

---

²⁸ Vooral te danken aan het feit dat in rekening gebracht wordt dat bij de verbranding van de houten kisten op het einde van levenscyclus niet-hernieuwbare energie vrijkomt

Bijlage 2

PDPO 2007 2013 As 2: Verbetering van het milieu en het platteland

1 Gemeenschappelijke vereisten voor de agromilieumaatregelen zoals bepaald in artikel 39 lid 3

1.0.1 minimumeisen inzake het gebruik van nitraatmeststoffen

Deze minimumeisen zijn beschreven in het decreet van 22 december 2006 houdende de bescherming van water tegen de verontreiniging door nitraten uit agrarische bronnen (B.S., 29.12.06). deze bepalingen staan vermeld in hoofdstuk 3 in de artikelen 8 tot en met 13 en de artikelen 16 tot en met 22.

- Periodes die niet geschikt zijn voor het op of in de bodem brengen van meststoffen (artikel 8)
- De capaciteit van de opslagtanks voor dierlijke mest en andere maatregelen ter voorkoming van waterverontreiniging (artikel 9 tot en met 11)
- De beperking van het op of in de bodem brengen van meststoffen overeenkomstig de goede landbouwpraktijken en rekening houdend met de kenmerken van de betrokken kwetsbare zone water (vanaf artikel 12)

Algemene bepalingen (artikel 12)

- Beperking van het op of in de bodem brengen van meststoffen (artikel 13)
- Het op of in de bodem brengen van meststoffen op steile hellingen (artikel 19)
- Het op of in de bodem brengen van meststoffen op drassig, ondergelopen, bevroren of met sneeuw bedekt land (artikel 20)
- Het op of in de bodem brengen van meststoffen in de nabijheid van waterlopen (artikel 21)
- Methoden voor het op of in de bodem brengen van meststoffen (artikel 22)

De codes van goede landbouwpraktijken die op grond van richtlijn 91/676/EEG zijn ingevoerd voor landbouwbedrijven buiten de kwetsbare zones in de zin van de richtlijn.

Er zijn geen gebieden meer buiten de kwetsbare zones aangezien heel Vlaanderen als kwetsbaar gebied is aangeduid.

1.0.2 Minimumeisen inzake de vervuiling met fosfor

Deze eisen worden gesteld in het Mestdecreet

1.0.3 Eis om in het bezit te zijn van en vergunning voor het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen en eis om de opleidingsverplichting na te komen

Volgens Afdeling 2, artikel 67 van het Koninklijk Besluit van 28 februari 1994 betreffende het op de markt brengen en het gebruiken van bestrijdingsmiddelen voor landbouwkundig gebruik mogen alleen personen die erkend zijn door de Minister die de volksgezondheid onder zijn bevoegdheid heeft en "erkende gebruikers worden genoemd, gebruik maken van de bestrijdingsmiddelen voor landbouwkundig gebruik van de klasse A die niet in bijlage X zijn opgenomen. Er wordt een afwijking voorzien voor iedereen die als hoofd- of bijberoep een landbouw-, tuinbouw-, bosbouw-, of veeteeltuitbating, of een zaaigoedontsmettingsbedrijf exploiteert of beheert.

In het kader van het federaal plan voor de risicoreductie van pesticiden (Koninklijk Besluit van 22 februari 2005 betreffende het eerste reductieprogramma van de gewasbeschermingsmiddelen voor landbouwkundig gebruik en de biociden) is er in eerste fase een opsplitsing voorzien in middelen bestemd voor professioneel en niet-professioneel of liefhebbersgebruik. Eens deze opsplitsing gerealiseerd is, wordt de spuitlicentie voor de professionele gebruikers uitgewerkt en verplicht. Deze spuitlicentie zal verplicht zijn voor alle professionele gebruikers van bestrijdingsmiddelen. Om de spuitlicentie te behouden zal de professionele gebruiker verplicht worden om regelmatige bijscholing in de gewasbescherming te volgen.

1.0.4 Eisen betreffende een veilige opslag

Het bewaren van gewasbeschermingsmiddelen voor landbouwkundig gebruik is op federaal en op Vlaams niveau gereguleerd.

a) Federale regelgeving

In artikel 77 van het Koninklijk besluit van 28 februari 1994 betreffende het op de markt brengen en het gebruiken van bestrijdingsmiddelen voor landbouwkundig gebruik wordt het bewaren van gewasbeschermingsmiddelen bepaald. De erkende gebruiker of beroepsgebruiker moeten de producten van klasse A en B bewaren in een lokaal dat uitsluitend daarvoor bestemd is en op slot is. Het lokaal moet droog zijn, doelmatig verlucht en verlicht, in goede staat van onderhoud en netheid en zodanig ingericht dat de goede bewaring van de opgeslagen producten verzekerd is. Op de buitenzijde van de deur van dit lokaal wordt duidelijk zichtbaar de vermelding "vergif" aangebracht met een doodshoofd. De toegang tot het lokaal is uitsluitend toegestaan in aanwezigheid van de erkende of beroepsgebruiker.

b) Regionale regelgeving

De opslag van gewasbeschermingsmiddelen wordt op Vlaams niveau geregeld in het Vlaams reglement betreffende de milieuvergunning Vlarem. Gewasbeschermingsmiddelen van klasse A en B vallen onder rubriek 5 biociden. Afhankelijk van de opgeslagen hoeveelheden is er al dan niet een vergunning nodig. Opslag van producten van klasse A en B van minder dan 0,5 ton is niet vergunningsplichtig, opslag van hoeveelheden tussen 0,5 en 2 ton valt onder klasse 3 en hoeveelheden van meer dan 2 ton onder klasse 2 en moeten dus beschikken over een uitbatingsvergunning. Naast de vereisten volgens het KB van 28 februari 1994 moet het spuitlokaal voorzien zijn van een vloeistofdichte ondergrond en moet er opvang (inkuiping) voorzien zijn voor lekken, morsen en bluswater.

1.0.5 Eisen betreffende het controleren van de machines voor toediening van gewasbeschermingsmiddelen

In artikel 60 van het KB van 28 februari 1994 betreffende het op de markt brengen en het gebruiken van bestrijdingsmiddelen voor landbouwkundig gebruik wordt bepaald dat alle toestellen die gebruikt worden voor de toepassing van bestrijdingsmiddelen voor landbouwkundig gebruik daartoe geschikt moeten zijn en een juiste dosering toelaten. De Minister kan de precieze voorwaarden bepalen waaraan de toestellen moeten voldoen en de maatregelen ter controle van deze voorwaarden vaststellen.

Als gevolg hiervan wordt de verplichte keuring van spuittoestellen geregeld door het Ministerieel besluit van 25 augustus 2004 betreffende de verplichte controle van spuittoestellen. Volgens dit besluit dienen alle spuittoestellen, uitgezonderd rugsproeiers, lansspuiten en spuitmachines waarbij het vloeistofvat onder druk wordt gezet of waarbij de vloeistof door zwaartekracht verspreid wordt, die op Belgisch grondgebied worden gebruikt, gekeurd te worden. Het doel van de controle is het opsporen van functiestoornissen en het aanduiden van de oorzaken ervan. Dit moet leiden tot een verbetering van de toestand van de in gebruik zijnde toestellen. Alle spuittoestellen dienen om de drie jaar gekeurd te worden. De keuring wordt uitgevoerd door de keuringsdienst die bij ILVO ondergebracht is.

1.0.6 Regels betreffende het gebruik van bestrijdingsmiddelen dicht bij water en op andere gevoelige locaties

Bij de erkenning van gewasbeschermingsmiddelen door het Erkenningscomité onder bevoegdheid van de minister bevoegd voor de volksgezondheid wordt het risico voor waterorganismen geëvalueerd. Indien nodig wordt een bufferzone bepaald in functie van de dosis, het risico voor waterorganismen, het aantal toepassingen en de spuittechniek vastgelegd. In België zijn de bufferzones vastgelegd op 2 tot 200 meter. Deze wordt op het etiket vermeld.

Alle gebruikers (landbouwers, loonspuiters, ...) zijn verplicht de gebruiksdosissen en de bufferzones vermeld op het etiket van gewasbeschermingsmiddelen na te leven.

De bufferzone is een niet behandelde strook van een terrein in de nabijheid van een oppervlaktewaterlichaam (beek, vijver, plas, sloot met water, drainagekanalen,...). De vegetatie van de bufferzone heeft geen belang. Ze kan bestaan uit een braakliggende strook of eender welk ander type vegetatie. De bufferzone kan eventueel een deel uitmaken van het veld en op dezelfde manier beteeld worden als de rest van het veld.

De breedte van de bufferzone is de minimale afstand die moet in acht worden genomen tussen de laatste bespoten rij (tijdens de toepassing van een gegeven gewasbeschermingsmiddel) en de oever van het oppervlaktewaterlichaam (waar de helling overgaat in het maaiveld).

Onder alle omstandigheden moet een niet behandelde zone van minimum 1 m (voor spuittoestellen voor veldgewassen) en minimum 3 meter (voor boomgaardspuittoestellen) in acht worden genomen ten opzichte van oppervlakken die niet moeten behandeld worden (naburig veld of perceel, sloot, haag, boord van de weg, voetpad). Dit is een maatregel die toelaat de volgende effecten te beperken:

- De schade van fytotoxiciteit op naburige teelten en wilde flora,
- toxische effecten op niet-doelorganismen (vogels, zoogdieren, honingbijen,...) aanwezig in de hagen en keerstroken,...
- de verontreiniging van oppervlaktewater via riolen en sloten.

Deze regel is niet van toepassing indien de beide eigenaars van twee aan elkaar grenzende percelen overeenkomen dat de drift van de spuitnevel die van hun buurman afkomstig is, niet hinderlijk is en dat ze de gevolgen daarvan aanvaarden (eventuele fytotoxiciteit, residu van het pesticide gebruikt in de aangrenzende teelt, ...)

In het Decreet betreffende het integraal waterbeleid van 18 juli 2003 worden in artikel 10 §1 ook een aantal beperkingen vastgesteld voor de oeverzones met betrekking tot bestrijdingsmiddelen. In de oeverzones is het verboden om gewasbeschermingsmiddelen aan te brengen met uitzondering van rattenverdelgingsmiddelen. Indien de oeverzone enkel de talud omvat, is het aanbrengen van bestrijdingsmiddelen verboden binnen één meter landinwaarts vanaf de bovenste rand van het talud van het oppervlaktewaterlichaam.

2 Uit de nationale en Vlaamse regelgeving voortvloeiende beheerseisen en minimumnormen inzake goede landbouw- en milieucondities in toepassing van bijlage III en IV van Verordening (EG) nr. 1782/2003

- (1) *Richtlijn inzake het behoud van de vogelstand (79/409/EEG - vogelrichtlijn), Richtlijn inzake de instandhouding van de natuurlijke habitats en de wilde fauna en flora (92/49/EEG – habitatrictlijn)*
  - Instandhouding natuurlijke vegetatie en kleine landschapselementen
  - Bescherming van vogels
  - Behoud van beschermde diersoorten
- (2) *Richtlijn voor de bescherming van het grondwater tegen verontreiniging, veroorzaakt door de lozing van bepaalde gevaarlijke stoffen (80/68/EEG - grondwaterrichtlijn)*
  - Bescherming van de kwaliteit van het grondwater tegen verontreiniging door gevaarlijke stoffen
  - Boorgaten van verlaten grondwaterwinningen afdekken
- (3) *Richtlijn voor de bescherming van het milieu, in het bijzonder de bodem, bij gebruik van zuiveringsslib in de landbouw (86/278/EEG - slibrictlijn)*
  - Reglementair gebruik van zuiveringsslib
  - Gebruiksvoorwaarden voor zuiveringsslib
- (4) *Richtlijn voor de bescherming van water tegen verontreiniging door nitraten uit agrarische bronnen (91/676/EEG - nitraatrichtlijn)*
  - Voldoende opslagcapaciteit
  - Voorwaarden voor de opslag van dierlijke mest
  - Een correcte mestbalans
  - Het uitrijverbod voor mest
  - Mestspreiding op drassige, ondergelopen, bevroren of besneeuwde cultuurgrond
  - Mestspreiding in de nabijheid van een oppervlaktewaterlichaam en op steile hellingen
  - Emissiearme aanwending van mest
  - Verbod op mestlozing
- (5) *Richtlijn met betrekking tot de identificatie en registratie van dieren (92/102/EEG), verordening tot vaststelling van een identificatie - en registratieregeling voor runderen (1760/2000/EEG) met uitvoeringsverordening voor oormerken, paspoorten en bedrijfsregisters (911/2004/EEG) en verordening tot vaststelling van een identificatie - en registratieregeling voor schapen en geiten (21/2004/EEG)*
  - Bijhouden van een correct register
  - Aanwezigheid van voorgeschreven oormerken
  - Aanwezigheid van een correct paspoort (enkel voor runderen)
  - Melding van correcte gegevens (enkel voor runderen)
- (6) *Richtlijn 91/414/EEG van de Raad van 15 juli 1991 betreffende het op de markt brengen van gewasbeschermingsmiddelen*
  - Verbod op het gebruik en / of aanwezigheid van gewasbeschermingsmiddelen die niet erkend zijn

- Beschikken over een keuringsbewijs voor spuittoestellen
- (7) *Richtlijn 96/22/EG van de Raad van 29 april 1996 betreffende het verbod op het gebruik, in de veehouderij, van bepaalde stoffen met hormonale werking en van bepaalde stoffen met thyreostatische werking, alsmede van beta-agonisten en tot intrekking van de Richtlijnen 81/602/EEG, 88/146/EEG en 88/299/EEG*
- Verbod op het gebruik van bepaalde stoffen (hormonen) respecteren
- (8) *Verordening (EG) nr. 178/2002 van het Europees Parlement en de Raad van 28 januari 2002 tot vaststelling van de algemene beginselen en voorschriften van de levensmiddelenwetgeving, tot oprichting van een Europese Autoriteit voor voedselveiligheid en tot vaststelling van procedures voor voedselveiligheidsaangelegenheden*
- Naleven toepassingsmodaliteiten voor traceerbaarheid en aansprakelijkheid voedingsmiddelen
  - Verbod om levensmiddelen op de markt te brengen die ongeschikt zijn voor consumptie of om diervoeders op de markt te brengen die ongeschikt zijn voor gebruik
  - Naleven van de minimale hygiënevoorschriften
- (9) *Verordening (EG) nr. 999/2001 van het Europees Parlement en de Raad van 22 mei 2001 houdende vaststelling van voorschriften inzake preventie, bestrijding en uitroeiing van bepaalde overdraagbare spongiforme encefalopathieën*
- Het naleven van bepaalde regels betreffende de preventie, de bestrijding en de uitroeiing van bepaalde overdraagbare spongiforme encefalopathieën (TSE)
  - Melding van elk verdacht dier aan bevoegde autoriteit
- (10) *Richtlijn 85/511/EEG van de Raad van 18 november 1985 tot vaststelling van gemeenschappelijke maatregelen ter bestrijding van mond- en klauwzeer*
- Melding van elk verdacht dier aan bevoegde autoriteit
- (11) *Richtlijn 92/119/EEG van 17 december 1992 van de Raad tot vaststelling van algemene communautaire maatregelen voor de bestrijding van bepaalde dierziekten en van specifieke maatregelen ten aanzien van de vesiculaire varkensziekte*
- Melding van elk verdacht dier aan bevoegde autoriteit
- (12) *Richtlijn 2000/75/EG van de Raad van 20 november 2000 tot vaststelling van specifieke bepalingen inzake de bestrijding en uitroeiing van bluetongue.*
- Melding van elk verdacht dier aan bevoegde autoriteit
- (13) *Richtlijn 91/629/EEG van de Raad van 19 november 1991 tot vaststelling van minimumnormen ter bescherming van kalveren*
- Naleven van de minimumnormen ter bescherming van kalveren

(14) *Richtlijn 91/630/EEG van de Raad van 19 november 1991 tot vaststelling van minimumnormen ter bescherming van varkens, zoals gewijzigd door richtlijnen 2001/88 en 2001/93*

- Naleven van de minimumnormen ter bescherming van varkens

(15) *Richtlijn 98/58/EG van de Raad van 20 juli 1998 tot vaststelling van minimumnormen voor de bescherming van voor landbouwdoeleinden gehouden dieren*

- Naleven van de minimumnormen ter bescherming van landbouwhuisdieren

Minimumnormen inzake goede landbouw- en milieuecondities in toepassing van Verordening (EG) nr. 1782/2003

- Bodemerosie: het nemen van nodige erosiebestrijdingsmaatregelen
- Organische stof in de bodem en bodemstructuur:
  - bepaling koolstofgehalte en zuurtegraad en adviesverstrekking
  - verbod op het afbranden van stoppels
- Minimaal onderhoud
- Behoud van het referentieareaal blijvend grasland

3 Andere relevante dwingende eisen

In het geval deze verplichtingen van toepassing zijn voor een concrete maatregel, zal dit vermeld worden.

Verplichtingen volgend uit het natuurdecreet

Algemene zorgplicht ("Iedereen die handelingen verricht of hiertoe de opdracht verleent, en die weet of redelijkerwijze kan vermoeden dat de natuurelementen in de onmiddellijke omgeving daardoor kunnen worden vernietigd of ernstig geschaad, is verplicht om alle maatregelen te nemen die redelijkerwijze van hem kunnen worden geveerd om de vernietiging of de schade te voorkomen, te beperken of indien dit niet mogelijk is, te herstellen.")

Verplichtingen volgend uit het decreet integraal waterbeleid

De oeverzone van elk oppervlaktewaterlichaam, met uitzondering van de waterwegen, omvat ten minste de taluds ervan. Als met het oog op de natuurlijke werking van watersystemen of het natuurbehoud, of de bescherming tegen erosie of inspoeling van sedimenten, bestrijdingsmiddelen of meststoffen een bredere oeverzone nodig is, wordt die op gemotiveerde wijze afgebakend in het bekkenbeheerplan of het deelbekkenbeheerplan.

In de oeverzones gelden ten minsten de volgende bepalingen :

- 1° elke vorm van bemesting is verboden, met uitzondering van bemesting door rechtstreekse uitscheiding bij begrazing. Indien de oeverzone enkel de taluds omvat, is elke vorm van bemesting, met uitzondering van bemesting door rechtstreekse uitscheiding bij begrazing verboden binnen :
  - a) vijf meter landinwaarts vanaf de bovenste rand van het talud van het oppervlaktewaterlichaam;
  - b) tien meter landinwaarts vanaf de bovenste rand van het talud van het oppervlaktewaterlichaam in het Vlaams Ecologisch Netwerk;
  - c) tien meter landinwaarts vanaf de bovenste rand van het talud van het oppervlaktewaterlichaam indien een helling grenst aan het oppervlaktewaterlichaam;
- 2° het aanbrengen van bestrijdingsmiddelen, met uitzondering van rodenticiden die worden aangewend in het kader van de rattenverdelging, is verboden. Indien de oeverzone enkel de taluds omvat, is het aanbrengen van bestrijdingsmiddelen verboden binnen een meter landinwaarts vanaf de bovenste rand van het talud van het oppervlaktewaterlichaam. Ingeval van acute en redelijkerwijs niet te voorziene plagen die een gevaar inhouden voor mens of milieu of in het geval van situaties die een ernstige bedreiging vormen of kunnen vormen voor de veiligheid van de mens en waarvoor tegelijkertijd geen afdoende alternatieve bestrijdingsmiddelen voorhanden zijn, kan tijdelijk van dit verbod worden afgeweken, mits de beheerder van de oeverzone dit voorafgaandelijk meldt aan de bevoegde administratie;
- 3° er mag geen ruimingsslib op de oeverzone worden aangebracht, behoudens de uitzonderingen, bepaald in het bekkenbeheerplan of het deelbekkenbeheerplan en de uitzonderingen die de Vlaamse regering kan bepalen voor grachten;
- 4° grondbewerkingen zijn verboden binnen een meter landinwaarts vanaf de bovenste rand van het talud van een oppervlaktewaterlichaam; de grondbewerkingen uitgevoerd vanaf een meter landinwaarts vanaf de bovenste rand van het talud moeten beantwoorden aan de code van goede landbouwpraktijken;
- 5° er mogen geen nieuwe bovengrondse constructies worden opgericht, met uitzondering van die constructies die noodzakelijk zijn voor het beheer van het oppervlaktewaterlichaam, voor het vervullen van de functie of de functies die werden toegekend aan het oppervlaktewaterlichaam, van werken van algemeen belang en van de constructies die verenigbaar zijn met de functie of de functies van de oeverzone;
- 6° bij het uitvoeren van de in § 1, 5°, bedoelde werken, andere dan die welke zijn gericht op het herstel van de natuurlijke werking van het desbetreffende oppervlaktewaterlichaam, worden bij voorkeur en waar mogelijk de technieken van natuurtechnische milieubouw gehanteerd.

4 Certificering in het kader van artikel 48 van de uitvoeringsbepaling

De certificering in het kader van artikel 48 van de uitvoeringsbepaling werd uitgevoerd door de eenheid "Landbouw en Maatschappij" van het Instituut voor Landbouw- en Visserijonderzoek (ILVO) te Merelbeke. Deze certificering heeft als doel de nauwkeurigheid en geschiktheid van de berekeningen na te gaan.

Het ILVO is een wetenschappelijke instelling van de Vlaamse overheid en kan als verzelfstandigd agentschap met een internationale wetenschappelijke reputatie als een onafhankelijk orgaan worden aanschouwd.

Specifieke basisvereisten en bijkomende maatregelspecifieke vereisten

per agromilieumaatregel

214-A Mechanische onkruidbestrijding			
		gewasbescherming: <ul style="list-style-type: none"> • Geen basisvereisten ivm mechanische onkruidbestrijding • Het gebruik van chemische onkruidbestrijdingsmiddelen is toegestaan onder de randvoorwaarden en de bijkomende basisvereisten • Het gebruik van bodemontsmettingsmiddelen is toegestaan onder de randvoorwaarden en de bijkomende basisvereisten 	gewasbescherming <ul style="list-style-type: none"> • op de aangegeven percelen mechanische onkruidbestrijding toepassen • geen chemische onkruidbestrijdingsmiddelen gebruiken op de aangegeven percelen; • geen bodemontsmettingsmiddelen gebruiken op de aangegeven percelen.
		administratie <ul style="list-style-type: none"> • Het bijhouden van een teeltfiche is niet vereist 	administratie <ul style="list-style-type: none"> • Voor elk aangegeven perceel moet een teeltfiche worden bijgehouden
214-D Teelt van vlinderbloemige gewassen in het silageveer voor een meer grondgebonden Vlaamse veehouderij			
		zaaigoed: <ul style="list-style-type: none"> • geen minimum zaaihoeveelheid 	zaaigoed : <ul style="list-style-type: none"> • minimum zaaihoeveelheid respecteren: <ul style="list-style-type: none"> ○ grasklaver: 30 kg/ha met mintens 10 gew% klaver ○ rode klaver: ten minste 10 kg/ha ○ luzerne: tenminste 25 kg/ha
		teelt	teelt

		<ul style="list-style-type: none"> de voederteelten mogen volledig ingevuld worden met maïs en gras 	<ul style="list-style-type: none"> het areaal voederteelten (zonder grasland) moet voor minstens 10% uit vlinderbloemige teelten bestaan
		Oogst <ul style="list-style-type: none"> er zijn geen vereisten aan de oogstwijze begrazing is toegestaan onder de randvoorwaarden en de bijkomende basisvereisten 	Oogst <ul style="list-style-type: none"> enkel machinale oogst toegestaan met het oog op silage geen begrazing toegestaan
		gebruik <ul style="list-style-type: none"> geen vereisten voor de verwerking geen vereisten voor de rantsoensamenstelling 	gebruik <ul style="list-style-type: none"> enkel de verwerking voor silage is toegestaan gewijzigde rantsoensamenstelling omwille van de inbouw van de vlinderbloemigen in het rantsoen.
214-E Vermindering van gewasbeschermingsmiddelen en meststoffen in de sierteelt			
		bemesting : <ul style="list-style-type: none"> gebruik van meststoffen onder de randvoorwaarden en minimale eisen geen vereisten voor het opstellen van een reductieplan voor meststoffen	bemesting : <ul style="list-style-type: none"> verplicht opstellen van een reductieplan voor meststoffen verplicht naleven van het opgestelde reductieplan van meststoffen
		gewasbescherming: <ul style="list-style-type: none"> gebruik van gewasbeschermingsmiddelen onder de randvoorwaarden en minimale eisen geen vereisten voor het opstellen van een reductieplan voor gewasbeschermingsmiddelen 	gewasbescherming: <ul style="list-style-type: none"> verplicht opstellen van een reductieplan van gewasbeschermingsmiddelen verplicht naleven van het opgestelde reductieplan

		administratie <ul style="list-style-type: none"> Het is niet verplicht om het gebruik van meststoffen te registreren Het is niet verplicht om het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen te registreren Het is niet verplicht om een reductieplan van gewasbeschermingsmiddelen op te stellen 	administratie <ul style="list-style-type: none"> verplichte registratie van het gebruik van meststoffen verplichte registratie van het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen Opstellen van een reductieplan
214-F			
Biologische productiemethode			
		zaaigoed: <ul style="list-style-type: none"> Geen vereisten 	zaaigoed : <ul style="list-style-type: none"> Verplicht gebruik van biologisch zaaizaad indien beschikbaar (raadplegen databank biologisch zaaizaad)
		bemesting : <ul style="list-style-type: none"> gebruik van meststoffen onder de randvoorwaarden en minimale eisen 	Bemesting <ul style="list-style-type: none"> Het gebruik van chemische meststoffen is niet toegestaan, met uitzondering van enkele producten weergegeven in een positieve lijst De maximale bemesting is 170 kg/ha dierlijke mest.
		gewasbescherming: <ul style="list-style-type: none"> gebruik van gewasbeschermingsmiddelen onder de randvoorwaarden en minimale eisen 	Gewasbescherming <ul style="list-style-type: none"> Het gebruik van chemische gewasbeschermingsmiddelen (fungiciden, herbiciden, insecticiden en regulatoren) is niet toegestaan, met uitzondering van enkele roducten weergegeven in een positieve lijst

		administratie <ul style="list-style-type: none"> • Geen specifieke vereisten 	administratie <ul style="list-style-type: none"> • Bijhouden van een register van de gebruikte positieve lijstproducten meststoffen • Bijhouden van een register van de gebruikte positieve lijstproducten gewasbeschermingsmiddelen • Bijhouden van een perceelsfiche voor het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen, meststoffen en onkruidbestrijdingsmiddelen • Verplicht bijhouden van een transparante boekhouding en balans – ter beschikking houden van de relevante facturen
214-G Perceelsrandenbeheer			
	Perceelsrandenbeheer milieu		
		<u>Randvoorwaarden</u>	
		<p>RICHTLIJN VOOR DE BESCHERMING VAN HET MILIEU, IN HET BIJZONDER DE BODEM, BIJ GEBRUIK VAN ZUIVERINGSSLIB IN DE LANDBOUW (86/278/EEG - SLIBRICHTLIJN):</p> <p><i>Reglementair gebruik van zuiveringsslib op de perceelsrand bepaalt o.a. dat slib van rioolwaterzuiveringsinstallaties niet gebruikt mag worden</i></p>	Geen toedienen van rioolwaterzuiveringsslib op de beschermingsstrook
		<p>RICHTLIJN VOOR DE BESCHERMING VAN WATER TEGEN VERONTREINIGING DOOR NITRATEN UIT AGRARISCHE BRONNEN (91/676/EEG - NITRAATRICHTLIJN):</p> <p>MESTDECREET 22 DECEMBER 2006</p> <p>o.a.</p> <p><i>- op de perceelsrand de aangebrachte hoeveelheid nutriënten via meststoffen beperken door de toepasselijke normen in het Mestdecreet te respecteren</i></p> <p><i>- Mestspreiding in de nabijheid van een oppervlaktewaterlichaam en</i></p>	Er mogen geen meststoffen, noch slib afkomstig van rioolwaterzuiveringsinstallaties op de beschermingsstrook toegediend worden. Bemesting door beweiding is evenmin toegestaan

		<p><i>op steile hellingen:</i></p> <p>Het is verboden meststoffen op of in de bodem te brengen, met uitzondering van bemesting door rechtstreekse uitscheiding:</p> <ul style="list-style-type: none"> - tot 5 meter landinwaarts vanaf de bovenste rand van het talud van een waterloop; - tot 10 meter landinwaarts vanaf de bovenste rand van het talud van een waterloop die gelegen is in het Vlaams Ecologisch Netwerk; - tot 10 meter landinwaarts vanaf de bovenste rand van het talud van een waterloop, als een helling grenst aan een waterloop. <p>De hier bedoelde waterlopen zijn de bevaarbare waterlopen en de onbevaarbare waterlopen van eerste, tweede en derde categorie, ingedeeld op grond van de wet van 28 december 1967 betreffende de onbevaarbare waterlopen.</p>	
		<p>RICHTLIJN 91/414/EEG VAN DE RAAD VAN 15 JULI 1991 BETREFFENDE HET OP DE MARKT BRENGEN VAN GEWASBESCHERMINGSMIDDELEN + KB VAN 28 FEBRUARI</p> <p>1994 INZAKE DE TOEPASSING VAN BESTRIJDINGSMIDDELEN VOOR LANDBOUWKUNDIG GEBRUIK</p> <p><i>Op de perceelsrand geldt een verbod op het gebruik en/of aanwezigheid van gewasbeschermingsmiddelen die niet erkend zijn</i></p> <p>Een bestrijdingsmiddel voor landbouwkundig gebruik dat een landbouwer wenst te verwerven, in bezit te houden of te gebruiken, moet vooraf erkend of toegelaten zijn door de Federale Overheidsdienst Volksgezondheid, Veiligheid van de Voedselketen en Leefmilieu.</p>	er mogen geen bestrijdingsmiddelen op de beschermingsstrook gebruikt worden, uitgezonderd voor pleksgewijze bestrijding van distels
		<u>bijkomende basisvereisten volgend uit nationale wetgeving</u>	
		<p>VLAAMSE DECREET OP HET NATUURBEHOUD</p> <p>Algemene zorgplicht (" Iedereen die handelingen verricht of hiertoe de opdracht verleent, en die weet of redelijkerwijze kan vermoeden dat de natuurelementen in de onmiddellijke omgeving daardoor kunnen worden vernietigd of ernstig geschaad, is verplicht om alle maatregelen te nemen die redelijkerwijze van hem kunnen worden gevegd om de vernietiging of de schade te voorkomen, te beperken of indien dit niet mogelijk is, te herstellen."</p>	<p>een brede beschermingsstrook aanleggen tussen het perceel en kwetsbare elementen wat de drift van pesticiden vanuit het perceel naar de waterloop, holle weg, bos, klein landschapselement of wegberm toe ;</p> <p>het wijzigen van de vegetatie horende bij de houtige landschapselementen door onder meer afbranden, vernietigen, beschadigen of doen afsterven van de vegetatie met mechanische of chemische middelen of door branden is niet toegelaten</p> <p>geen uitvoering van cultuurtechnische maatregelen die de vegetatie wijzigen om ervoor te zorgen dat planten en dieren zich ongestoord kunnen ontwikkelen of de</p>

			strook kunnen gebruiken als vluchtplaats of trekroute. De strook mag bovendien niet als doorgang gebruikt worden.
		<p>DECREET BETREFFENDE HET INTEGRAAL WATERBELEID</p> <p>De oeverzone van elk oppervlaktewaterlichaam, met uitzondering van de waterwegen, omvat ten minste de taluds ervan. Als met het oog op de natuurlijke werking van watersystemen of het natuurbehoud, of de bescherming tegen erosie of inspoeling van sedimenten, bestrijdingsmiddelen of meststoffen een bredere oeverzone nodig is, wordt die op gemotiveerde wijze afgebakend in het bekkenbeheerplan of het deelbekkenbeheerplan.</p> <p>In de oeverzones gelden ten minsten de volgende bepalingen :</p> <p>1° elke vorm van bemesting is verboden, met uitzondering van bemesting door rechtstreekse uitscheiding bij begrazing. Indien de oeverzone enkel de taluds omvat, is elke vorm van bemesting, met uitzondering van bemesting door rechtstreekse uitscheiding bij begrazing verboden binnen :</p> <p>a) vijf meter landinwaarts vanaf de bovenste rand van het talud van het oppervlaktewaterlichaam;</p> <p>b) tien meter landinwaarts vanaf de bovenste rand van het talud van het oppervlaktewaterlichaam in het Vlaams Ecologisch Netwerk;</p> <p>c) tien meter landinwaarts vanaf de bovenste rand van het talud van het oppervlaktewaterlichaam indien een helling grenst aan het oppervlaktewaterlichaam;</p> <p>2° het aanbrengen van bestrijdingsmiddelen, met uitzondering van rodenticiden die worden aangewend in het kader van de rattenverdelging, is verboden. Indien de oeverzone enkel de taluds omvat, is het aanbrengen van bestrijdingsmiddelen verboden binnen een meter landinwaarts vanaf de bovenste rand van het talud van het oppervlaktewaterlichaam. Ingeval van acute en redelijkerwijs niet te voorziene plagen die een gevaar inhouden voor mens of milieu of in het geval van situaties die een ernstige bedreiging vormen of kunnen vormen voor de veiligheid van de mens en waarvoor tegelijkertijd geen afdoende alternatieve bestrijdingsmiddelen voorhanden zijn, kan tijdelijk van dit verbod worden afgeweken, mits de beheerder van de oeverzone dit voorafgaandelijk meldt aan de bevoegde administratie;</p> <p>3° er mag geen ruimingsslib op de oeverzone worden aangebracht, behoudens de uitzonderingen, bepaald in het bekkenbeheerplan of het deelbekkenbeheerplan en de uitzonderingen die de Vlaamse regering kan bepalen voor grachten;</p> <p>4° groundbewerkingen zijn verboden binnen een meter landinwaarts vanaf de bovenste rand van het talud van een</p>	<p>een brede beschermingsstrook aanleggen tussen het perceel en kwetsbare elementen (in casu waterloop) wat de drift van bodemdeeltjes vanuit het perceel naar de waterloop, holle weg, bos, klein landschapselement of wegberm toe ;</p> <p>Er mogen geen meststoffen, noch slib afkomstig van rioolwaterzuiveringsinstallaties op de beschermingsstrook toegediend worden. Bemesting door beweiding is evenmin toegestaan</p> <p>er mogen geen bestrijdingsmiddelen op de beschermingsstrook gebruikt worden, uitgezonderd voor pleksgewijze bestrijding van distels</p>

		<p>oppervlaktewaterlichaam; de grondbewerkingen uitgevoerd vanaf een meter landinwaarts vanaf de bovenste rand van het talud moeten beantwoorden aan de code van goede landbouwpraktijken;</p> <p>5° er mogen geen nieuwe bovengrondse constructies worden opgericht, met uitzondering van die constructies die noodzakelijk zijn voor het beheer van het oppervlaktewaterlichaam, voor het vervullen van de functie of de functies die werden toegekend aan het oppervlaktewaterlichaam, van werken van algemeen belang en van de constructies die verenigbaar zijn met de functie of de functies van de oeverzone;</p> <p>6° bij het uitvoeren van de in § 1, 5°, bedoelde werken, andere dan die welke zijn gericht op het herstel van de natuurlijke werking van het desbetreffende oppervlaktewaterlichaam, worden bij voorkeur en waar mogelijk de technieken van natuurtechnische milieubouw gehanteerd.</p>	
	Perceelsrandenbeheer natuur		
		<u>Randvoorwaarden</u>	
		<p>RICHTLIJN VOOR DE BESCHERMING VAN HET MILIEU, IN HET BIJZONDER DE BODEM, BIJ GEBRUIK VAN ZUIVERINGSSLIB IN DE LANDBOUW (86/278/EEG - SLIBRICHTLIJN):</p> <p><i>Reglementair gebruik van zuiveringsslib op de perceelsrand</i> bepaalt o.a. dat slib van rioolwaterzuiveringsinstallaties niet gebruikt mag worden</p>	Geen toedienen van rioolwaterzuiveringsslib op de beschermingsstrook
		<p>RICHTLIJN VOOR DE BESCHERMING VAN WATER TEGEN VERONTREINIGING DOOR NITRATEN UIT AGRARISCHE BRONNEN (91/676/EEG - NITRAATRICHTLIJN):</p> <p>MESTDECREET 22 DECEMBER 2006</p> <p>o.a.</p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>Op de perceelsrand de aangebrachte hoeveelheid nutriënten via meststoffen beperken door de toepasselijke normen in het Mestdecreet te respecteren</i> - <i>Mestspreiding in de nabijheid van een oppervlaktewaterlichaam en op steile hellingen:</i> <p>Het is verboden meststoffen op of in de bodem te brengen, met uitzondering van bemesting door rechtstreekse uitscheiding:</p> <ul style="list-style-type: none"> - tot 5 meter landinwaarts vanaf de bovenste rand van het talud van een waterloop; - tot 10 meter landinwaarts vanaf de bovenste rand van het talud van een waterloop die gelegen is in het Vlaams Ecologisch Netwerk; 	Er mogen geen meststoffen, noch slib afkomstig van rioolwaterzuiveringsinstallaties op de beschermingsstrook toegediend worden. Bemesting door beweiding is evenmin toegestaan

		<p>- tot 10 meter landinwaarts vanaf de bovenste rand van het talud van een waterloop, als een helling grenst aan een waterloop.</p> <p>De hier bedoelde waterlopen zijn de bevaarbare waterlopen en de onbevaarbare waterlopen van eerste, tweede en derde categorie, ingedeeld op grond van de wet van 28 december 1967 betreffende de onbevaarbare waterlopen.</p>	
		<p>RICHTLIJN 91/414/EEG VAN DE RAAD VAN 15 JULI 1991 BETREFFENDE HET OP DE MARKT BRENGEN VAN GEWASBESCHERMINGSMIDDELEN + KB VAN 28 FEBRUARI</p> <p>1994 INZAKE DE TOEPASSING VAN BESTRIJDINGSMIDDELEN VOOR LANDBOUWKUNDIG GEBRUIK</p> <p><i>Op de perceelsrand geldt een verbod op het gebruik en/of aanwezigheid van gewasbeschermingsmiddelen die niet erkend zijn</i></p> <p>Een bestrijdingsmiddel voor landbouwkundig gebruik dat een landbouwer wenst te verwerven, in bezit te houden of te gebruiken, moet vooraf erkend of toegelaten zijn door de Federale Overheidsdienst Volksgezondheid, Veiligheid van de Voedselketen en Leefmilieu.</p>	<p>er mogen geen bestrijdingsmiddelen op de beschermingsstrook gebruikt worden, uitgezonderd voor pleksgewijze bestrijding van distels</p>
		<p><u>bijkomende basisvereisten volgend uit nationale wetgeving</u></p>	
		<p>VLAAMSE DECREET OP HET NATUURBEHOUD</p> <p>Algemene zorgplicht (" Iedereen die handelingen verricht of hiertoe de opdracht verleent, en die weet of redelijkerwijze kan vermoeden dat de natuurelementen in de onmiddellijke omgeving daardoor kunnen worden vernietigd of ernstig geschaad, is verplicht om alle maatregelen te nemen die redelijkerwijze van hem kunnen worden gevegd om de vernietiging of de schade te voorkomen, te beperken of indien dit niet mogelijk is, te herstellen."</p>	<p>een brede beschermingsstrook aanleggen tussen het perceel en kwetsbare elementen wat de drift van pesticiden vanuit het perceel naar de waterloop, holle weg, bos, klein landschapselement of wegberm toe ;</p> <p>het wijzigen van de vegetatie horende bij de houtige landschapselementen door onder meer afbranden, vernietigen, beschadigen of doen afsterven van de vegetatie met mechanische of chemische middelen of door branden is niet toegelaten</p> <p>de beschermingsstrook mag voor geen enkele landbouwkundige werkzaamheid, zoals het gebruiken van de beschermingsstrook als wendakker, het ploegen, frezen of scheuren, beweiden van de beschermingsstrook of andere werkzaamheden die de vegetatie wijzigen, gebruikt worden. Maatregelen bedoeld om het oogsten te vergemakkelijken zoals het tijdelijk plaatsen van kratten, het tijdelijk opslaan van geoogst materiaal tijdens de oogst zijn eveneens niet toegestaan op de beschermingsstrook om ervoor te</p>

			<p>zorgen dat planten en dieren zich ongestoord kunnen ontwikkelen of de strook kunnen gebruiken als vluchtplaats of trekroute. De strook mag bovendien niet als doorgang gebruikt worden.</p> <p>Uitstellen van maaidatum tot 15 juni bevordert de biotische waarde in de rand. Vogels kunnen er broeden en planten kunnen er zaad zetten.</p>
		<p>DECREET BETREFFENDE HET INTEGRAAL WATERBELEID</p> <p>De oeverzone van elk oppervlaktewaterlichaam, met uitzondering van de waterwegen, omvat ten minste de taluds ervan. Als met het oog op de natuurlijke werking van watersystemen of het natuurbehoud, of de bescherming tegen erosie of inspoeling van sedimenten, bestrijdingsmiddelen of meststoffen een bredere oeverzone nodig is, wordt die op gemotiveerde wijze afgebakend in het bekkenbeheerplan of het deelbekkenbeheerplan.</p> <p>In de oeverzones gelden ten minsten de volgende bepalingen :</p> <p>1° elke vorm van bemesting is verboden, met uitzondering van bemesting door rechtstreekse uitscheiding bij begrazing. Indien de oeverzone enkel de taluds omvat, is elke vorm van bemesting, met uitzondering van bemesting door rechtstreekse uitscheiding bij begrazing verboden binnen :</p> <p>a) vijf meter landinwaarts vanaf de bovenste rand van het talud van het oppervlaktewaterlichaam;</p> <p>b) tien meter landinwaarts vanaf de bovenste rand van het talud van het oppervlaktewaterlichaam in het Vlaams Ecologisch Netwerk;</p> <p>c) tien meter landinwaarts vanaf de bovenste rand van het talud van het oppervlaktewaterlichaam indien een helling grenst aan het oppervlaktewaterlichaam;</p> <p>2° het aanbrengen van bestrijdingsmiddelen, met uitzondering van rodenticiden die worden aangewend in het kader van de rattenverdelging, is verboden. Indien de oeverzone enkel de taluds omvat, is het aanbrengen van bestrijdingsmiddelen verboden binnen een meter landinwaarts vanaf de bovenste rand van het talud van het oppervlaktewaterlichaam. Ingeval van acute en redelijkerwijs niet te voorziene plagen die een gevaar inhouden voor mens of milieu of in het geval van situaties die een ernstige bedreiging vormen of kunnen vormen voor de veiligheid van de mens en waarvoor tegelijkertijd geen afdoende alternatieve bestrijdingsmiddelen voorhanden zijn, kan tijdelijk van dit verbod worden afgeweken, mits de beheerder van de oeverzone dit voorafgaandelijk meldt aan de bevoegde administratie;</p> <p>3° er mag geen ruimingsslib op de oeverzone worden aangebracht, behoudens de uitzonderingen, bepaald in het</p>	<p>een brede beschermingsstrook aanleggen tussen het perceel en kwetsbare elementen wat de drift van bodemdeeltjes vanuit het perceel naar de waterloop, holle weg, bos, klein landschapselement of wegberm toe ;</p> <p>Er mogen geen meststoffen, noch slib afkomstig van rioolwaterzuiveringsinstallaties op de beschermingsstrook toegediend worden. Bemesting door beweiding is evenmin toegestaan</p> <p>er mogen geen bestrijdingsmiddelen op de beschermingsstrook gebruikt worden, uitgezonderd voor pleksgewijze bestrijding van distels</p> <p>de beschermingsstrook mag voor geen enkele landbouwkundige werkzaamheid, zoals het gebruiken van de beschermingsstrook als wendakker, het ploegen, frezen of scheuren, beweiden van de beschermingsstrook of andere werkzaamheden die de vegetatie wijzigen, gebruikt worden. Maatregelen bedoeld om het oogsten te vergemakkelijken zoals het tijdelijk plaatsen van kratten, het tijdelijk opslaan van geoogst materiaal tijdens de oogst zijn eveneens niet toegestaan op de beschermingsstrook om ervoor te zorgen dat planten en dieren zich ongestoord kunnen ontwikkelen of de strook kunnen gebruiken als vluchtplaats of trekroute.</p>

		<p>bekkenbeheerplan of het deelbekkenbeheerplan en de uitzonderingen die de Vlaamse regering kan bepalen voor grachten;</p> <p>4° grondbewerkingen zijn verboden binnen een meter landinwaarts vanaf de bovenste rand van het talud van een oppervlaktewaterlichaam; de grondbewerkingen uitgevoerd vanaf een meter landinwaarts vanaf de bovenste rand van het talud moeten beantwoorden aan de code van goede landbouwpraktijken;</p> <p>5° er mogen geen nieuwe bovengrondse constructies worden opgericht, met uitzondering van die constructies die noodzakelijk zijn voor het beheer van het oppervlaktewaterlichaam, voor het vervullen van de functie of de functies die werden toegekend aan het oppervlaktewaterlichaam, van werken van algemeen belang en van de constructies die verenigbaar zijn met de functie of de functies van de oeverzone;</p> <p>6° bij het uitvoeren van de in § 1, 5°, bedoelde werken, andere dan die welke zijn gericht op het herstel van de natuurlijke werking van het desbetreffende oppervlaktewaterlichaam, worden bij voorkeur en waar mogelijk de technieken van natuurtechnische milieubouw gehanteerd.</p>	
214-H	Beheersovereenkomst		
	soortenbescherming		
	<p>Akkervogels</p> <ul style="list-style-type: none"> - gemengde grasstroken - leeuwerikvlakjes - faunaranden - winterstoppel - graanranden - vogelvoedselgewassen - grasoverhoekjes 		
		Randvoorwaarden	
		<p>RICHTLIJN INZAKE HET BEHOUD VAN DE VOGELSTAND (79/409/EEG - VOGELRICHTLIJN) EN RICHTLIJN INZAKE DE INSTANDHOUDING VAN DE NATUURLIJKE HABITATS EN DE WILDE FLORA EN FAUNA (92/43/EEG - HABITATRICHTLIJN)</p> <ul style="list-style-type: none"> • de instandhouding van de natuurlijke vegetatie en de kleine 	<p>Algemeen wordt er voorzien in voldoende winter- en zomervoedsel en nestgelegenheid door voldoende dekkingsgraad aan maatregelen binnen kerngebieden; voldoende verspreiding van maatregelen binnen kerngebieden; toename in aantal territoria voor de bescherming van akkervogels.</p>

		<p>landschapselementen</p> <ul style="list-style-type: none"> de algemene bescherming van vogels <p>Deze bescherming houdt in dat het verboden is deze vogels evenals hun eieren, jongen en pluimen te vangen, te doden, te verdelgen, te veroveren, door te voeren en - zelfs tijdelijk - in of uit te voeren. Het bezit en de handel van in het wild voorkomende vogels zijn verboden, behalve in een aantal uitzonderingen onder andere om de vogelliefhebberij mogelijk te maken. Ook de nesten van deze vogels mogen niet opzettelijk verstoord, weggenomen of vernield worden.</p> <ul style="list-style-type: none"> de bescherming van een aantal soorten van communautair belang. 	<p>Er kan gekozen worden uit volgende maatregelen:</p> <ul style="list-style-type: none"> - gemengde grasstroken - leeuwerikvlakjes - faunaranden - winterstoppel - graanranden - vogelvoedsel-gewassen - grasoverhoekjes <p>Deze maatregel kan enkel via een bedrijfsgerichte aanpak met tussenkomst van een deskundige ingesteld worden.</p>
		<p>RICHTLIJN VOOR DE BESCHERMING VAN WATER TEGEN VERONTREINIGING DOOR NITRATEN UIT AGRARISCHE BRONNEN (91/676/EEG - NITRAATRICHTLIJN):</p> <p>MESTDECREET 22 DECEMBER 2006</p> <p>o.a.</p> <p>- <i>Op de beschermingsstrook de aangebrachte hoeveelheid nutriënten via meststoffen beperken door de toepasselijke normen in het Mestdecreet te respecteren</i></p>	<p><u>Gemengde grasstroken</u>: de strook mag niet bemest worden, ook niet via beweiding.</p> <p><u>Faunaranden</u>: de rand mag niet bemest worden</p> <p><u>Winterstoppel</u>: het perceel mag niet bemest worden tijdens de periode dat de stoppel er staat.</p> <p><u>Grasoverhoekjes</u>: niet bemesten</p> <p><u>Vogelvoedselgewassen</u>: bemesting bepalen op basis van teelrotatiesysteem</p> <p>Bij de overige maatregelen mag er wel bemest worden.</p>
7		<p>RICHTLIJN 91/414/EEG VAN DE RAAD VAN 15 JULI 1991 BETREFFENDE HET OP DE MARKT BRENGEN VAN GEWASBESCHERMINGSMIDDELEN</p> <p>+ KB VAN 28 FEBRUARI 1994 INZAKE DE TOEPASSING VAN BESTRIJDINGSMIDDELEN VOOR LANDBOUWKUNDIG GEBRUIK</p> <p>Op de beschermingsstrook geldt een verbod op het gebruik en/of aanwezigheid van gewasbeschermingsmiddelen die niet erkend zijn</p> <p>Een bestrijdingsmiddel voor landbouwkundig gebruik dat een landbouwer wenst te verwerven, in bezit te houden of te gebruiken, moet vooraf erkend of toegelaten zijn door de Federale Overheidsdienst Volksgezondheid, Veiligheid van de Voedselketen en Leefmilieu.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - <u>gemengde grasstroken</u>: geen bestrijdingsmiddelen toedienen, uitgezonderd pleksgewijze bestrijding van distels - <u>faunaranden</u>: geen bestrijdingsmiddelen toedienen tussen 15 maart en de oogst, uitgezonderd pleksgewijze bestrijding van distels - <u>winterstoppel</u>: net voor en net na de oogst geen bestrijdingsmiddelen toedienen, uitgezonderd pleksgewijze bestrijding van distels - <u>graanranden</u>: geen bestrijdingsmiddelen gebruiken in de rand tijdens de teelt, uitgezonderd pleksgewijze bestrijding van distels - <u>Vogelvoedselgewassen</u>: gebruik_pesticiden bepalen op basis van teelrotatiesysteem - <u>grasoverhoekjes</u>: geen pesticiden gebruiken op dat deel van het perceel, uitgezonderd pleksgewijze

			bestrijding van distels
		bijkomende basisvereisten volgend uit nationale wetgeving	
		VLAAMSE DECREET OP HET NATUURBEHOUD Algemene zorgplicht (" Iedereen die handelingen verricht of hiertoe de opdracht verleent, en die weet of redelijkerwijze kan vermoeden dat de natuurelementen in de onmiddellijke omgeving daardoor kunnen worden vernietigd of ernstig geschaad, is verplicht om alle maatregelen te nemen die redelijkerwijze van hem kunnen worden gevegd om de vernietiging of de schade te voorkomen, te beperken of indien dit niet mogelijk is, te herstellen."	De maatregelen voor akkervogels zijn gericht op het voorzien in voldoende winter- en zomervoedsel en nestgelegenheid door voldoende dekkinggraad aan maatregelen binnen kerngebieden; voldoende verspreiding van maatregelen binnen kerngebieden; toename in aantal territoria voor de bescherming van akkervogels in landbouwgebieden. De maatregel creëert nieuwe natuurelementen om akkervogels te beschermen.
		De huidige Vlaamse en Federale regelgeving voorziet geen bepalingen inzake de actieve bescherming van akkervogels door de landbouwer.	<p>- <u>gemengde grasstroken</u>: Perceel is een akker waar een grasstrook wordt ingezaaid langs een houtig klein landschapselement voor kleinschalige landschap akkervogels of op minimum 100 m van opgaande elementen voor open landschap akkervogels Bepalingen inzake maaaien: gefaseerd maaaien, om de twee jaar, maaisel afvoeren Strook mag niet als doorgang gebruikt worden.</p> <p>- <u>leeuwerikvlakjes</u>: Perceel is akker met graangewas waarin vlakjes niet worden ingezaaid in een open landschap. De tramspoor of sproeigang mag niet door of vlak langs een vlakje lopen.</p> <p>- <u>faunaranden</u> Perceel is een akker met graangewas (excl. maïs), waar er een rand niet bemest, bekalkt of waarop in een bepaalde periode geen bestrijdingsmiddelen gebruikt worden</p> <p>- <u>winterstoppel</u> Perceel is een akker met graangewas, vlas erwten of veldbonen De stoppel moet behouden blijven tot 15 maart en het perceel mag niet bewerkt worden.</p> <p>- <u>graanranden</u> Perceel is een akker waarlangs een graanstrook vorozien wordt die tot 15 maart behouden blijft.</p>

			<p>- <u>vogelvoedsel-gewassen</u></p> <p>Telen van een specifiek zaadleverend mengsel waarbij in samenspraak met de deskundige ene teeltrotatiesysteem wordt opgezet.</p> <p>Het gewas blijft staan tot 15 maart</p> <p>- <u>grasoverhoekjes</u></p> <p>Perceel is een permanent grasland waarbij een deel uit productie genomen wordt. Geen pesticiden, bemesting of bekalking. Na 15 juli wordt de helft gemaaid of beweid en het maaisel wordt afgevoerd.</p>
	<p>Weidevogels</p> <ul style="list-style-type: none"> • uitstellen maaidatum • uitstellen beweidingsdatum • omzetten akkerland in permanent grasland optie maaien-optie beweiden • nestbescherming • vluchtstroken 		
		<u>Randvoorwaarden</u>	
		<p>RICHTLIJN INZAKE HET BEHOUD VAN DE VOGELSTAND (79/409/EEG - VOGELRICHTLIJN) EN RICHTLIJN INZAKE DE INSTANDHOUDING VAN DE NATUURLIJKE HABITATS EN DE WILDE FLORA EN FAUNA (92/43/EEG - HABITATRICHTLIJN)</p> <ul style="list-style-type: none"> • de instandhouding van de natuurlijke vegetatie en de kleine landschapselementen • de algemene bescherming van vogels <p>Deze bescherming houdt in dat het verboden is deze vogels evenals hun eieren, jongen en pluimen te vangen, te doden, te verdelgen, te veroveren, door te voeren en - zelfs tijdelijk - in of uit te voeren. Het bezit en de handel van in het wild voorkomende vogels zijn verboden, behalve in een aantal uitzonderingen onder andere om de vogelliefhebberij mogelijk te maken. Ook de nesten van deze vogels mogen niet opzettelijk verstoord, weggenomen of vernield worden.</p> <ul style="list-style-type: none"> • de bescherming van een aantal soorten van communautair belang. 	<p>Algemeen voorzien in voldoende geschikte habitat voor reproductie en kuikenoverleving door voldoende oppervlakte onder beheersovereenkomst te krijgen binnen de afgebakende kerngebieden en binnen de actieradius van een soort, toename van aantal getelde territoria op percelen onder beheersovereenkomsten</p> <p>De beheergebieden waar de beheersovereenkomst wordt toegepast overlappen slechts gedeeltelijk met de Natura2000-gebieden.</p>

		<p>RICHTLIJN VOOR DE BESCHERMING VAN WATER TEGEN VERONTREINIGING DOOR NITRATEN UIT AGRARISCHE BRONNEN (91/676/EEG - NITRAATRICHTLIJN): MESTDECREET 22 DECEMBER 2006</p> <p>o.a.</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>Op de beschermingsstrook de aangebrachte hoeveelheid nutriënten via meststoffen beperken door de toepasselijke normen in het Mestdecreet te respecteren</i> • Uitrijverbod voor mest 	<p>Tussen 1 april en 15 juni het perceel niet bemesten</p> <p>- <u>uitstellen beweidingsdatum</u></p> <p>Tussen 1 april en 15 juni het perceel niet beweiden of bemesten</p> <p>- <u>omzetten akkerland in permanent grasland optie maaien-optie beweiden</u></p> <p>Tussen 1 april en 15 juni het perceel niet bemesten of beweiden</p>
		<p>RICHTLIJN 91/414/EEG VAN DE RAAD VAN 15 JULI 1991 BETREFFENDE HET OP DE MARKT BRENGEN VAN GEWASBESCHERMINGSMIDDELEN + KB VAN 28 FEBRUARI 1994 INZAKE DE TOEPASSING VAN BESTRIJDINGSMIDDELEN VOOR LANDBOUWKUNDIG GEBRUIK</p> <p>Op de beschermingsstrook geldt een verbod op het gebruik en/of aanwezigheid van gewasbeschermingsmiddelen die niet erkend zijn</p> <p>Een bestrijdingsmiddel voor landbouwkundig gebruik dat een landbouwer wenst te verwerven, in bezit te houden of te gebruiken, moet vooraf erkend of toegelaten zijn door de Federale Overheidsdienst Volksgezondheid, Veiligheid van de Voedselketen en Leefmilieu.</p>	<p>- <u>uitstellen maaidatum</u></p> <p>Tussen 1 april en 15 juni geen bestrijdingsmiddelen gebruiken</p> <p>- <u>uitstellen beweidingsdatum</u></p> <p>Tussen 1 april en 15 juni geen bestrijdingsmiddelen gebruiken</p> <p>- <u>omzetten akkerland in permanent grasland optie maaien-optie beweiden</u></p> <p>Tussen 1 april en 15 juni geen bestrijdingsmiddelen gebruiken</p>
		<p><u>bijkomende basisvereisten volgend uit nationale wetgeving</u></p>	
		<p>VLAAMSE DECREET OP HET NATUURBEHOUD</p> <p>Algemene zorgplicht ("Iedereen die handelingen verricht of hiertoe de opdracht verleent, en die weet of redelijkerwijze kan vermoeden dat de natuurelementen in de onmiddellijke omgeving daardoor kunnen worden vernietigd of ernstig geschaad, is verplicht om alle maatregelen te nemen die redelijkerwijze van hem kunnen worden gevegd om de vernietiging of de schade te voorkomen, te beperken of indien dit niet mogelijk is, te herstellen.")</p>	<p>Algemeen voorzien in voldoende geschikte habitat voor reproductie en kuikenoverleving door voldoende oppervlakte onder beheersovereenkomst te krijgen binnen de afgebakende kerngebieden en binnen de actieradius van een soort en een toename van aantal getelde territoria op percelen onder beheersovereenkomsten</p> <p>De maatregel creëert habitats om weidevogels te beschermen.</p>
		<p>De huidige Vlaamse en Federale regelgeving voorziet geen bepalingen inzake de actieve bescherming van weidevogels door de landbouwer.</p>	<p>- <u>uitstellen maaidatum</u></p> <p>het perceel is permanent grasland</p> <p>het wijzigen van de waterhuishouding door drainage, ontwatering, afwatering met het oog op de verdroging</p>

			<p>van het perceel en de bijhorende vegetatie is niet toegestaan</p> <p>het wijzigen incl. de nivellering van het reliëf en microreliëf van de bodem is niet toegestaan</p> <p>maaïen vanaf 16 juni</p> <p>indien gemaaid wordt vanaf 16 juni mogen er geen landbouwkundige werkzaamheden uitgevoerd worden tussen 15 juni en de maaidatum</p> <p>maaisel afvoeren binnen de 15 dagen na elke maaibeurt</p> <p>na de eerste maaibeurt mag er naar keuze gemaaid of beweid worden</p> <p>tussen 1 april en 15 juni het perceel niet beweiden, rollen, slepen, bemesten, bestrijdingsmiddelen gebruiken of beregenen</p> <p><u>- uitstellen beweidingdatum</u></p> <p>het perceel is permanent grasland</p> <p>het wijzigen van de waterhuishouding door drainage, ontwatering, afwatering met het oog op de verdroging van het perceel en de bijhorende vegetatie is niet toegestaan</p> <p>het wijzigen incl. de nivellering van het reliëf en microreliëf van de bodem is niet toegestaan</p> <p>Het perceel mag tot 15 juni uitsluitend als standweide gebruikt worden en de veebezetting mag ten hoogste 2 dieren per hectare bedragen in de periode tussen 1 april en 15 juni</p> <p>tussen 1 april en 15 juni het perceel niet maaien, rollen, slepen, bemesten, bestrijdingsmiddelen gebruiken of beregenen</p> <p><u>- omzetten akkerland in permanent grasland optie maaien-optie beweiden</u></p> <p>het perceel akkerland moet worden omgezet in grasland uiterlijk voor 1 april van het eerste jaar van de beheersovereenkomst en mag tijdens de verdere looptijd van de overeenkomst uitsluitend als meerjarig grasland gebruikt worden</p> <p>er dient een grasmengsel te worden ingezaaid of men moet het perceel spontaan laten vergrassen; de keuze tussen een grasmengsel inzaaien en spontaan laten</p>
--	--	--	---

			<p>vergrassen wordt bepaald in de beheersovereenkomst</p> <p>het wijzigen van de waterhuishouding door drainage, ontwatering, afwatering met het oog op de verdroging van het perceel en de bijhorende vegetatie is niet toegestaan</p> <p>het wijzigen incl. de nivellering van het reliëf en microreliëf van de bodem is niet toegestaan</p> <p><i>optie maaien:</i></p> <p>maaien vanaf 16 juni</p> <p>indien gemaaid wordt vanaf 16 juni mogen er geen landbouwkundige werkzaamheden uitgevoerd worden tussen 15 juni en de maaidatum</p> <p>het maaisel dient te worden afgevoerd binnen de 15 dagen</p> <p>na eerste maaibeurt mag er naar keuze gemaaid of beweid worden</p> <p>tussen 1 april en 15 juni het perceel niet beweiden, rollen, slepen, bemesten, bestrijdingsmiddelen gebruiken of beregenen</p> <p><i>optie beweiden:</i></p> <p>Het perceel mag tot 15 juni uitsluitend als standweide gebruikt worden en de veebezetting mag ten hoogste 2 dieren per hectare bedragen in de periode tussen 1 april en 15 juni</p> <p>tussen 1 april en 15 juni het perceel niet maaien, rollen, slepen, bemesten, bestrijdingsmiddelen gebruiken of beregenen</p> <p><u>- nestbescherming</u></p> <p>de landbouwer verbindt zich ertoe op zijn volledige bedrijf de nesten van alle soorten uit de tabel 1 te beschermen op zowel akker- als grasland en een deskundige bepaalt jaarlijks op aangeven van de landbouwer het aantal nesten op het bedrijf en bepaalt de wijze van bescherming</p> <p><u>- vluchtstroken</u></p> <p>tijdens het maaien één of meerdere vluchtstroken behouden met een breedte van minimaal 4 m</p> <p>deze stroken tenminste 2 weken later en niet voor 1 juni maaien of beweiden</p> <p>de vluchtstroken kunnen jaarlijks roteren over het</p>
--	--	--	--

			bedrijf afhankelijk van waar de deskundige de nesten vaststelt
	Hamsters - Luzernestroken - Graanstroken		
		<u>Randvoorwaarden</u>	
		<p>RICHTLIJN INZAKE HET BEHOUD VAN DE VOGELSTAND (79/409/EEG - VOGELRICHTLIJN) EN RICHTLIJN INZAKE DE INSTANDHOUDING VAN DE NATUURLIJKE HABITATS EN DE WILDE FLORA EN FAUNA (92/43/EEG - HABITATRICHTLIJN)</p> <ul style="list-style-type: none"> de bescherming van een aantal soorten van communautair belang. <p>De lijst met de diersoorten van communautair belang die in Vlaanderen voorkomen en een volledige bescherming genieten, bevat o.a. de hamster. Deze soort mag niet gevangen noch gedood worden.</p> <p>Voor de landbouwgronden waarvoor een landbouwer een beheersovereenkomst aangaat in uitvoering van een soortenbeschermingsplan voor de hamster is per definitie voldaan aan deze maatregel.</p>	De maatregel voorziet in het treffen van extra maatregelen om te voorzien in voldoende voedsel en dekking voor de hamster in gebieden waar hamsters voorkomen
		<p>RICHTLIJN 91/414/EEG VAN DE RAAD VAN 15 JULI 1991 BETREFFENDE HET OP DE MARKT BRENGEN VAN GEWASBESCHERMINGSMIDDELEN + KB VAN 28 FEBRUARI 1994 INZAKE DE TOEPASSING VAN BESTRIJDINGSMIDDELEN VOOR LANDBOUWKUNDIG GEBRUIK</p> <p>Op de beschermingsstrook geldt een verbod op het gebruik en/of aanwezigheid van gewasbeschermingsmiddelen die niet erkend zijn</p> <p>Een bestrijdingsmiddel voor landbouwkundig gebruik dat een landbouwer wenst te verwerven, in bezit te houden of te gebruiken, moet vooraf erkend of toegelaten zijn door de Federale Overheidsdienst Volksgezondheid, Veiligheid van de Voedselketen en Leefmilieu.</p>	<p>- <u>Luzernestroken</u></p> <p>Geen bestrijdingsmiddelen gebruiken, behalve na goedkeuring door de administratie bevoegd voor soortenbescherming, voor de bestrijding van overlast veroorzaakt door onder meer knaagdieren.</p> <p>- <u>graanstroken</u></p> <p>Geen bestrijdingsmiddelen gebruiken, behalve na goedkeuring door de administratie bevoegd voor soortenbescherming, voor de bestrijding van overlast veroorzaakt door onder meer knaagdieren.</p>
		<u>bijkomende basisvereisten volgend uit nationale wetgeving</u>	
		<p>VLAAMSE DECREET OP HET NATUURBEHOUD</p> <p>Algemene zorgplicht ("Iedereen die handelingen verricht of hiertoe de opdracht verleent, en die weet of redelijkerwijze kan vermoeden</p>	De maatregel voorziet in het treffen van extra maatregelen om te voorzien in voldoende voedsel en dekking voor de hamster in gebieden waar hamsters

		dat de natuurelementen in de onmiddellijke omgeving daardoor kunnen worden vernietigd of ernstig geschaad, is verplicht om alle maatregelen te nemen die redelijkerwijze van hem kunnen worden gevegd om de vernietiging of de schade te voorkomen, te beperken of indien dit niet mogelijk is, te herstellen.”	voorkomen. Er worden bijkomende habitats voor hamsters gecreëerd op landbouwgronden.
		De huidige Vlaamse en Federale regelgeving voorziet geen bepalingen inzake de actieve bescherming van hamsters door de landbouwer.	<p><u>Luzernestroken</u></p> <p>het perceel is akkerland met een andere teelt dan mais en gras en er wordt tenminste drie van de vijf jaren van de overeenkomst een graangewas (exclusief maïs) geteeld</p> <p>geen bestrijdingsmiddelen gebruiken op het perceel behalve na goedkeuring door de administratie bevoegd voor soortenbescherming, voor de bestrijding van overlast veroorzaakt door onder meer knaagdieren.</p> <p>per hamsterburcht wordt een niet-geogoste zone met een oppervlakte van 16 vierkante meter voorzien</p> <p>in of aan de rand van het perceel minstens één bufferstrook aan die minimum 20 % van de oppervlakte van het perceel beslaat, en nergens smaller dan twaalf meter is</p> <p>de bufferstrook wordt ingezaaid met luzerne, met een mengsel van luzerne en rode klaver of met een mengsel van luzerne en inheemse akkerkruiden</p> <p>tijdens de volledige looptijd van de beheersovereenkomst is er steeds een begroeide bufferstrook aanwezig maar deze strook kan roteren over het perceel.</p> <p>het verwijderen van de bufferstrook voordat een nieuwe strook is aangelegd, kan niet</p> <p>de bufferstrook mag maximaal drie keer per jaar worden gemaaid en het maaien moet in gefaseerd gebeuren zodat steeds tenminste de helft van de bufferstrook begroeid blijft</p> <p>als op het perceel een graangewas geteeld wordt, wordt een strook van 5 % graangewas niet geoogst en wordt deze strook eind oktober of begin november geklepeld</p> <p>de bufferstrook wordt enkel bemest voordat de strook is ingezaaid</p> <p>de ploegdiepte op het perceel bedraagt maximaal 0,3 meter.</p>

			de inzaai van een nieuwe teelt gebeurt voor 1 april.
--	--	--	--

214-I Beheersovereenkomst erosiebestrijding			
	Aanleg en onderhoud van grasbufferstroken Aanleg en onderhoud van grasgangen Niet-kerende bodembewerking Directe inzaai Aanleg en onderhoud van aarden dam met erosiepoel		
		Randvoorwaarden	
		<p>RICHTLIJN 91/414/EEG VAN DE RAAD VAN 15 JULI 1991 BETREFFENDE HET OP DE MARKT BRENGEN VAN GEWASBESCHERMINGSMIDDELEN + KB VAN 28 FEBRUARI 1994 INZAKE DE TOEPASSING VAN BESTRIJDINGSMIDDELEN VOOR LANDBOUWKUNDIG GEBRUIK</p> <p>Op de grasbufferstrook, de grasgang of de aarden dam met erosiepoel geldt een verbod op het gebruik en/of aanwezigheid van gewasbeschermingsmiddelen die niet erkend zijn</p> <p>Een bestrijdingsmiddel voor landbouwkundig gebruik dat een landbouwer wenst te verwerven, in bezit te houden of te gebruiken, moet vooraf erkend of toegelaten zijn door de Federale Overheidsdienst Volksgezondheid, Veiligheid van de Voedselketen en Leefmilieu.</p>	<p>- <u>Aanleg en onderhoud van grasbufferstroken</u> Geen gebruik van bestrijdingsmiddelen, uitgezonderd pleksgewijze bestrijding van distels</p> <p>- <u>Aanleg en onderhoud van grasgangen</u> Geen gebruik van bestrijdingsmiddelen, uitgezonderd pleksgewijze bestrijding van distels</p> <p>- <u>Aanleg en onderhoud van aarden dam met erosiepoel</u> Geen gebruik van bestrijdingsmiddelen, uitgezonderd pleksgewijze bestrijding van distels</p>
		GOEDE LANDBOUW - EN MILIEUCONDITIE Bodemerose	- Door het sluiten van een BO erosiebestrijding, al dan niet gecombineerd met een andere vrijwillige

		<p>Indien het perceel een sterk erosiegevoelig perceel betreft, is de landbouwer verplicht minstens één erosiebestrijdingsmaatregel toe te passen. Voor een landbouwgrond waarvoor de landbouwer een beheersovereenkomst inzake weidevogelbeheer of het omzetten van akkerland in meerjarig grasland heeft afgesloten of afsluit, is voldaan aan deze verplichting. In functie van de teelt zijn de volgende maatregelen mogelijk:</p> <ul style="list-style-type: none"> • het perceel onder permanente bedekking houden (onder permanente bedekking hoort: grassen, grasklaver, klaver, vlinderbloemigen, faunabraak, bebossing, pitfruit en noten); • indien wintergranen geteeld worden: de bodem niet langer dan 3 maanden onbedekt laten (hiertoe wordt indien nodig een groenbedekker, tussenteelt of mulch van korrelmais gebruikt) en inzaaien volgens de richting die best aansluit bij de hoogtelijnen als het perceel in deze richting langer is dan 100 meter. • indien zomergranen of vlas geteeld worden: een bodembedekking (groenbedekker, tussenteelt of mulch van korrelmais) voorzien die niet meer dan 2 weken voor de zaaidatum wordt ondergewerkt en inzaaien volgens de richting die best aansluit bij de hoogtelijnen als het perceel in deze richting langer is dan 100 meter. • Voor een landbouwgrond waarvoor de landbouwer de beheersovereenkomst erosie/perceelsrandenbeheer afgesloten heeft of afsluit is voldaan aan deze verplichtingen. • Indien een andere (= erosiegevoelige) teelt geteeld wordt: <ol style="list-style-type: none"> a) de bodem in ieder geval niet langer dan 2 maanden onbedekt laten voorafgaand aan het inzaaien van het hoofdgewas en b) daarnaast eveneens één van de volgende maatregelen toe passen: <ul style="list-style-type: none"> o de bodem niet bewerken; o de bodem alleen met een niet-kerende bodembewerking bewerken voor de inzaai van de bodembedekker of de tussenteelt en de hoofdteelt direct inzaaien; o de bodem niet of oppervlakkig met een niet-kerende bodembewerking bewerken voor de inzaai van de bodembedekker of de tussenteelt en daarnaast de bodem zeer oppervlakkig (een ruw zaabed achterlatend) bewerken voor de inzaai van de hoofdteelt; o een buffervoorziening van 10 m³ voorzien of een 	<p>erosiebestrijdingsmaatregel gaat de landbouwer dan de MTR-randvoorwaarden.</p> <p>- BO grasbufferstrook: De GLMC omvat enkel een aanbeveling en geen verplichting om, als de hellingenrichting langer is dan 300 meter, het perceel te onderbreken met een grasstrook. Daarenboven omvat dit pakket het verbod op het gebruik van bestrijdingsmiddelen.</p> <p>BO grasgang: De GLMC legt geen verplichtingen op voor 'droge valleien'. Het aanleggen van een grasgang in een droge vallei gaat bijgevolg steeds verder dan de verplichtingen in het kader van de GLMC. Daarenboven omvat dit pakket het verbod op het gebruik van bestrijdingsmiddelen.</p> <p>-BO niet-kerende bodembewerking: de landbouwer sluit de beheersovereenkomst voor een minimale oppervlakte gedurende 5 jaar. Dit gaat verder dan de verplichtingen in het kader van de GLMC waarbij slechts de jaren waar een erosiegevoelige teelt wordt gezet, een maatregel vereist is.</p> <p>-BO directe inzaai: Dit pakket betreft de directe inzaai van alle teelten gedurende een volledig jaar. Dit gaat verder dan de verplichtingen in het kader van de GLMC waar de bodem ook zeer oppervlakkig of niet-kerend mag bewerkt worden;</p> <p>-BO erosiedam en -poel: De erosiedam en erosiepoel die aangelegd wordt met een beheersovereenkomst moet gedurende minstens 5 jaar behouden worden en heeft bijgevolg een meer permanent karakter. Hierdoor hebben de pakketten een bijkomende waarde, hetzij op vlak van milieu, hetzij op vlak van erosiebestrijding. Het is wel logisch dat op erosiegevoelige percelen waar er minstens één verplichte maatregel is, de vergoeding wordt aangepast. De combinatie van randvoorwaarden en beheerspakketten moet ertoe leiden dat de meest</p>
--	--	--	--

		<p>dammetje van 0,5 m hoog onderaan het perceel over een lengte van minimaal ¼ van de omtrek van het perceel.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Indien onderaan het sterk erosiegevoelige perceel een weide is gelegen, is eveneens aan de verplichting onder b) voldaan. • Indien de percelen in de hellingsrichting langer zijn dan 300 meter worden ze best onderbroken door een grasstrook van minstens vijf meter evenwijdig met de benedengrens van het perceel. <p>Voor een landbouwgrond waarvoor de landbouwer een beheersovereenkomsten erosie/perceelsrandenbeheer afgesloten heeft of afsluit, is voldaan aan verplichting b).</p>	<p>duurzame en meest effectieve erosiebestrijdingsmaatregel gerealiseerd wordt, met name het perceel geheel of gedeeltelijk onder permanente bedekking houden.</p> <p><u>- Aanleg en onderhoud van grasbufferstroken</u></p> <p>De landbouwer verbindt zich ertoe om op een bepaalde oppervlakte gras in te zaaien en de grasbufferstrook gedurende een periode van 5 tot 7 opeenvolgende jaren te onderhouden. Grasbufferstroken zijn stroken begroeid met gras, onderaan of in een landbouwperceel dat niet gebruikt wordt als grasland. Grasbufferstroken bevinden zich op de voor erosiebestrijding meest nuttige perceelsrand of evenwijdig daarmee in het perceel zelf. Ze remmen het afstromend water af, bevorderen de infiltratie en fungeren als sedimentvang.</p> <p>Als breedte wordt een veelvoud van 3 m aanbevolen (overeenstemmend met de breedte van landbouwwerktuigen), met een maximum van 21 m. De breedte is afhankelijk van de verwachte hoeveelheid op te vangen sediment, m.a.w. afhankelijk van het erosierisico (afstromingsgebied, hellingslengte, hellingsgraad, gewas).</p> <p>De stroomopwaartse grens van grasbufferstroken zoveel als mogelijk evenwijdig met de hoogtelijnen aanleggen. Een grasbufferstrook hoeft niet steeds rechthoekig van vorm te zijn.</p> <p><u>- Aanleg en onderhoud van grasgangen</u></p> <p>De landbouwer verbindt zich ertoe om op een bepaalde oppervlakte gras in te zaaien en de grasgang gedurende een periode van 5 tot 7 5 opeenvolgende jaren te onderhouden.</p> <p>Grasgangen zijn stroken begroeid met gras, gelegen in droge valleien, waar afstromend water zich concentreert. De vegetatieve bedekking remt het afstromend water af en bevordert de infiltratie, zodat de uitschurende kracht van het water wordt gebroken. De beworteling verbetert de bodemstructuur, de infiltratie en zorgt voor een betere samenhang van de bodem die daardoor beter bestand is tegen erosie (ravijnvorming). Daarnaast fungeert een grasgang ook als sedimentvang bij erosie op de flanken.</p> <p>Als breedte wordt een veelvoud van 3 m aanbevolen</p>
--	--	---	---

			<p>met een minimum van 9 m en een maximum van 30 m. De breedte is afhankelijk van de verwachte hoeveelheid water die door de grasgang kan stromen.</p> <p><u>- Niet-kerende bodembewerking</u></p> <p>De landbouwer verbindt zich ertoe om gedurende een periode van 5 tot 7 opeenvolgende jaren niet-kerende bodembewerking toe te passen als teelttechniek. De landbouwer sluit de beheerovereenkomst voor een minimale oppervlakte, die hij ruimtelijk mag laten variëren over de erosiegevoelige percelen binnen zijn landbouwbedrijfsoppervlakte. Jaarlijks geeft hij de percelen aan waarop de techniek zal worden toegepast. Indien de landbouwer, ingevolge ongunstige weersomstandigheden bij de oogst, op een te geringe oppervlakte niet-kerende bodembewerking toepast, wordt de vergoeding voor dat jaar niet betaald voor de ontbrekende oppervlakte.</p> <p><u>- Directe inzaai</u></p> <p>De landbouwer verbindt zich ertoe om gedurende een periode van 5 tot 7 opeenvolgende jaren zijn gewassen te zaaien in de vegetatieresten van de vorige oogst of van een groenbedekker, zonder eerst een zaaibed te bereiden. De landbouwer sluit de beheerovereenkomst voor een minimale oppervlakte, die hij ruimtelijk mag laten variëren over de erosiegevoelige percelen binnen zijn landbouwbedrijfsoppervlakte. Jaarlijks geeft hij de percelen aan waarop de techniek zal worden toegepast. Indien de landbouwer, ingevolge ongunstige weersomstandigheden bij de oogst, op een te geringe oppervlakte directe inzaai toepast, wordt de vergoeding voor dat jaar niet betaald voor de ontbrekende oppervlakte.</p> <p><u>- Aanleg en onderhoud van aarden dam met erosiepoel</u></p> <p>De landbouwer verbindt zich ertoe om, binnen de toegelaten afmetingen, een erosiepoel uit te graven en stroomafwaarts een dam op te bouwen met het uitgegraven materiaal. Hij dient de ingenomen oppervlakte met gras in te zaaien en gedurende een periode van 5 tot 7 opeenvolgende jaren te onderhouden. Hij krijgt hiervoor een vergoeding per lopende meter dam, berekend op basis van de</p>
--	--	--	---

			<p>gemiddelde hoogte van de dam.</p> <p>Een dam met erosiepoel wordt aangelegd op een perceelsrand onderaan een landbouwperceel, of in een landbouwperceel. Een dam wordt over de hele lengte op hetzelfde peil aangelegd. De vergoeding wordt berekend op basis van de gemiddelde hoogte van de dam. Een dam hoeft niet noodzakelijk op één rechte lijn te worden aangelegd.</p> <p>Afmetingen</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ De dam is op zijn hoogste punt minimaal 0,3 m en maximaal 1 m hoog. ▪ De helling van de dam is maximaal 45°. ▪ De bufferzone kan worden uitgegraven tot max. 0,5 m diep. ▪ Het uit te graven volume is gelijk aan het volume van de dijk (grondbalans in evenwicht). De ingenomen oppervlakte hangt dus af van de diepte van de erosiepoel en van de afmetingen van de dijk. <p><u>Extra bepalingen voor aanleg en onderhoud van grasbufferstroken, grasgangen en aarden dam met poel:</u></p> <p>Gras inzaaien (vb. 100 kg/ha) binnen de eerste 4 maanden van het 1ste jaar van de overeenkomst. Het betreft doorlevende grassoorten die</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ het hele jaar door een goede bedekking geven, ▪ een sterke en diepe wortelmat vormen, ▪ zorgen voor een goede ruwheid. ▪ Indien bemesten, respecteren van de geldende wettelijke normen. ▪ Geen bestrijdingsmiddelen gebruiken, behalve tegen distels. ▪ Geen ploegvoor of ploegwal creëren naast de grasbufferstrook, om het ontstaan van 'nevengeulen' te vermijden. ▪ Zo veel mogelijk niet ploegen parallel met de grasgang, en geen ploegvoor of ploegwal creëren naast de grasgang, om het ontstaan van 'nevengeulen' te vermijden.
--	--	--	--

						<ul style="list-style-type: none"> In stand houden van de functionele hoogte van de dam. 																																																			
214-J																																																									
Beheersovereenkomst water																																																									
			Randvoorwaarden																																																						
		<p>RICHTLIJN VOOR DE BESCHERMING VAN WATER TEGEN VERONTREINIGING DOOR NITRATEN UIT AGRARISCHE BRONNEN (91/676/EEG - NITRAATRICHTLIJN): MESTDECREET 22 DECEMBER 2006</p> <p>Op het perceel waarop de beheersovereenkomst water wordt toegepast is het op of in de bodem brengen van meststoffen (bemestingsnormen) beperkt overeenkomstig het Mestdecreet</p> <p>De volgende hoeveelheden nutriënten, uitgedrukt respectievelijk in kg P2O5, kg totale N, kg N uit dierlijke mest, kg N uit andere meststoffen en kg N uit kunstmest mogen maximaal, rekening houdend met de gewasbehoefte, de bodemvoorraad en de mineralisatie, per jaar en per hectare landbouwgrond, met uitzondering van het opbrengen van kunstmest op landbouwgrond die permanent overkapt is, opgebracht worden, met inbegrip van de uitscheiding door dieren bij beweiding :</p> <p>1° vanaf 1 januari 2007 tot en met 31 december 2007</p> <table border="1"> <thead> <tr> <th>Gewasgroep</th> <th>P2O5</th> <th>Totale N</th> <th>N uit dierlijke mest</th> <th>N uit andere meststoffen</th> <th>N uit kunstmest</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Grasland</td> <td>100</td> <td>350</td> <td>170</td> <td>170</td> <td>250</td> </tr> <tr> <td>Mais</td> <td>95</td> <td>275</td> <td>170</td> <td>170</td> <td>150</td> </tr> <tr> <td>Gewassen met lage stikstofbehoefte</td> <td>80</td> <td>125</td> <td>125</td> <td>125</td> <td>70</td> </tr> <tr> <td>Andere</td> <td>80</td> <td>0</td> <td>0</td> <td>0</td> <td>0</td> </tr> </tbody> </table>	Gewasgroep	P2O5	Totale N	N uit dierlijke mest	N uit andere meststoffen	N uit kunstmest	Grasland	100	350	170	170	250	Mais	95	275	170	170	150	Gewassen met lage stikstofbehoefte	80	125	125	125	70	Andere	80	0	0	0	0	<p>De beheerder verbindt er zich toe gedurende vijf opeenvolgende jaren de volgende beheervoorwaarden na te leven:</p> <p>De beheerder verbindt er zich toe gedurende een periode van 5 tot 7 opeenvolgende jaren de volgende beheervoorwaarden na te leven:</p> <ul style="list-style-type: none"> de toegediende totale hoeveelheid stikstof (inclusief deze uit dierlijke mest) is economisch en technisch meetbaar lager dan de decretale bemestingsnormen voor de kwetsbare gebieden water. Dit verschil bedraagt ten minste 30 %. <p>De bemestingsnorm voor totale N wordt met 30% verlaagd t.o.v. de bemestingsnorm volgens het Mestdecreet.</p> <p>Voor de verschillende gewasgroepen wordt de bemestingsnorm voor totale N:</p> <table border="1"> <thead> <tr> <th>Norm mestdecreet</th> <th>Norm BOW</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td><i>Grasland</i></td> <td>max. 350 N</td> </tr> <tr> <td><i>Lage N</i></td> <td>max. 245 N</td> </tr> <tr> <td><i>Suikerbieten</i></td> <td>max. 125 N</td> </tr> <tr> <td><i>Andere N</i></td> <td>max. 87 N</td> </tr> <tr> <td><i>Granen</i></td> <td>max. 220 N</td> </tr> <tr> <td><i>Mais N</i></td> <td>max. 154 N</td> </tr> <tr> <td><i>Andere N</i></td> <td>max. 275 N</td> </tr> <tr> <td><i>Mais N</i></td> <td>max. 192 N</td> </tr> <tr> <td><i>Andere N</i></td> <td>max. 275 N</td> </tr> <tr> <td><i>Mais N</i></td> <td>max. 175 N</td> </tr> <tr> <td><i>Andere N</i></td> <td>max. 192 N</td> </tr> </tbody> </table>	Norm mestdecreet	Norm BOW	<i>Grasland</i>	max. 350 N	<i>Lage N</i>	max. 245 N	<i>Suikerbieten</i>	max. 125 N	<i>Andere N</i>	max. 87 N	<i>Granen</i>	max. 220 N	<i>Mais N</i>	max. 154 N	<i>Andere N</i>	max. 275 N	<i>Mais N</i>	max. 192 N	<i>Andere N</i>	max. 275 N	<i>Mais N</i>	max. 175 N	<i>Andere N</i>	max. 192 N
Gewasgroep	P2O5	Totale N	N uit dierlijke mest	N uit andere meststoffen	N uit kunstmest																																																				
Grasland	100	350	170	170	250																																																				
Mais	95	275	170	170	150																																																				
Gewassen met lage stikstofbehoefte	80	125	125	125	70																																																				
Andere	80	0	0	0	0																																																				
Norm mestdecreet	Norm BOW																																																								
<i>Grasland</i>	max. 350 N																																																								
<i>Lage N</i>	max. 245 N																																																								
<i>Suikerbieten</i>	max. 125 N																																																								
<i>Andere N</i>	max. 87 N																																																								
<i>Granen</i>	max. 220 N																																																								
<i>Mais N</i>	max. 154 N																																																								
<i>Andere N</i>	max. 275 N																																																								
<i>Mais N</i>	max. 192 N																																																								
<i>Andere N</i>	max. 275 N																																																								
<i>Mais N</i>	max. 175 N																																																								
<i>Andere N</i>	max. 192 N																																																								

leguminosen dan erwten en bonen					
Suikerbieten	80	220	170	170	150
Andere gewassen	95	275	170	170	175

2° vanaf 1 januari 2008 tot en met 31 december 2008 :

Gewasgroep	P2O ₅	Totale N	N uit dierlijke mest	N uit andere meststoffen	N uit kunstmest
Grasland	100	350	170	170	250
Mais	90	275	170	170	150
Gewassen met lage stikstofbehoefte	80	125	125	125	70
Andere leguminosen dan erwten en bonen	80	0	0	0	0
Suikerbieten	80	220	170	170	150
Andere gewassen	90	275	170	170	175

3° vanaf 1 januari 2009

Gewasgroep	P2O ₅	Totale N	N uit dierlijke mest	N uit andere meststoffen	N uit kunstmest
Grasland	100	350	170	170	250

Voor de gewasgroep 'granen' wordt de bemestingsnorm voor totale N verlaagd tot maximaal 175 kg N/ha. Dit is een vermindering met meer dan 30%. Dit is een verderzetting van de bemestingsnorm voor granen zoals bij de beheersovereenkomst water in het kader van PDPO I.

De bemestingsnorm voor N uit dierlijke meststoffen blijft dezelfde als bij de PDPO I-contracten, nl 140 kg dierlijke N/ha; dit is een vermindering van 17% t.o.v. de bemestingsnorm uit het Mestdecreet. Om de bodem in goede conditie (humusgehalte en bodemstructuur) te houden moet er immers voldoende organische meststof aangewend worden.

Het Mestdecreet bepaalt eveneens een bemestingsnorm voor het gedeelte N uit andere meststoffen en N uit kunstmest. De beheersovereenkomst water legt geen bijkomende beperkingen op voor N uit andere meststoffen en N uit kunstmest. Deze hoeveelheden N worden onrechtstreeks beperkt door de beperking van de totale hoeveelheid N.

De bemestingsnormen voor fosfaat worden niet verminderd t.o.v. het Mestdecreet omdat de bemesting met fosfaat uit kunstmeststof, behalve enkele uitzonderingen, verboden is.

- de beheerder verbindt zich er toe de minimumeisen inzake het gebruik van meststoffen na te leven
- de beheerder houdt een bemestingsregister bij waarin hij zijn stikstof- en fosforgift optekent en berekent voor de beheerde gronden met eenzelfde teelt die één aaneengesloten perceel vormen. Aan de hand van dit bemestingsregister bewijst de landbouwer dat hij de bemestingsbeperkingen, zowel in totale hoeveelheid stikstof en fosfor als in dierlijke stikstof en fosfor, naleeft.

Mais	85	275	170	170	150
Gewassen met lage stikstofbehoefte	80	125	125	125	70
Andere leguminosen dan erwten en bonen	80	0	0	0	0
Suikerbieten	80	220	170	170	150
Andere gewassen	85	275	170	170	175

Voor de toepassing van de tabellen, worden volgende gewassen als gewassen met lage stikstofbehoefte beschouwd :

1°	witloof	en	cichorei;
2°			fruit;
3°			sjalotten;
4°			uien;
5°			vlas;
6°	erwten	en	bonen.

Op zandgronden is de toegelaten hoeveelheid totale stikstof voor graangewassen en maïs beperkt tot de volgende hoeveelheden, uitgedrukt in kg Totale N :

1° vanaf 1 januari 2008 tot en met 31 december 2008 : 270;
2° vanaf 1 januari 2009 tot en met 31 december 2009 : 265;
3° vanaf 1 januari 2010 : 260.

Tot uiterlijk 31 december 2008 wordt de nitraatresiduwaarde vastgesteld op 90 kg N/ha en de nitraatresidu-richtwaarde op 45 kg N/ha.

Ten laatste vanaf 1 januari 2009 gelden de door de Vlaamse Regering vastgestelde nitraatresiduwaarde en de nitraatresidu-richtwaarde.

- de voorwaarden voor opslag dierlijke mest naleven op het perceel
- Uitrijverbod voor mest naleven op het perceel
- De bepalingen i.v.m. uitrijverbod voor mest respecteren
- Correcte mestbalans

- elk najaar laat de beheerder d.m.v. een staalname het nitraatresidu van de gronden onder beheer bepalen door een erkend labo. Het nitraatresidu bepaalt of de beheerder een vergoeding krijgt en zo ja, de hoogte ervan. De beheerder komt niet in aanmerking voor een vergoeding als het nitraatresidu hoger is dan een bepaalde maximale waarde (lager dan de nitraatresiduwaarde uit het Mestdecreet)

		<ul style="list-style-type: none"> • Mestspreiding op drassig, ondergelopen, bevroren of besneeuwd land naleven op het perceel • De bepalingen i.v.m. mestspreiding in de nabijheid van een oppervlaktewaterlichaam en op steile hellingen naleven op het perceel: • De bepalingen i..v.m. de emissiearme aanwending van mest naleven op het perceel • De bepalingen i.v;m. verbod op mestlozing naleven op het perceel 	
214-K Beheersovereenkomst herstel, ontwikkeling en onderhoud van kleine landschapselementen			
	Herstel, ontwikkeling en onderhoud van houtige landschapselementen		
		Randvoorwaarden	
		<p>RICHTLIJN INZAKE HET BEHOUD VAN DE VOGELSTAND (79/409/EEG - VOGELRICHTLIJN) EN RICHTLIJN INZAKE DE INSTANDHOUDING VAN DE NATUURLIJKE HABITATS EN DE WILDE FLORA EN FAUNA (92/43/EEG - HABITATRICHTLIJN)</p> <ul style="list-style-type: none"> • de instandhouding van de betreffende kleine landschapselementen • het verbod, de (natuur)vergunningsplicht en de voorwaarden voor het wijzigen van de betreffende kleine landschapselementen naleven op het perceel. Dit moet hij doen zowel binnen als buiten de speciale beschermingszones in het kader van de bescherming van de leefgebieden van de vogels. Tot het wijzigen van kleine landschapselementen worden alle handelingen of werken begrepen die niet tot de normale onderhoudswerken behoren. 	<p>Er worden bij dit beheerpakket nieuwe houtige landschapselementen (heg, haag, houtkant of houtwal) aangeplant of bestaande elementen beter ontwikkeld. Bovendien verbindt de landbouwer er zich toe om volgende voorwaarden na te leven:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. er mogen enkel streekeigen bomen en struiken worden aangeplant, vermeld in een bijlage bij de Vlaamse wetgeving; 2. de heggen en hagen moeten een minimumlengte van 25 m hebben; 3. de houtkanten en houtwallen moeten een minimumoppervlakte van 3 are hebben en het bosplantsoen moet ten minste 40 cm hoog zijn; 4. de volgende maximumplantafstanden moeten in acht worden genomen: heggen (1 tot 2 m), houtkanten en houtwallen (1,5 m te planten

			<p>in driehoeksverband), hagen (0,3 tot 0,5 m);</p> <ol style="list-style-type: none"> 5. er mag niet worden gebrand in het landschapselement of binnen een afstand van ten minste 20 m. 6. specifieke beheersmaatregelen en voorwaarden voor de hagen vanaf het tweede (of derde) beheerjaar: jaarlijks mag de haag maximaal 2 keer geschoren worden. Over een tijdspanne van 2 jaar dient de haag telkens minstens één keer geschoren te worden; de gaten in de haag dienen met gelijke soorten te worden gedicht; 7. indien de heg, haag of houtkant aangeplant wordt met autochtoon streekeigen plantgoed dient de landbouwer dit te bewijzen, bijvoorbeeld aan de hand van een in Vlaanderen erkend certificaat uitgekeerd door de kweker van het plantgoed.
		<p>RICHTLIJN 91/414/EEG VAN DE RAAD VAN 15 JULI 1991 BETREFFENDE HET OP DE MARKT BRENGEN VAN GEWASBESCHERMINGSMIDDELEN + KB VAN 28 FEBRUARI 1994 INZAKE DE TOEPASSING VAN BESTRIJDINGSMIDDELEN VOOR LANDBOUWKUNDIG GEBRUIK</p> <p>In het landschapselement geldt een verbod op het gebruik en/of aanwezigheid van gewasbeschermingsmiddelen die niet erkend zijn</p> <p>Een bestrijdingsmiddel voor landbouwkundig gebruik dat een landbouwer wenst te verwerven, in bezit te houden of te gebruiken, moet vooraf erkend of toegelaten zijn door de Federale Overheidsdienst Volksgezondheid, Veiligheid van de Voedselketen en Leefmilieu.</p>	er mogen geen bestrijdingsmiddelen gebruikt worden in het landschapselement, uitgezonderd voor pleksgewijze bestrijding van distels;
		<p>RICHTLIJN VOOR DE BESCHERMING VAN WATER TEGEN VERONTREINIGING DOOR NITRATEN UIT AGRARISCHE BRONNEN (91/676/EEG - NITRAATRICHTLIJN): MESTDECREET 22 DECEMBER 2006</p> <p><i>In het kleine landschapselement de aangebrachte hoeveelheid nutriënten via meststoffen beperken door de toepasselijke normen in het Mestdecreet te respecteren</i></p>	er mogen geen meststoffen toegediend worden in het landschapselement;
		<u>bijkomende basisvereisten volgend uit nationale wetgeving</u>	
	Onderhoud bestaande van houtige		

	landschapselementen		
		<u>Randvoorwaarden</u>	
		<p>RICHTLIJN INZAKE HET BEHOUD VAN DE VOGELSTAND (79/409/EEG - VOGELRICHTLIJN) EN RICHTLIJN INZAKE DE INSTANDHOUDING VAN DE NATUURLIJKE HABITATS EN DE WILDE FLORA EN FAUNA (92/43/EEG - HABITATRICHTLIJN)</p> <p>- de instandhouding van de betreffende kleine landschapselementen</p> <p>- het verbod, de (natuur)vergunningsplicht en de voorwaarden voor het wijzigen van de kleine landschapselementen naleven. Dit moet hij doen zowel binnen als buiten de speciale beschermingszones in het kader van de bescherming van de leefgebieden van de vogels.</p> <p>(a) Binnen de gebieden van het Vlaams Ecologisch Netwerk (VEN) is het, behoudens individuele ontheffing, verleend via het Agentschap voor Natuur en Bos of algemene ontheffing, verboden om kleine landschapselementen te wijzigen. Tot het wijzigen van kleine landschapselementen en vegetaties worden alle handelingen of werken begrepen die niet tot de normale onderhoudswerken behoren.</p> <p>(b) De natuurvergunning is nodig in de groen-, park-, buffer-, bos-, vallei-, brongebieden, de natuurontwikkelingsgebieden, de agrarische gebieden met ecologisch belang of met bijzondere waarde, in speciale beschermingszones in de zin van de vogelrichtlijn, in watergebieden van internationale betekenis in het bijzonder als watervogelhabitat (Ramsar), in beschermde duingebieden, in zones aangeduid als gebied van communautair belang volgens de habitatrichtlijn en daarnaast ook in de gebieden van het IVON, de agrarische gebieden en de landschappelijk waardevolle agrarische gebieden, voor het rooien of anderszins verwijderen en het beschadigen van houtachtige beplantingen op weg-, waterweg- of spoorwegbermen of op het talud van holle wegen, langs waterlopen, dijken of taluds, van heggen, hagen, houtkanten, houtwallen, bomenrijen en hoogstamboomgaarden.</p>	<p>Bestaande houtige landschapselementen (heg, haag, houtkant of houtwal) moeten onderhouden worden volgens opgelegde bepalingen:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. het onderhouden ervan door kappen volgens de beheersvisie en conform de code van goede natuurpraktijk, snoeien en afzetten van hakhout volgens de beheersvisie en conform de code goede natuurpraktijk, moet gebeuren in de periode van 1 november tot 1 maart met een omlooptijd van drie tot twintig jaar, met uitzondering van een haag of een heg waar snoeien kan plaatsvinden vanaf september; 2. indien snoeihout wordt verwijderd, dient dat te gebeuren voor 15 maart; 3. er mag niet worden gebrand in het landschapselement of binnen een afstand van ten minste 20 m; 4. specifieke beheersmaatregelen en voorwaarden voor de heggen: minimum afmetingen (lengte 50 m, breedte 1 m, hoogte 2 m); indien nodig dient de onderhoudssnoei te gebeuren in de periode tussen 1 november en 1 maart; de gaten in de heg dienen met gelijke soorten te worden gedicht; 5. specifieke beheersmaatregelen en voorwaarden voor de houtwallen en houtkanten: minimale oppervlakte van 1,5 are; om de vijf à tien jaar dient er gesnoeid of gekapt te worden volgens de regels van het hakhoutbeheer; de vorige onderhoudsbeurt gebeurde ten minste vijf en ten hoogste twintig jaar voor het sluiten van de beheersovereenkomst; indien de houtkant of houtwal ten minste 50 m lang is, mag jaarlijks slechts over maximaal 25 % van de totale lengte worden afgezet. 6. specifiek beheersmaatregelen en voorwaarden voor de hagen: minimum

			<p>afmeting (lengte 25 m); jaarlijks mag de haag maximaal 2 keer geschoren worden. Over een tijdspanne van 2 jaar dient de haag minstens één keer geschoren te worden; de gaten in de haag dienen met gelijke soorten te worden gedicht;</p> <p>Via deze bepalingen verhoogt de kwaliteit van de kleine landschapselementen en worden er meer elementen in stand gehouden.</p>
		<p>RICHTLIJN 91/414/EEG VAN DE RAAD VAN 15 JULI 1991 BETREFFENDE HET OP DE MARKT BRENGEN VAN GEWASBESCHERMINGSMIDDELEN + KB VAN 28 FEBRUARI 1994 INZAKE DE TOEPASSING VAN BESTRIJDINGSMIDDELEN VOOR LANDBOUWKUNDIG GEBRUIK</p> <p>In het kleine landschapselement geldt het verbod op het gebruik en/of aanwezigheid van gewasbeschermingsmiddelen die niet erkend zijn</p> <p>Een bestrijdingsmiddel voor landbouwkundig gebruik dat een landbouwer wenst te verwerven, in bezit te houden of te gebruiken, moet vooraf erkend of toegelaten zijn door de Federale Overheidsdienst Volksgezondheid, Veiligheid van de Voedselketen en Leefmilieu.</p>	<p>er mogen geen bestrijdingsmiddelen gebruikt worden in het landschapselement, uitgezonderd voor pleksgewijze bestrijding van distels;</p>
		<p>RICHTLIJN VOOR DE BESCHERMING VAN WATER TEGEN VERONTREINIGING DOOR NITRATEN UIT AGRARISCHE BRONNEN (91/676/EEG - NITRAATRICHTLIJN): MESTDECREET 22 DECEMBER 2006</p> <p><i>In het kleine landschapselement de aangebrachte hoeveelheid nutriënten via meststoffen beperken door de toepasselijke normen in het Mestdecreet te respecteren</i></p>	<p>er mogen geen meststoffen toegediend worden in het landschapselement;</p>
		<p><u>bijkomende basisvereisten volgend uit nationale wetgeving</u></p>	
		<p>VLAAMSE DECREET OP HET NATUURBEHOUD</p> <p>Algemene zorgplicht (" Iedereen die handelingen verricht of hiertoe de opdracht verleent, en die weet of redelijkerwijze kan vermoeden dat de natuurelementen in de onmiddellijke omgeving daardoor kunnen worden vernietigd of ernstig geschaad, is verplicht om alle maatregelen te nemen die redelijkerwijze van hem kunnen worden gevegd om de vernietiging of de schade te voorkomen, te beperken of indien dit niet mogelijk is, te herstellen."</p>	<p>Het onderhoud gebeurt volgens opgelegde bepalingen om de kwaliteit en ecologische functie van de landschapselementen te verhogen.</p>
	<p>Aanleg of heraanleg en periodiek onderhoud van poelen</p>		

		<u>Randvoorwaarden</u>	
		<p>RICHTLIJN INZAKE HET BEHOUD VAN DE VOGELSTAND (79/409/EEG - VOGELRICHTLIJN) EN RICHTLIJN INZAKE DE INSTANDHOUDING VAN DE NATUURLIJKE HABITATS EN DE WILDE FLORA EN FAUNA (92/43/EEG - HABITATRICHTLIJN)</p> <p>- de instandhouding van de kleine landschapselementen</p> <p>- het verbod, de (natuur)vergunningsplicht en de voorwaarden voor het wijzigen van de kleine landschapselementen naleven. Dit moet hij doen zowel binnen als buiten de speciale beschermingszones in het kader van de bescherming van de leefgebieden van de vogels. Tot het wijzigen van kleine landschapselementen worden alle handelingen of werken begrepen die niet tot de normale onderhoudswerken behoren.</p> <p>(a) In groen-, park-, buffer- en bosgebieden mogen poelen en de ermee samenhangende vegetaties niet gewijzigd worden.</p> <p>(b) De natuurvergunning is nodig in de groen-, park-, buffer-, bos-, vallei-, brongebieden, de natuurontwikkelingsgebieden, de agrarische gebieden met ecologisch belang of met bijzondere waarde, in speciale beschermingszones in de zin van de vogelrichtlijn, in watergebieden van internationale betekenis in het bijzonder als watervogelhabitat (Ramsar), in beschermde duingebieden, in zones aangeduid als gebied van communautair belang volgens de habitatrichtlijn en daarnaast ook in de gebieden van het IVON, de agrarische gebieden en de landschappelijk waardevolle agrarische gebieden, voor het wijzigen van het reliëf, met inbegrip van nivellering van microreliëf; en voor het rechtstreeks of onrechtstreeks wijzigen van de waterhuishouding, en voor het wijzigen van het overstromingsregime van de vegetatie.</p>	<p>Er worden bij dit beheerpakket nieuwe poelen aangelegd of bestaande poelen beter aangelegd. Bovendien verbindt de landbouwer er zich toe om volgende voorwaarden na te leven:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. de poelen moeten een oppervlakte hebben tussen 25 m² en 150 m² en moeten worden aangelegd en onderhouden volgens de technische richtlijnen opgenomen als bijlage bij de Vlaamse wetgeving; 2. het waterpeil moet worden hooggehouden met op het diepste punt van de poel een waterdiepte tussen 0,5 m en 1,5 m; 3. jaarlijks moet het teveel aan rottende plantendelen worden verwijderd in de periode van 1 september tot 15 oktober; 4. verlanding moet worden voorkomen; 5. vissen, eenden of ganzen mogen niet worden uitgezet; 6. waterplanten mogen niet worden aangeplant; <p>het water van de poel mag enkel worden gebruikt voor het drinken van het vee.</p>
		<p>RICHTLIJN 91/414/EEG VAN DE RAAD VAN 15 JULI 1991 BETREFFENDE HET OP DE MARKT BRENGEN VAN GEWASBESCHERMINGSMIDDELEN</p> <p>+ KB VAN 28 FEBRUARI 1994 INZAKE DE TOEPASSING VAN BESTRIJDINGSMIDDELEN VOOR LANDBOUWKUNDIG GEBRUIK</p> <p>In de poel geldt het verbod op het gebruik en/of aanwezigheid van gewasbeschermingsmiddelen die niet erkend zijn</p> <p>Een bestrijdingsmiddel voor landbouwkundig gebruik dat een landbouwer wenst te verwerven, in bezit te houden of te gebruiken, moet vooraf erkend of toegelaten zijn door de Federale Overheidsdienst Volksgezondheid, Veiligheid van de Voedselketen en Leefmilieu.</p>	<p>bestrijdingsmiddelen mogen niet worden gebruikt in de poel of binnen een straal van 5 m rond de poel;</p>

		<u>bijkomende basisvereisten volgend uit nationale wetgeving</u>	
	Onderhoud van poelen		
		<u>Randvoorwaarden</u>	
		<p>RICHTLIJN INZAKE HET BEHOUD VAN DE VOGELSTAND (79/409/EEG - VOGELRICHTLIJN) EN RICHTLIJN INZAKE DE INSTANDHOUDING VAN DE NATUURLIJKE HABITATS EN DE WILDE FLORA EN FAUNA (92/43/EEG - HABITATRICHTLIJN)</p> <p>- de instandhouding van de kleine landschapselementen</p> <p>- het verbod, de (natuur)vergunningsplicht en de voorwaarden voor het wijzigen van de kleine landschapselementen naleven. Dit moet hij doen zowel binnen als buiten de speciale beschermingszones in het kader van de bescherming van de leefgebieden van de vogels. Tot het wijzigen van kleine landschapselementen worden alle handelingen of werken begrepen die niet tot de normale onderhoudswerken behoren.</p> <p>(a) In groen-, park-, buffer- en bosgebieden mogen poelen en de ermee samenhangende vegetaties niet gewijzigd worden.</p> <p>(b) De natuurvergunning is nodig in de groen-, park-, buffer-, bos-, vallei-, brongebieden, de natuurontwikkelingsgebieden, de agrarische gebieden met ecologisch belang of met bijzondere waarde, in speciale beschermingszones in de zin van de vogelrichtlijn, in watergebieden van internationale betekenis in het bijzonder als watervogelhabitat (Ramsar), in beschermde duingebieden, in zones aangeduid als gebied van communautair belang volgens de habitatrichtlijn en daarnaast ook in de gebieden van het IVON, de agrarische gebieden en de landschappelijk waardevolle agrarische gebieden, voor het wijzigen van het reliëf, met inbegrip van nivellering van microreliëf; en voor het rechtstreeks of onrechtstreeks wijzigen van de waterhuishouding, en voor het wijzigen van het overstromingsregime van de vegetatie.</p>	<p>Bestaande poelen moeten worden onderhouden volgens volgende bepalingen:</p> <p>1.1. het waterpeil moet worden hooggehouden met op het diepste punt van de poel een waterdiepte tussen 0,5 m en 1,5 m;</p> <p>1.2. jaarlijks moet het teveel aan rottende plantendelen worden verwijderd in de periode van 1 september tot 15 oktober;</p> <p>1.3. verlanding moet worden voorkomen;</p> <p>1.4. vissen, eenden of ganzen mogen niet worden uitgezet;</p> <p>1.5. het water van de poel mag enkel worden gebruikt voor het drinken van het vee.</p> <p>1.6. In de poel mogen geen waterplanten worden aan- of ingebracht.</p>
		<p>RICHTLIJN 91/414/EEG VAN DE RAAD VAN 15 JULI 1991 BETREFFENDE HET OP DE MARKT BRENGEN VAN GEWASBESCHERMINGSMIDDELEN</p> <p>+ KB VAN 28 FEBRUARI 1994 INZAKE DE TOEPASSING VAN BESTRIJDINGSMIDDELEN VOOR LANDBOUWKUNDIG GEBRUIK</p> <p>In de poel geldt het verbod op het gebruik en/of aanwezigheid van gewasbeschermingsmiddelen die niet erkend zijn</p> <p>Een bestrijdingsmiddel voor landbouwkundig gebruik dat een landbouwer wenst te verwerven, in bezit te houden of te gebruiken,</p>	<p>1.7. bestrijdingsmiddelen mogen niet worden gebruikt in de poel of binnen een straal van 5 m rond de poel;</p>

		moet vooraf erkend of toegelaten zijn door de Federale Overheidsdienst Volksgezondheid, Veiligheid van de Voedselketen en Leefmilieu.	
		<u>bijkomende basisvereisten volgend uit nationale wetgeving</u>	
		VLAAMSE DECREET OP HET NATUURBEHOUD Algemene zorgplicht (" Iedereen die handelingen verricht of hiertoe de opdracht verleent, en die weet of redelijkerwijze kan vermoeden dat de natuurelementen in de onmiddellijke omgeving daardoor kunnen worden vernietigd of ernstig geschaad, is verplicht om alle maatregelen te nemen die redelijkerwijze van hem kunnen worden geveerd om de vernietiging of de schade te voorkomen, te beperken of indien dit niet mogelijk is, te herstellen."	Het onderhoud gebeurt volgens opgelegde bepalingen om de kwaliteit en ecologische functie van de poelen te verhogen, waardoor er meer inspanningen geleverd worden dan wat er via de zorgplicht verwacht wordt.
216 Inrichtingsmaatregel in door landbouwers in kader van kaderrichtlijn water			
		RICHTLIJN 2000/60/EG VAN HET EUROPEES PARLEMENT EN DE RAAD VAN 23 OKTOBER 2000 TOT VASTSTELLING VAN EEN KADER VOOR COMMUNAUTAIRE MAATREGELEN BETREFFENDE HET WATERBELEID Het doel van deze richtlijn is de vaststelling van een kader voor de bescherming van landoppervlaktewater, overgangswater, kustwateren en grondwater, waarmee: a) aquatische ecosystemen en, wat de waterbehoeften ervan betreft, terrestrische ecosystemen en waterrijke gebieden die rechtstreeks afhankelijk zijn van aquatische ecosystemen, voor verdere achteruitgang worden behoed en worden beschermd en verbeterd; b) duurzaam gebruik van water wordt bevorderd, op basis van bescherming van de beschikbare waterbronnen op lange termijn; c) verhoogde bescherming en verbetering van het aquatische milieu worden beoogd, onder andere door specifieke maatregelen voor de progressieve vermindering van lozingen, emissies en verliezen van prioritair stoffen en door het stopzetten of geleidelijk beëindigen van lozingen, emissies of verliezen van prioritair gevaarlijke stoffen; d) wordtgezorgd voor de progressieve vermindering van de verontreiniging van grondwater en verdere verontreiniging hiervan wordt voorkomen; e) wordt bijgedragen tot afzwakking van de gevolgen van	Deze maatregel geeft uitvoering aan de doelstelling van de kaderrichtlijn water (Richtlijn 2000/60/EG van het Europees Parlement en de Raad van 23 oktober 2000 tot vaststelling van een kader voor communautaire maatregelen betreffende het waterbeleid). Het doel is om lokaal zolang en zoveel mogelijk hemelwater vast te houden en te laten infiltreren zonder dat dit nadelige gevolgen heeft. De maatregelen betreffen het realiseren van waterpeilverhoging of vertraging van de waterafvoer. Mogelijke maatregelen op het terrein zijn: <ul style="list-style-type: none"> o De aanpassing van slootprofielen waardoor de bufferende werking en waterstockagecapaciteit toeneemt. Dit kan gerealiseerd worden door bijvoorbeeld de slootbodem lokaal op te hogen, door een aanpassing van het dwarsprofiel (via een afschuining van het talud, via het creëren van plas-drassituaties). o Plaatsing van regelbare stuwtjes in droge sloten of reeds watervoerende sloten. De

		<p>overstromingen en perioden van droogte, en dat zodoende bijdraagt tot</p> <ul style="list-style-type: none"> - de beschikbaarheid van voldoende oppervlaktewater en grondwater van goede kwaliteit voor een duurzaam, evenwichtig en billijk gebruik van water; - een significante vermindering van de verontreiniging van het grondwater; - de bescherming van territoriale en mariene wateren; - het bereiken van de doelstellingen van de relevante internationale overeenkomsten, met inbegrip van die welke tot doel hebben de verontreiniging van het mariene milieu te voorkomen en te elimineren, door communautaire maatregelen uit hoofde van artikel 16, lid 3, tot stopzetting of geleidelijke beëindiging van lozingen, emissies en verliezen van prioritair gevaarlijke stoffen, om uiteindelijk te komen tot concentraties in het mariene milieu die voor in de natuur voorkomende stoffen dichtbij de achtergrondwaarden liggen en voor door de mens vervaardigde synthetische stoffen vrijwel nul bedragen. 	<p>concrete uitvoeringswijze van stuwtjes kunnen velerlei zijn. In de literatuur zijn een brede waaier aan stuwtjes en hun uitvoeringswijze beschikbaar, o.a.</p> <ul style="list-style-type: none"> • De Lauw et al. 2006. Vergroting retentiewerking. TNO Rapport 2006-U-R-122/A. • Anoniem 2005. Van stuw tot gronddam. Vergelijkend onderzoek Project Waterconservering 2^e generatie 2001-2004. • Snepvangers et al. 2004. Drainage Nieuwe stijl – Drainage ten behoeve van waterconservering. TNO rapport NITG-04-100-B. • Anoniem. Handboek agrarisch stuwpeilbeheer. Opgesteld in het kader van project “Integrale gebiedsgerichte aanpak waterconservering Limburg en Noord-brabant (waterconservering 2^e generatie). <ul style="list-style-type: none"> ○ Aanleggen van kleine aarden ophogingen aan perceelsranden, i.f.v. verminderen van oppervlakkige afvoer door kleinschalige waterstockage op het veld en i.f.v. het bevorderen van lokale infiltratie. Het betreft slechts zeer beperkte ophogingen (grootteorde < 0.5 m) ○ Plaatsing van peilbuizen voor monitoring en i.f.v. sturing van de stuwtjes, inclusief het aansluitend uitvoeren van metingen ○ Projectorganisatie: communicatie over doelstellingen binnen het projectgebied, samenbrengen landbouwers, ○ Acties omtrent sensibilisering en kennisuitwisseling tussen landbouwers, waterbeheerder, natuurbeheerders, ...
--	--	---	--

Bijlage 3

Overzicht van maatregelen uit AS 2 ‘Verbetering van het milieu en het platteland’ (inclusief agromilieumaatregelen) welke toepasbaar zijn in de groente- en fruitsector

Maatregel binnen AS2 “Verbetering van milieu en platteland in PDPOII	Groeten en fruit in aanmerkingⁱ	Belangrijk?ⁱⁱ
Vergoeding natuur buiten Natura 2000	Ja	
Vergoeding natuur binnen Natura 2000	Ja	
Introductie van technieken die het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen verminderen waaronder mechanische onkruidbestrijding	Ja	Ja
Behoud van met uitsterven bedreigde lokale veerassen en variëteiten van hoogstamboomgaarden	Ja	Ja
Introductie van vlinderbloemige gewassen in het silagevoeder voor een meer grondgebonden Vlaamse veehouderij	Neen	Neen
Reductie van gewasbeschermingsmiddelen en meststoffen in de sierteelt	Neen	Neen
Hectaresteen voor biologische landbouwproductie	Ja	Ja
Beheersovereenkomsten perceelsrandenbeheer	Ja	
Beheersovereenkomst soortenbescherming HAMSTERS	Ja	Neen
Beheersovereenkomst soortenbescherming WEIDVOGELS	Neen	Neen
Beheersovereenkomst soortenbescherming AKKERVOGELS	Ja?	Neen
Beheersovereenkomst erosiebestrijding	Ja	
Beheersovereenkomst water	Ja	
Beheersovereenkomst herstel, ontwikkeling en onderhoud van kleine landschapselementen	Ja	
Groenbedekking (uitdovend)	Ja	
Mechanische onkruidbestrijding gecombineerd met rijbespuiting (uidoven)	Ja	Ja
Geïntegreerde productiemethode voor pitfruit (uitdovend)	Ja	Ja

Beheersovereenkomst Botanisch Beheer (uitdovend)	Ja	
Inrichtingsmaatregelen door landbouwers in het kader van kaderrichtlijn water	Ja	
Bebossing van landbouwgronden	Ja	Neen
Niet productieve investeringen in bossen	Neen	Neen

Er zijn 4 maatregelen binnen AS2 PDPO "Verbetering van het leefmilieu en het platteland" die **niet** in aanmerking komen in de sector groenten en fruit:

- Introductie van vlinderbloemige gewassen in het silagevoeder voor een meer grondgebonden Vlaamse veehouderij
- Reductie van gewasbeschermingsmiddelen en meststoffen in de sierteelt
- Beheersovereenkomst soortenbescherming weidevogels
- Niet productieve investeringen in bossen

Hieronder wordt een overzicht gegeven van de subsidies per maatregel.

Vergoeding natuur buiten Natura 2000

Vergoeding:

De vergoeding natuur wordt, naargelang de oppervlakte waarvoor de vergoeding wordt gevraagd, berekend volgens de volgende degressieve schaal:

- 1° voor het deel van de oppervlakte dat kleiner is dan of gelijk is aan 100 hectare: 150 euro per hectare;
- 2° voor het deel van de oppervlakte dat groter is dan 100 hectare en kleiner is dan of gelijk is aan 150 hectare: 100 euro per hectare;
- 3° voor het deel van de oppervlakte dat groter is dan 150 hectare: 50 euro per hectare.

Vergoeding natuur binnen Natura 2000

Vergoeding

De vergoeding natuur wordt, naargelang de oppervlakte waarvoor de vergoeding wordt gevraagd, berekend volgens de volgende degressieve schaal:

- 1° voor het deel van de oppervlakte dat kleiner is dan of gelijk is aan 100 hectare: 150 euro per hectare;
- 2° voor het deel van de oppervlakte dat groter is dan 100 hectare en kleiner is dan of gelijk is aan 150 hectare: 100 euro per hectare;
- 3° voor het deel van de oppervlakte dat groter is dan 150 hectare: 50 euro per hectare.

Introdactie van technieken die het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen verminderen waaronder mechanische onkruidbestrijding

Maatregel: 214-A: Introdactie van technieken die het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen verminderen waaronder mechanische onkruidbestrijding					
Alle bedragen zijn weergegeven in euro/ha					
Submaatregel	kostprijs	steunbedrag	cofinancierbaar gedeelte		top-up
			ELFPO	Vlaams	
	284,67	250	125	125	0

Behoud van met uitsterven bedreigde lokale veerassen en variëteiten van hoogstamboomgaarden

Maatregel: 214-C: Behoud van met uitsterven bedreigde lokale veerassen en variëteiten van hoogstamboomgaarden					
Submaatregel	kostprijs	Steunbedrag (euro)	cofinancierbaar gedeelte		top-up
			ELFPO	Vlaams	
Hoogstambomen aanplant	> 4	4 <i>(max 800 euro/ha)</i>	2	2	0
Hoogstambomen onderhoud	> 2	2 <i>(max 400 euro/ha)</i>	1	1	0

Hectaresteen voor biologische landbouwproductie

Maatregel: 214-F: Hectaresteen voor biologische landbouwproductie						
Alle bedragen zijn weergegeven in euro/ha						
submaatregel	periode	kostprijs	Steunbedrag	cofinancierbaar gedeelte		top-up
				ELFPO	Vlaams	
grove groenten (*)	1	> 1000	1000	300	300	400
	2	> 700	700	300	300	100

	3	> 380	380	190	190	0
fijne groenten (**)	1	> 1000	1000	300	300	400
	2	> 800	800	300	300	200
	3	> 495	495	247,5	247,5	0
beschutte teelten	1	> 1650	1650	300	300	1050
	2	> 990	990	300	300	390
	3	> 790	790	300	300	190
meerjarige fruitteelten	1	> 900	900	450	450	0
	2	> 620	620	310	310	0
	3	> 555	555	277,5	277,5	0

Beheersovereenkomst perceelsrandenbeheer

Maatregel: 214-G: Beheersovereenkomst perceelsrandenbeheer					
Alle bedragen zijn weergegeven in euro/m ²					
submaatregel	Kostprijs	steunbedrag	cofinancierbaar gedeelte		top-up
			ELFPO	Vlaams	
PRB milieu	0,0845	0,0845	0,04225	0,04225	0
PRB natuur	0,1581	0,1581	0,07905	0,07905	0

Beheersovereenkomst soortenbescherming

Maatregel: 214-H: Beheersovereenkomst soortenbescherming					
Voor alle bedragen zijn de specifieke eenheden aangegeven					
Submaatregel	Kostprijs	steunbedrag	cofinancierbaar gedeelte		top-up
			ELFPO	Vlaams	
Akkervogels: Gemengde grasstroken	0,157	0,157	0,0785	0,0785	0
	euro/m ²	euro/m ²	euro/m ²	Euro/m ²	euro/m ²
	Kan enkel op akker om aan het maximum van 600 euro/ha te komen zou 38 % van het perceel onder deze submaatregel worden genomen.				

	In de praktijk zal het maximum per ha nooit of zelden worden overschreden. In dat geval zal de subsidie worden afgetopt op 600 euro/ha				
Akkervogels: opgeploegde gemengde grasstrook	0,160	0,160	0,08	0,08	0
	euro/m ²	euro/m ²	euro/m ²	Euro/m ²	euro/m ²
	Kan enkel op akker om aan het maximum van 600 euro/ha te komen zou 37 % van het perceel onder deze submaatregel worden genomen. In de praktijk zal het maximum per ha nooit of zelden worden overschreden. In dat geval zal de subsidie worden afgetopt op 600 euro/ha				
Akkervogels: leeuwerikvlakjes	15	15	7,5	7,5	0
	euro/vlakje	euro/vlakje	euro/vlakje	Euro/vlakje	
	maximum van 30 euro/ha				
Akkervogels: faunaranden	0,05	0,05	0,025	0,025	0
	euro/m ²	euro/m ²	euro/m ²	Euro/m ²	euro/m ²
	Kan enkel op akker maximum van 500 euro/ha				
Akkervogels: winterstoppel	50	50	25	25	0
	euro/ha	euro/ha	euro/ha	Euro/ha	euro/ha
	Kan enkel op akker maximum van 50 euro/ha				
Akkervogels: Graanranden	0,150	0,150	0,075	0,075	0
	euro/m ²	euro/m ²	euro/m ²	Euro/m ²	euro/m ²
	Kan enkel op akker om aan het maximum van 600 euro/ha te komen zou 40 % van het perceel onder deze submaatregel worden genomen. In de praktijk zal het maximum per ha nooit of zelden worden overschreden. In dat geval zal de subsidie worden afgetopt op 600 euro/ha				
Akkervogels: vogelvoedselgewassen	0,149	0,149	0,0745	0,0745	0
	euro/m ²	euro/m ²	euro/m ²	Euro/m ²	euro/m ²
	Kan enkel op akker om aan het maximum van 600 euro/ha te komen zou 40 % van het				

	perceel onder deze submaatregel worden genomen. In de praktijk zal het maximum per ha nooit of zelden worden overschreden. In dat geval zal de subsidie worden afgetopt op 600 euro/ha				
Akkervogels: grasoverhoekjes	0,095	0,095	0,0475	0,0475	0
	euro/m ²	euro/m ²	euro/m ²	Euro/m ²	euro/m ²
	Kan enkel op grasland om aan het maximum van 450 euro/ha te komen zou 47 % van het perceel onder deze submaatregel worden genomen. In de praktijk zal het maximum per ha nooit of zelden worden overschreden. In dat geval zal de subsidie worden afgetopt op 450 euro/ha				
Hamsters: luzernestroken	600	600	300	300	0
	euro/ha	euro/ha	euro/ha	Euro/ha	euro/ha
	Kan enkel op akker				
Hamsters: graanstroken	415	415	207,5	207,5	0
	euro/ha	euro/ha	euro/ha	Euro/ha	euro/ha
	Kan enkel op akker				

Beheersovereenkomst erosiebestrijding

Maatregel: 214-I: Beheersovereenkomst erosiebestrijding					
Submaatregel	kostprijs	steunbedrag	cofinancierbaar gedeelte		top-up
			ELFPO	Vlaams	
Grasbufferstroken	0,13	0,13	0,065	0,065	0
	euro/m ²	euro/m ²	euro/m ²	euro/m ²	euro/m ²
	Kan enkel op akker om aan het maximum van 600 euro/ha te komen zou 46 % van het perceel onder deze submaatregel worden genomen. In de praktijk zal het maximum per ha nooit of zelden worden overschreden. In dat geval zal de subsidie worden afgetopt op 600 euro/ha				
Grasgangen	0,16	0,16	0,08	0,08	0

	euro/ha	euro/ha	euro/ha	euro/ha	euro/ha
	<p>Kan enkel op akker</p> <p>om aan het maximum van 600 euro/ha te komen zou 38 % van het perceel onder deze submaatregel worden genomen.</p> <p>In de praktijk zal het maximum per ha nooit of zelden worden overschreden. In dat geval zal de subsidie worden afgetopt op 600 euro/ha</p>				
Grasgangen langs perceel	0,13	0,13	0,065	0,065	0
	euro/ha	euro/ha	euro/ha	euro/ha	euro/ha
	<p>Kan enkel op akker</p> <p>om aan het maximum van 600 euro/ha te komen zou 46 % van het perceel onder deze submaatregel worden genomen.</p> <p>In de praktijk zal het maximum per ha nooit of zelden worden overschreden. In dat geval zal de subsidie worden afgetopt op 600 euro/ha</p>				
Dam met erosiepoel akker dam < 40 cm	1	1	0,5	0,5	0
	euro/m	euro/m	euro/m	euro/m	euro/m
	maximum van 600 euro/ha				
Dam met erosiepoel gras dam < 40 cm	0,7	0,7	0,35	0,35	0
	euro/m	euro/m	euro/m	euro/m	euro/m
	maximum van 450 euro/ha				
Dam met erosiepoel akker dam 40 cm tot 75 cm	2,6	2,6	1,3	1,3	0
	euro/m	euro/m	euro/m	euro/m	euro/m
	maximum van 600 euro/ha				
Dam met erosiepoel gras dam 40 cm tot 75 cm	1,9	1,9	0,95	0,95	0
	euro/m	euro/m	euro/m	euro/m	euro/m
	maximum van 450 euro/ha				
Dam met erosiepoel akker dam > 75 cm	4,4	4,4	2,2	2,2	0
	euro/m	euro/m	euro/m	euro/m	euro/m
	maximum van 600 euro/ha				
Dam met erosiepoel gras dam >	3,9	3,9	1,95	1,95	0

75 cm	euro/m	euro/m	euro/m	euro/m	euro/m
	maximum van 450 euro/ha				
niet kerende bodembewerking	87,5	80	40	40	0
	euro/ha	euro/ha	euro/ha	euro/ha	euro/ha
directe inzaai	212,5	200	100	100	0
	euro/ha	euro/ha	euro/ha	euro/ha	euro/ha

Beheersovereenkomst water

Maatregel: 214-J: Beheersovereenkomst water					
Alle bedragen zijn weergegeven in euro/ha					
Submaatregel	kostprijs	Steunbedrag	cofinancierbaar gedeelte		top-up
			ELFPO	Vlaams	
N-res <= grenswaarde akker	451 EUR/ha	450	225	225	0

Beheersovereenkomst herstel, ontwikkeling en onderhoud van kleine landschapselementen

Maatregel 214-K: Beheersovereenkomst herstel, ontwikkeling en onderhoud van kleine landschapselementen					
submaatregel	kostprijs	steunbedrag	cofinancierbaar gedeelte		top-up
			ELFPO	Vlaams	
aanplanten heg streekeigen plantgoed	1,41	1,41	0,705	0,705	0
	euro/m	euro/m	euro/m	euro/m	euro/m
	Kan zowel langs akker of weiland. Maximum van 600 euro/ha (akker) of 450 euro/ha (grasland)				
aanplanten heg autochtoon	1,54	1,54	0,77	0,77	0

streekeigen plantgoed	euro/m	euro/m	euro/m	euro/m	euro/m
	Kan zowel langs akker of weiland. Maximum van 600 euro/ha (akker) of 450 euro/ha (grasland)				
aanplanten haag streekeigen plantgoed	2,47	2,47	1,235	1,235	0
	euro/m	euro/m	euro/m	euro/m	euro/m
	Kan zowel langs akker of weiland. Maximum van 600 euro/ha (akker) of 450 euro/ha (grasland)				
aanplanten haag autochtoon streekeigen plantgoed	3,04	3,04	1,52	1,52	0
	euro/m	euro/m	euro/m	euro/m	euro/m
	Kan zowel langs akker of weiland. Maximum van 600 euro/ha (akker) of 450 euro/ha (grasland)				
aanplanten houtkant streekeigen plantgoed	37,2	37,2	18,6	18,6	0
	euro/are	euro/are	euro/are	euro/are	euro/are
	<p>Kan zowel langs akker of weiland.</p> <p>om aan het maximum van 600 euro/ha te komen zou 16 % van het perceel onder deze submaatregel worden genomen.</p> <p>om aan het maximum van 450 euro/ha te komen zou 12 % van het perceel onder deze submaatregel worden genomen.</p> <p>In de praktijk zal het maximum per ha nooit worden overschreden</p>				
aanplanten autochtoon houtkant streekeigen plantgoed	49,68	49,68	24,84	24,84	0
	euro/are	euro/are	euro/are	euro/are	euro/are
	<p>Kan zowel langs akker of weiland.</p> <p>om aan het maximum van 600 euro/ha te komen zou 12 % van het perceel onder deze submaatregel worden genomen.</p> <p>om aan het maximum van 450 euro/ha te komen zou 9 % van het perceel onder deze submaatregel worden genomen.</p> <p>In de praktijk zal het maximum per ha nooit worden overschreden</p>				
onderhoud heg	1,5	1,5	0,75	0,75	0
	euro/m	euro/m	euro/m	euro/m	euro/m
	Kan zowel langs akker of weiland. Maximum van 600 euro/ha (akker) of 450 euro/ha (grasland)				

onderhoud haag	1,5		0	0	0
	euro/m	euro/m	euro/m	euro/m	euro/m
	Kan zowel langs akker of weiland. Maximum van 600 euro/ha (akker) of 450 euro/ha (grasland)				
onderhoud houtkant	20,98	20,98	10,49	10,49	0
	euro/are	euro/are	euro/are	euro/are	euro/are
	<p>Kan zowel langs akker of weiland.</p> <p>om aan het maximum van 600 euro/ha te komen zou 29 % van het perceel onder perceelsrandenbeheer worden genomen.</p> <p>om aan het maximum van 450 euro/ha te komen zou 21 % van het perceel onder perceelsrandenbeheer worden genomen.</p> <p>In de praktijk zal het maximum per ha nooit worden overschreden</p>				
Aanleg/onderhoud kleine poel	95,45	95,45	47,725	47,725	0
	euro/poel	euro/poel	euro/poel	euro/poel	euro/poel
	Kan zowel langs akker of weiland. Maximum van 600 euro/ha (akker) of 450 euro/ha (grasland)				
Aanleg/onderhoud middelgrote poel	120,13	120,13	60,065	60,065	0
	euro/poel	euro/poel	euro/poel	euro/poel	euro/poel
	Kan zowel langs akker of weiland. Maximum van 600 euro/ha (akker) of 450 euro/ha (grasland)				
Aanleg/onderhoud grote poel	144,57	144,57	72,285	72,285	0
	euro/poel	euro/poel	euro/poel	euro/poel	euro/poel
	Kan zowel langs akker of weiland. Maximum van 600 euro/ha (akker) of 450 euro/ha (grasland)				
onderhoud kleine poel	24,80	24,80	12,40	12,40	0
	euro/poel	euro/poel	euro/poel	euro/poel	euro/poel
	Kan zowel langs akker of weiland. Maximum van 600 euro/ha (akker) of 450 euro/ha (grasland)				
onderhoud middelgrote poel	34,25	34,25	17,125	17,125	0
	euro/poel	euro/poel	euro/poel	euro/poel	euro/poel
	Kan zowel langs akker of weiland. Maximum van 600				

	euro/ha (akker) of 450 euro/ha (grasland)				
onderhoud grote poel	47,75	47,75	23,875	23,875	0
	euro/poel	euro/poel	euro/poel	euro/poel	euro/poel
Kan zowel langs akker of weiland. Maximum van 600 euro/ha (akker) of 450 euro/ha (grasland)					

Groenbedekking (uitdovend)

Maatregel: 214-M: Groenbedekking					
Alle bedragen zijn weergegeven in euro/ha					
Submaatregel	kostprijs	steunbedrag	cofinancierbaar gedeelte		top-up
			ELFPO	Vlaams	
	50	50	25	25	0

Mechanische onkruidbestrijding met rijbespuiting

Maatregel: 214-N: Mechanische onkruidbestrijding gecombineerd met rijbespuiting					
Alle bedragen zijn weergegeven in euro/ha					
Submaatregel	kostprijs	steunbedrag	cofinancierbaar gedeelte		top-up
			ELFPO	Vlaams	
	> 50	50	25	25	0

Geïntegreerde productiemethode voor pitfruit (uitdovend)

Maatregel: 214-O: Geïntegreerde productiemethode voor pitfruit					
Alle bedragen zijn weergegeven in euro/ha					
submaatregel	kostprijs	steunbedrag	cofinancierbaar gedeelte		top-up
			ELFPO	Vlaams	
		Max 250			

Beheersovereenkomst Botanisch Beheer (uitdovend)

Maatregel: 214-P: Botanisch beheer					
Alle bedragen zijn weergegeven in euro/ha					

Submaatregel	kostprij s	steunbe drag	cofinancierbaar gedeelte		top-up
			ELFPO	Vlaams	
Akker vollevelds	1000	500	250	250	0
Kan enkel op akker					

Inrichtingsmaatregelen door landbouwers in het kader van kaderrichtlijn water

Geen vaste vergoeding, afhankelijk van project.

Bebossing van landbouwgronden

1° Klasse I 1. Zomereik (Quercus robur) 2. Wintereik (Quercus petraea)	Subsidiebedrag 3700,00 euro/ha
2° Klasse II 1. Es (Fraxinus excelsior) 2. Beuk (Fagus sylvatica)	Subsidiebedrag 3000,00 euro/ha
3° Klasse III 1. Zoete kers (Prunus avium) 2. Haagbeuk (Carpinus betulus) 3. Linde (Tilia cordata, Tilia platyphyllos en Tilia x vulgaris) 4. Zwarte els (Alnus glutinosa) 5. Berk (Betula pendula en Betula pubescens)	Subsidiebedrag 2500,00 euro/ha
4° Klasse IV 1. Olm (Ulmus glabra (syn. U. scabra), Ulmus minor (syn. U.campestris)) (*) 2. Gewone Esdoorn (Acer pseudoplatanus) 3. Wilg (Salix alba, Salix fragilis en Salix x rubens) (*) 4. Ratelpopulier (Populus tremula) 5. Grauwe abeel (Populus canescens) 6. Grove den (Pinus sylvestris)	Subsidiebedrag 2000,00 euro/ha
5° Klasse V 1. Walnoot (Juglans regia) 2. Abeel (Populus alba)	Subsidiebedrag 1500,00 euro/ha

6° Klasse VI 1. Cultuurpopulier (Populus spp.) met onderetage	Subsidiebedrag 1000,00 euro/ha
7° Klasse VII 1. Cultuurpopulier (Populus spp.) zonder onderetage	Subsidiebedrag 850,00 euro/ha

Overzicht van vermelding van PDPOII in GMO verordeningen

Milieuacties voldoen aan de eisen voor agromilieubetalingen zoals bedoeld in de eerste alinea van artikel 39, lid 3, van Verordening (EG) nr. 1698/2005 van de Raad van 20 september 2005 inzake steun voor plattelandsontwikkeling uit het Europees Landbouwfonds voor Plattelandsontwikkeling (ELFPO) (1).

1. De lidstaten stellen nationale richtsnoeren vast voor het opstellen van de bestekken inzake de in artikel 9, lid 3, bedoelde acties. In deze richtsnoeren wordt met name bepaald dat zulke acties moeten voldoen aan de relevante eisen van Verordening (EG) nr. 1698/2005, waaronder die in artikel 5 over complementariteit, coherentie en conformiteit. De lidstaten doen het ontwerp van die richtsnoeren toekomen aan de Commissie, die binnen drie maanden kan verzoeken wijzigingen aan te brengen indien zij van oordeel is dat de voorgestelde richtsnoeren ontoereikend zijn om de doelstellingen van artikel 174 van het Verdrag en van het Zesde Milieuactieprogramma van de Europese Gemeenschap (1) te bereiken. Door operationele programma's gesteunde investeringen in individuele bedrijven moeten eveneens in overeenstemming zijn met deze doelstellingen.

Artikel 60

Verband met plattelandsontwikkelingsprogramma's

1. Onder voorbehoud van het bepaalde in lid 2 wordt **geen** steun uit hoofde van één of meer bij Verordening (EG) nr. 1698/2005 goedgekeurde plattelandsontwikkelingsprogramma's van de lidstaat verleend voor acties in het kader van bij de onderhavige verordening vastgestelde maatregelen.

2. Wanneer op grond van artikel 5, lid 6ⁱⁱⁱ, van Verordening (EG) nr. 1698/2005 uitzonderlijk steun wordt verleend voor maatregelen die anders in aanmerking zouden kunnen komen voor steun op grond van de onderhavige verordening, garanderen de lidstaten dat een begunstigde voor een bepaalde actie slechts steun ontvangt op grond van één regeling. Met het oog hierop zien de lidstaten, wanneer zij in hun plattelandsontwikkelingsprogramma's maatregelen met dergelijke uitzonderingen opnemen, erop toe dat in de in artikel 57^{iv} van de onderhavige verordening bedoelde nationale strategie criteria en administratieve voorschriften worden vastgesteld die zij in het kader van de plattelandsontwikkelingsprogramma's zullen toepassen. In voorkomend geval en onverminderd artikel 10, leden 1 en 3, en artikel 11^v van Verordening (EG) nr. 1182/2007 mag het steunniveau voor onder de onderhavige verordening vallende maatregelen niet hoger zijn dan dat voor maatregelen in het kader van het plattelandsontwikkelingsprogramma. De

steun voor milieuacties, andere dan de verwerving van vaste activa, mag niet hoger zijn dan de maximumbedragen die voor agro-milieumaatregelen zijn vastgesteld in de bijlage bij Verordening

(EG) nr. 1698/2005. Deze bedragen mogen in uitzonderlijke gevallen worden verhoogd om rekening te houden met specifieke omstandigheden die in de in artikel 57 van de onderhavige verordening bedoelde nationale strategie naar behoren moeten worden gemotiveerd.

ⁱ Deze kolom is deels opgemaakt op basis van bijlage 5 in verzamelaanvraag die aangeeft voor welke teelten welke bijkomende bestemmingen in aanmerking komen

ⁱⁱ Om deze kolom verder te kunnen invullen met contact opgenomen worden met MIB, VLM en ANB. Dit is niet gebeurd.

ⁱⁱⁱ Behoudens volgens de procedure van artikel 90, lid 2, vast te stellen uitzonderingen, wordt op grond van deze verordening geen steun verleend voor maatregelen die in aanmerking komen voor steun in het kader van de gemeenschappelijke marktordeningen. Artikel 90 lid2: verwijzing naar 1999/468: onduidelijk wat het te betekenen heeft

^{iv} Nationale strategie

^v Gaat over steunpercentages

Bijlage 4

Subsidiabele milieuvriendelijke en biologische gewasbeschermingsmiddelen en -technieken

Deze lijst geeft een opsomming weer van producten subsidiabel in het kader van het O.P., indien de telersvereniging een dergelijke actie in het O.P. heeft opgenomen. Deze lijst is jaarlijks aanpasbaar.

Product	NV	BIO GBM	W&W	Opmerkingen
Adalia bipunctata - 250	X			
Adalia biquin	X			
Agricolle		X		
Amblyseius andersoni	X			
Amblyseius californicus	X			
Amblyseius cucumeris / swirskii	X			
Amblyseius degenerans	X			
Aphibank / 500	©			
Aphidalia	X			
Aphidend / 100	X			
Aphidius colemani	X			
Aphidius ervi	X			
Aphidoletes aphidimyza	X			
Aphidoletes system 1000	X			
Aphilin / 250	X			
Aphelinus abdominalis	X			
Ahipack	©			
Ahipar / 500	X			
Aphi-Rid / 250 bottle		X		

Atheta coriaria	X			
Aversis		X		
Bacillus thuringiensis		X		
<u>Agbac (Bt var. Kurstaki)</u>		X		opbruiktermijn 3/8/2011
<u>Xentari WG (Bt var. Aizawai)</u>		X		
Banker-Pot-System-E	©			
<u>Bio 1020 (Metarhizium anisopliae)</u>		<u>X</u>		<u>tegen taxuskever</u>
<u>Biopyrethroiden</u>		<u>X</u>		
<u>Bio-pyretrex</u>		<u>X</u>		
<u>Pyrethro pur</u>		<u>X</u>		
<u>Raptol</u>		<u>X</u>		
<u>Spruzit</u>		<u>X</u>		
Botanigard (Beauvaria bassiana)		X		
Bug Scan (groot 20 x 40 cm) - geel			X	
Chrysodeixis chalcites 2 lures			X	
Chrysopa carnea	X			
Contans WG		X		
Cryptolaemus	X			
Dacnusa - Mix-System 250	X			
Dacnusa / Diglyphus (250)	X			
Dacnusa sibirica/Diglyphus isaea	X			
Diglyphus	X			

Diglyphus isaea	X			
Diminex	X			
Dipel WP (Bacillus thuringiensis kurstaki)	-	X	-	
Encarsia formosa	X			
Encarsia - System	X			
Encarsia formosa/Eretmocerus eremicus	X			
Enermix (E. formosa + E. eremicus)	X			
En-strip (E. formosa)	X			
Entofood 10 gr	©			
Enzicur		X		enkel in Nederland
Episyrphus balteatus	X			
Ephestia 10 gram	©			
Ephestia kuehniella	X			
Ercal cards 10 str.	X			
Eretmix - System (kaart 100 - 1000)	X			
Eretmocerus - System	X			
Eretmocerus eremicus	X			
Eretmocerus Mundus	X			
Ervibank / 500	©			
Ervi-M-System - 250 mummies	X			
Ervipar / 250	X			
Feltiella acarisuga	X			
Feromone lures			X	

Feromoon Chrysodeixis Chalcites			X	
Feromoon Lacacobia Oleracea			X	
Feromoon Turks Mot			X	
<u>Feromoon Tuta absoluta</u>			<u>X</u>	
Feromoondoppen algemeen			X	
Funnelval			X	
<u>Gliocladium catenulatum J1446</u>		X		
<u>Prestop (32%)</u>		X		
<u>Prestop mix (26%)</u>		X		
Graanluiskweekjes	©			
<u>Granulose virus</u>		<u>X</u>		tegen fruitmot in appel en peer
<u>Carpovirusine</u>		<u>X</u>		
<u>Cyd-X</u>		<u>X</u>		
<u>Granupom</u>		<u>X</u>		
<u>Madex</u>		<u>X</u>		
Horiver klein 20 x 10 per pakje			X	
Hypoaspis				
IJzerfosfaat (1%)		<u>X</u>		
<u>Escar-go</u>		<u>X</u>		
~~_____ Ferramol _____ Ecostyle~~ slakkenkorrels		<u>X</u>		(niet _____ meer _____ voor professioneel gebruik)
<u>Metaslak</u>		<u>X</u>		
IJzerfosfaat (3%)				
<u>Neu 1181 M</u>				
<u>Sluxx</u>				

Kleefbodems voor deltavallen			X	
Lampen (cri-cri)-blauwe vanglampen				Vangen insecten (motten) weg
Larvanem (Heterorhabditis)				
<u>Lurem-TR</u>			<u>x</u>	<u>lokstof voor trips</u>
<u>Macrocheles robustulus (maro-mite)</u>	<u>X</u>			<u>tegen trips en varenrouwmug</u>
Macrolophus/Macrolophus system	X			
Macrolophus caliginosus	X			
Miglyphus (Diglyphus isaea)	X			
Miglyphus Aphidend / 100 ml	X			
Minex /225+25	X			
Mirical / Nimfen	X			
Mirical /500	X			
Mycotal 500 gram		X		enkel in Nederland
Mycostop (Streptomyces strain K61 griseoviridis)		X		enkel in Nederland
Nemaslug		X		
Nutrimac 10 gr	©			
Orius	X			
Orius laevigatus	X			
Paecilomyces fumosoroseus		X		
<u>Futureco Nofly</u>		<u>X</u>		
<u>Preferal WG</u>		<u>X</u>		
Phytoseiulus persimilis	X			
Phytoseiulus system (tomaat)	X			

Plastic deltaval			X	
Scia-rid (Steinernema)	X			
~~Scutello (Bacillus thuringiensis kurstaki)~~	-	X	-	-
Spical / 2000	X			
Spidend / 250	X			
Spidex (Phytoseiulus persimilis)	X			
<u>Spinosad</u>		X		
<u>Tracer</u>		X		
<u>Conserve Pro</u>		X		
<u>Boomerang</u>		X		
Staphybug	X			
Steinernema-system	X			
Sun Spray		X		enkel erkend in appelen en peren
Swirski mite-plus	X			
Syrphidend	X			
Terranem (heterorabditis bacteriophora)	X			
Therodiplosis persicae	X			
Trianum (Trichoderma harzianum T-22)		X		
Thripex (Amblyseius cucumeris)	X			
Thripor Leav. (Orius laevigatus)	X			
Tricho-strip (Trichogramma brassicae)	X			
Vacciplant		X		

Vanglint geel			X	Vnl. bij aardbeien gebruikt
Vangplaten blauw			X	
Vangplaten geel			X	
<u>Waterbak (oa. wegvangen Tuta absoluta)</u>			<u>X</u>	
<u>Tagetes (zaaizaadkosten)</u>				

Uitzonderlijke omstandigheden (b.v. intrekken erkenning) kunnen leiden tot het verwijderen van een product uit deze lijst.

Deze lijst is niet limitatief in die zin dat nieuwe producten kunnen aan deze lijst enkel kunnen toegevoegd worden mits voorlegging (met motivering) en aanvaarding door DLV-ADLO.

NV = natuurlijke vijanden

BIO GBM = biologische gewasbeschermingsmiddelen

W&W = in het kader van waarnemingen en waarschuwingen

© = voor opkweek natuurlijke vijanden

Bijlage 5

Maximale forfaitaire standaardtarieven betreffende de meerkost van resistente zaden, gecoate zaden, geënte planten, biologisch zaai­zaad en aanverwanten

Groente	Resistentie/coating	Eenheidstarief (€) meerkost per 1000 planten/zaden
Bloemkool	Resistentie tegen knolvoet	€ 10,00
Spruitkool	Resistentie tegen knolvoet	€ 6,60
Andere koolsoorten	Resistentie tegen knolvoet	€ 6,00
Alle koolsoorten	Gigant coating tegen koolvlieg	€ 0,75
Alle koolsoorten	Mundial coating: tegen koolvlieg	€ 0,75
Prei	Mundial coating: tegen preivlieg	€ 1,90
Erwten	Resistentie tegen valse meeldauw	€ 0,05
Erwten	Cruiser coating	€ 0,05
Uien	Mundial coating	€ 0,19
Spinazie	Resistentie tegen fysio 1-11 van valse meeldauw	€ 0,015
Spinazie	Resistentie tegen fysio 1-10 van valse meeldauw	€ 0,005
Courgetten	Resistentie tegen echte meeldauw	€ 20,00
Courgetten	Resistentie tegen virus en meeldauw	€ 30,00
Komkommer	meeldauw	€ 65,00
Paprika	TM3	€ 70,00

Radijs	fusarium	€ 0,50
Slasoorten (ook andijvie, ...)	GaUCHO coating	€ 4,00
Slasoorten (ook andijvie, ...)	Cruiser coating	€ 4,000
Sla en alt.slasoorten	valse meeldauw Bremia BI1-25	€ 1,750
Sla en alt.slasoorten	BI1-25 + Nr0	€ 3,500
Tomaat enkel volgende rassen:	witziëktetolerant/resistent	
DRW 77-49		€ 150,000
Dolores, Success, RZ 72-520 (Tomala)		€ 100,000
Dirk, E2533055		€ 55,000
Matrix, Geronimo		€ 50,000
Prunus		€ 40,000
Admiro, Amoroso		€ 20,000
Tomaat	Enten	€ 0,75/plant
Tomaat	Enten + witziëkteresistentie	max € 0,75/plant
Aubergine	Enten	€ 0,75/plant
Toepassing phytodrip		€ 4,00
Toepassing dummy-pil		€ 6,00
priming zaden	wortelen	€ 0,03
	uien	€ 0,08

Voorwaarden :

Deze bedragen kunnen jaarlijks herzien worden.

Alle zaaizaad en plantgoed moet gecertificeerd zijn.

Relatie tussen aantal zaden en betaalde oppervlakte wordt gecontroleerd.

Coating : het betreft de meerkost van het coaten exclusief het gewasbeschermingsmiddel (het gbm is niet subsidiabel).

Toepassingsmethode moet erkend zijn en verminderd gebruik van gbm moet aangetoond worden.

Nieuwe resistenties, coatings, ... kunnen aan de lijst toegevoegd worden mits voorlegging aan ADLO.

Bijlage 6

Samenvattende tabel milieumaatregelen in de operationele programma's

Deze lijst geeft schematisch het overzicht van de milieumaatregelen die in de operationele programma's kunnen ontwikkeld worden

	Algemene milieudoelstelling	Naam actie	Verantwoording	Verbintenissen, verplichtingen van telers of TV
1	bescherming van bodem, lucht, water	gebruik van milieuvriendelijke en biologische gewasbeschermingsmiddelen (niveau producent)	beperking van het gebruik van chemische gewasbeschermingsmiddelen	<ul style="list-style-type: none"> ▪ gedetailleerde factuur; ▪ lijst telers die deelnemen/uitgaven indienen; ▪ certificatie biologische landbouw; ▪ certificatie extern gecontroleerde lastenboek geïntegreerde productie; ▪ opgave betaalde oppervlakte; ▪ registratie van het gebruikte middel; ▪ duidelijke verslaggeving
2	- bescherming van bodem, lucht, water; - vermindering CO ₂ uitstoot	gebruik van biologisch afbreekbare materialen (niveau producent)	<ul style="list-style-type: none"> ▪ alternatief voor chemische onkruidbestrijding; ▪ beperking gebruik gewasbeschermingsmiddelen; ▪ vermindering afvalberg; ▪ vermindering CO₂ uitstoot 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ gedetailleerde factuur; ▪ lijst telers die deelnemen/uitgaven indienen; ▪ opgave betaalde oppervlakte ▪ duidelijke verslaggeving
3.1	bescherming van bodem, lucht, water	geïntegreerde gewasbescherming (IPM): waarnemings- en waarschuwingssysteem (niveau producent)	<ul style="list-style-type: none"> ▪ beperking van het gebruik van chemische gewasbeschermingsmiddelen; ▪ keuze voor duurzamere gewasbeschermingsmiddelen 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ gedetailleerde factuur; ▪ lijst telers die deelnemen/uitgaven indienen; ▪ certificatie biologische landbouw; ▪ certificatie extern gecontroleerde lastenboek geïntegreerde productie; ▪ opgave betaalde oppervlakte; ▪ uitvoering door onafhankelijke gespecialiseerde dienst bestaande uit gekwalificeerd personeel ▪ duidelijke verslaggeving
3.2	bescherming van bodem, lucht, water	geïntegreerde gewasbescherming (IPM): hulpmiddelen voor duurzame toediening van gewasbeschermingsmiddelen (niveau producent)	beperking van het gebruik van chemische gewasbeschermingsmiddelen	<ul style="list-style-type: none"> ▪ gedetailleerde factuur; ▪ certificatie biologische landbouw; ▪ certificatie extern gecontroleerde lastenboek geïntegreerde productie; ▪ opgave betaalde oppervlakte; ▪ duidelijke verslaggeving
4	bescherming van bodem, lucht, water	gebruik van geënte planten, resistente zaden, gecoate zaden, <u>biologisch zaaizaad en aanverwanten</u> (niveau producent)	beperking van het gebruik van chemische gewasbeschermingsmiddelen	<ul style="list-style-type: none"> ▪ gedetailleerde factuur; ▪ lijst telers die deelnemen/uitgaven indienen; ▪ certificatie biologische landbouw; ▪ certificatie extern gecontroleerde lastenboek geïntegreerde productie; ▪ opgave betaalde oppervlakte; ▪ opgave reëel verwerkt volume ▪ registratie van het gebruikte middel/techniek ▪ duidelijke verslaggeving

	<u>Bescherming van bodem, lucht, water</u>	<u>Acties voor bodembehoud</u>	<u>beperking van het gebruik van chemische gewasbeschermingsmiddelen</u>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ <u>een lijst met de telers (inclusief landbouwnummers) die de actie 'inzaai van een groenbedekker' ingediend hebben, inclusief de voorziene oppervlakte (ha per teler); bij telers met niet- Vlaamse percelen moeten ook de adresgegevens van de percelen vermeld zijn.</u> ▪ <u>een lijst met telers die een groenbedekker inzaaiden na een GMO-hoofddeelt in jaar n-1, inclusief de ingezaaide oppervlakte per teler;</u> ▪ <u>een lijst met telers die een groenbedekker inzaaiden voorafgaand aan een GMO-hoofddeelt in jaar n, inclusief de ingezaaide oppervlakte per teler.</u> ▪ <u>de groenbedekkers worden aangegeven in de verzamelaanvraag (VA) van het jaar n-1 met vermelding van de code "GNT" (zie ook toelichting van de verzamelaanvraag)</u> ▪ <u>er gebeurt een registratie van de betreffende percelen, waarbij ook minstens oppervlakte, soort groenbedekker en hoofddeelt vermeld worden;</u> ▪ <u>de telers verbinden er zich toe om op de opgegeven percelen een groenbedekker uit te zaaien, te bewerken, en onder te werken;</u> ▪ <u>de telers verbinden zich er toe om de ingezaaide groenbedekker te behouden tot en met 1 februari</u> ▪ <u>de telers verbinden er zich toe om de zaaizaadcertificaten bij te houden en deze bij controle voor te leggen;</u> ▪ <u>de inzaai van de groenbedekker dient voor 31 oktober te gebeuren met gecertificeerd zaaizaad zoals vermeld in de lijst met toegelaten groenbedekkers van de administratie</u> ▪ <u>cumulatie met andere subsidies voor groenbedekking is uitgesloten;</u> ▪ <u>de maatregel dient in overeenstemming te zijn met de algemene bepalingen in de nationale strategie;</u> ▪ <u>de producentenorganisatie dient gebruik te maken van de relevante prestatie-indicatoren bij de rapportering.</u>
	<u>bescherming van bodem, water</u>	<u>Verwerking van teeltafval (niveau producentenorganisatie)</u>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ <u>beperking uitstoot naar milieu van gewasbeschermingsmiddelen;</u> ▪ <u>beperking afvalberg</u> ▪ <u>besparing gebruik fossiele brandstoffen;</u> 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ <u>aantonen dat het om bovenwettelijke en extra inspanningen gaat;</u> ▪ <u>gedetailleerde factuur;</u> ▪ <u>lijst van de telers die deelnemen;</u> ▪ <u>opgave betaalde oppervlakte waarvoor deze actie van toepassing is;</u> ▪ <u>opgave reëel verwerkt volume substraat/gewasafval;</u> ▪ <u>certificatie extern gecontroleerd lastenboek geïntegreerde productie;</u> ▪ <u>aantonen dat de best beschikbare technologie werd toegepast;</u> ▪ <u>indien van toepassing: een verantwoording van de investering met betrekking tot energiegebruik of energiebesparing (minstens 25 %).</u>
5.1	bescherming van bodem, water	verwerking van teeltafval: recyclage van substraten (niveau producent)	<ul style="list-style-type: none"> ▪ beperking uitstoot naar milieu van gewasbeschermingsmiddelen; ▪ beperking afvalberg 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ gedetailleerde factuur; ▪ lijst telers die deelnemen/uitgaven indienen; ▪ aantonen van bovenwettelijkheid van de actie ▪ certificatie extern gecontroleerde lastenboek geïntegreerde productie; ▪ opgave betaalde oppervlakte; ▪ opgave reëel verwerkt volume substraat; ▪ recyclagecertificaat (attesten voor hergebruik); ▪ kopie van overige facturen (transport, containers) (niet subsidiabel) ▪ duidelijke verslaggeving

5.2	bescherming van bodem, water	verwerking van teeltafval: verwerking van plantaafval (niveau producent)	<ul style="list-style-type: none"> ▪ beperking uitstoot naar milieu van gewasbeschermingsmiddelen; ▪ beperking afvalberg 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ gedetailleerde factuur; ▪ lijst telers die deelnemen/uitgaven indienen; ▪ certificatie biologische landbouw; ▪ certificatie extern gecontroleerde lastenboek geïntegreerde productie; ▪ opgave beteelde oppervlakte; ▪ opgave reëel verwerkt volume gewasafval; ▪ attest van de verwerker; ▪ kopie van overige facturen (transport, containers) (niet subsidiabel) ▪ duidelijke verslaggeving
6	bescherming natuurlijke hulpbronnen, klimaatopwarming	collectieve investeringen met betrekking tot milieuvriendelijke acties in het kader van clustering van bedrijven	<ul style="list-style-type: none"> ▪ besparing gebruik fossiele brandstoffen; ▪ verminderde uitstoot broeikasgassen (CO₂, ...) en andere luchtvervuilende stoffen; ▪ beperking opwarming aarde 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ gedetailleerde factuur; ▪ gedetailleerde verantwoording betreffende energieverbruik of - besparing (min. 25 %); ▪ capaciteit energieproductie in functie van eigen energieverbruik; ▪ voor investeringen in wateropvang, waterzuivering dienen de verbintenissen of verplichtingen te worden nageleefd die opgesomd zijn onder punt 9 (wateropvang en waterzuivering op niveau van de telersvereniging); ▪ aantonen dat de best beschikbare technologie werd toegepast (die geen excessieve kosten met zich meebrengen). ▪ naleven algemene bepalingen NS m.b.t. investeringen; ▪ investering moet eigendom zijn en blijven van de telersvereniging ▪ duidelijke verslaggeving
7	bescherming natuurlijke hulpbronnen, klimaatopwarming	individuele investeringen met betrekking tot milieuvriendelijke acties in het kader van clustering van bedrijven	<ul style="list-style-type: none"> ▪ besparing gebruik fossiele brandstoffen; ▪ verminderde uitstoot broeikasgassen (CO₂, ...) en andere luchtvervuilende stoffen; ▪ beperking opwarming aarde 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ lijst telers die deelnemen/uitgaven indienen ▪ gedetailleerde factuur; ▪ gedetailleerde verantwoording betreffende energieverbruik of - besparing (min. 25 %); ▪ capaciteit energieproductie enkel in functie van eigen energieverbruik; ▪ voor investeringen in wateropvang, waterzuivering dienen de verbintenissen of verplichtingen te worden nageleefd die opgesomd zijn onder punt 10 (wateropvang en waterzuivering op niveau van de telersvereniging); ▪ aantonen dat de best beschikbare technologie werd toegepast (die geen excessieve kosten met zich meebrengen). ▪ naleven algemene bepalingen NS m.b.t. investeringen; ▪ investering moet eigendom zijn en blijven van de telersvereniging ▪ duidelijke verslaggeving
8	bescherming natuurlijke hulpbronnen, klimaatopwarming	alternatieve/hernieuwbare energiebronnen op het niveau van de telersvereniging	<ul style="list-style-type: none"> ▪ besparing gebruik fossiele brandstoffen; ▪ verminderde uitstoot broeikasgassen (CO₂, ...) en andere luchtvervuilende stoffen; ▪ beperking opwarming aarde 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ gedetailleerde factuur; ▪ gedetailleerde verantwoording betreffende energieverbruik of - besparing (min. 25 % of lager indien meervoudige milieubaten en goedkeuring door de bevoegde diensten); ▪ capaciteit energieproductie in verhouding met eigen energieverbruik; ▪ energieproductie dekt hoogstens de jaarlijkse energiebehoefte; ▪ bovenwettelijke actie/investering ▪ naleven algemene bepalingen NS m.b.t. investeringen; ▪ investering moet eigendom zijn en blijven van de telersvereniging ▪ duidelijke verslaggeving

9	bescherming natuurlijke hulpbronnen, lucht, klimaatopwarming	warmtekrachtkoppeling op het niveau van de telersvereniging	<ul style="list-style-type: none"> ▪ besparing gebruik fossiele brandstoffen; ▪ verminderde uitstoot broeikasgassen (CO₂, ...) en andere luchtvervuilende stoffen; ▪ beperking opwarming aarde 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ gedetailleerde factuur; gedetailleerde verantwoording betreffende energieverbruik of - besparing (min. 25 %); ▪ capaciteit energieproductie enkel in functie van eigen energieverbruik; ▪ energieproductie dekt hoogstens de jaarlijkse energiebehoefte; ▪ naleven algemene bepalingen NS m.b.t. investeringen; ▪ investering moet eigendom zijn en blijven van de telersvereniging
10	bescherming van natuurlijke hulpbronnen, grondwaterlagen, water	wateropvang en waterzuivering op het niveau van de telersvereniging	<ul style="list-style-type: none"> ▪ beperking gebruik diep grondwater; ▪ uitsluiting van lozing van vervuild restwater; ▪ beperking waterverontreiniging 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ gedetailleerde factuur; ▪ omschrijving van het soort water dat gezuiverd zal worden; ▪ aantonen van de wijze waarop het gezuiverde water wordt gebruikt; ▪ gedetailleerde verantwoording betreffende waterbesparing (min. 25 %); ▪ aantonen dat beste beschikbare technologie gebruikt wordt ▪ bovenwettelijke actie/investering; ▪ naleven algemene bepalingen NS m.b.t. investeringen; ▪ investering moet eigendom zijn en blijven van de telersvereniging
11	bescherming natuurlijke hulpbronnen, lucht, tegen opwarming klimaat	milieuvriendelijk beheer van verpakkingen: meermalige verpakkingen op niveau van de telersvereniging	<ul style="list-style-type: none"> ▪ vermindering afvalberg; ▪ verminderde uitstoot broeikasgassen (CO₂, ...); ▪ vermindering energieverbruik 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ gedetailleerde factuur; ▪ aantonen van aantal roulaties van de meermalige verpakkingen; ▪ totale kost van deze actie mag niet hoger zijn dan 20 % van het budget van het goedgekeurde operationele programma; ▪ bovenwettelijk milieubeheer

Bijlage 7

Lijst van de groenbedekkers die in aanmerking komen voor subsidie (in het kader van de actie bodembehoud):

Gewas	Voorwaarde
Alexandrijnse klaver	Gecertificeerd zaaizaad
Witte of rode klaver	Gecertificeerd zaaizaad
Andere klavers	Gecertificeerd zaaizaad
Wikken	Gecertificeerd zaaizaad
Italiaans raaigras	Gecertificeerd zaaizaad
Westerwolds raaigras	Gecertificeerd zaaizaad
Engels raaigras	Gecertificeerd zaaizaad
Hybride raaigras	Gecertificeerd zaaizaad
Festulolium	Gecertificeerd zaaizaad
Snijrogge	Gecertificeerd zaaizaad
Zomerhaver	Gecertificeerd zaaizaad
Bladkool	Gecertificeerd zaaizaad
Bladrammenas	Gecertificeerd zaaizaad
Gele mosterd	Gecertificeerd zaaizaad
Lupinen	Gecertificeerd zaaizaad
Phacelia	Gecertificeerd zaaizaad
Japanse haver/zandhaver (<i>Avena strigosa</i>)	Gecertificeerd zaaizaad